

ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY
PRO SPRÁVNÍ ÚZEMÍ
ORP ŽELEZNÝ BROD

B. PRŮZKUMY A ROZBORY / PODKLAD PRO RÚR

LISTOPAD 2008

1. POSTAVENÍ ORP ŽELEZNÝ BROD V OSÍDLENÍ LIBERECKÉHO KRAJE

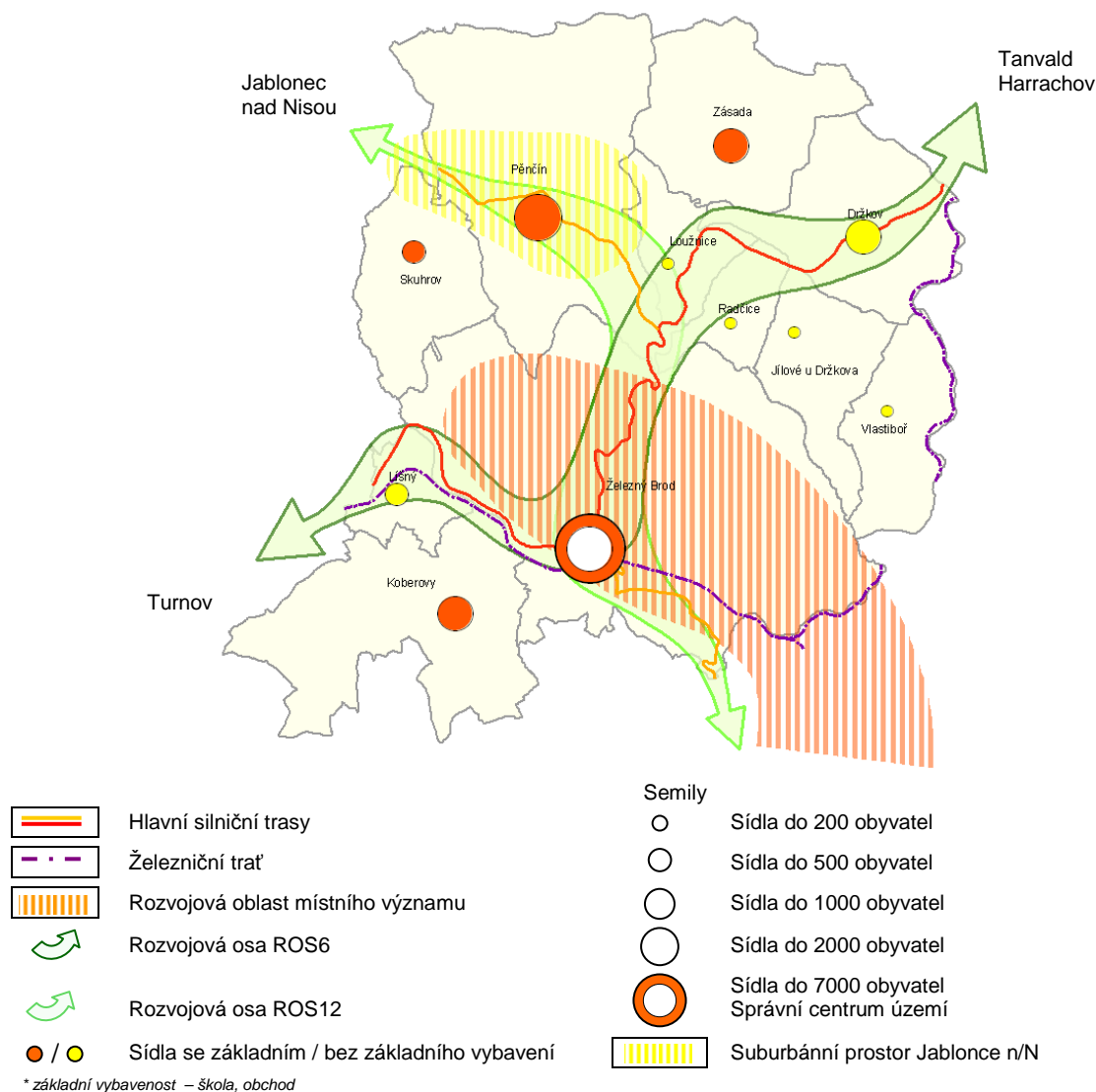
Území správního obvodu obce s rozšířenou působností Železný Brod je vymezeno v jihovýchodní části Libereckého kraje. Území ORP Železný Brod je obklopeno Jabloneckým, Tanvaldským, Turnovským a Semilským regionem/území ORP.

Výhodná poloha na křížení hlavních silničních tras, tj. silnic I. a II. třídy, a železnice a téměř stejná dostupnost vyšších regionálních center, tj. Jablonce n/N, Turnova a Semil, jsou předpokladem pro další rozvoj území. Železný Brod je přirozeným správním centrem území ORP.

Vazby na regionální centra jsou pro obyvatele území ORP nepostradatelné z hlediska pracovních příležitostí, vzdělávání, zdravotnictví, kultury a obchodní vybavenosti. Tyto vazby zprostředkovává i silnice I/10, která umožňuje dále vazby mezi Prahou/hlavním městem a rekreačním územím Krkonoš.

Charakter ORP Železný Brod:

- je řazen mezi rozvojové oblasti místního významu ROB5 / Rozvojová oblast Semily – Železný Brod
- leží na křížení rozvojové osy ROS6 / Turnov – Železný Brod – Tanvald – Harrachov založené na existujícím silničním a železničním propojení a rozvojové osy ROS12 / Jablonec n/N – Železný Brod – Semily – Lomnice n/P, která je součástí širšího území se stabilizovanou strukturou osídlení a přirozeným vývojem mimo hlavní rozvojové oblasti
- severovýchodní část ORP ŽB, tj. obec Pěňčín / místní části Pěňčín, Jistebsko, Krásná vykazuje charakter suburbánního prostoru Jablonce n/N

2. STRUKTURA ÚZEMÍ ORP

2. 1. ÚZEMNÍ VÝVOJ

Sledování vývoje osídlování území ORP v jeho prvopočátcích je obtížné z důvodu nedostatku písemných historických záznamů.

Z archeologických nálezů lze vystopovat období horečné kolonizace ve středověku a zakládání hradních sídel. Z tohoto období pochází zřícenina hradu Zbirohy na ostrohu nad řekou Jizerou, sídlo pána na území Koberovy. K rozsáhlejšímu osídlování území, zejména severní méně svažité části ORP, dochází přibližně ve 14. století s rozšiřováním trojpolního hospodářství a zavedením železného pluhu, což umožnilo osídlování méně úrodných a klimaticky méně příznivých ploch v podhorské oblasti. Je rovněž spojeno s odlesňováním.

Výrazné osídlení území nastupuje v 18. – 19. století se vzestupem textilní výroby a později sklářství. Typické je spojení bydlení s drobnými sklářskými výrobny (drikety). S rozvíjející se průmyslovou výrobou se zvyšují nároky na dopravu a dochází tak i k rozvoji silniční sítě. S rozvojem výstavby se poji těžba pokrývačských břidlic.

Zástavbu venkovských sídel tvoří tradiční zděné venkovské rodinné domky a chalupy obdélníkového půdorysu, které doplňují plochy historické zástavby lidové architektury a v návaznosti citlivě rozšiřují zastavěné území sídel do volné krajiny v kompaktním útvaru. Venkovské vilky pochází z období rozkvětu sídel na počátku 20. století, kdy venkovská sídla (Držkov, Jílové u Držkova, Radčice, Loužnice) ve výhodné poloze na hlavních silnicích, počtem obyvatel a svým vybavením (ZŠ, Sokolovny, atp.) získávají charakter malých městeček. Poměrně kompaktní zástavba jednotlivých sídel je obklopena volnými plochami krajiny mezi zástavbou a lesním porosty.

V důsledku centralizace průmyslu a zemědělství v druhé polovině 20. století vznikla z původního osídlení se smíšenými funkcemi sídla převážně obytná, s výrobními aktivitami soustředěnými do monofunkčních zemědělských a výrobních areálů. Přesto si každé sídlo zachovalo svůj charakter původní venkovské zástavby.

Zcela odlišný vývoj osídlení měl Železný Brod. Sídlo vznikalo v období osídlování středního a horního toku Jizery, na křižovatce obchodních cest, s brodem přes řeku. Jeho rozvoj je spjat s těžbou železné rudy již v 10. století. Osada se rozvíjela a nabývala na významu, o čemž svědčí povýšení Brodu na město již v roce 1270. Město utvářené po staletí se ve své struktuře přizpůsobilo konfiguraci terénu. Prvopočáteční osídlení je soustředěné v údolní poloze, po obou březích Jizery. Město má jasně vyjádřené centrum, jehož součástí je i historické jádro. S rozvojem soukenictví a sklářství byly vybudovány nové silnice a počátkem 70. let 19. století byl Železný Brod propojen železnicí s Libercem, Pardubicemi a Tanvaldem. Obytná zástavba postupně opouští zastavěné údolí a vystupuje na svahy údolní nivy. Poptávka po bydlení v druhé polovině 20. století vedla k zásahu do historické struktury sídla ve formě panelových věžových domů, které se staly novodobou dominantou údolí, potlačující historické jádro.

2. 2. KULTURNĚ HISTORICKÉ HODNOTY

Nejcennější hodnotou území je historické a kulturní dědictví v kontextu s „genia locci“ území, tj. s krajinným rámcem zalesněných svahů dynamického terénu podhorské krajiny, s údolní nivou řeky Jizery a Kamenice a historicky zachovalou strukturou zástavby sídel. Tento rámec představuje výraznou vizuální atraktivitu území.

Ochrana kulturních památek

Prioritou v péči o kulturní dědictví na území ORP je ochrana historického jádra města Železný Brod, prohlášeného vyhláškou MK ČR z roku 1995 za vesnickou památkovou rezervaci Trávníky (VPR), jejíž charakter a prostředí určuje seskupení kulturních památek v uceleném souboru pojizerské lidové architektury, tj. menší roubené a zděné stavby, typické pro celé území ORP. Dominantou území je areál kostel sv. Jakuba.

Na vesnickou památkovou rezervaci Trávníky severním směrem navazuje vesnická památková zóna (VPZ), s nepravidelným půdorysem ovlivněným svažitostí terénu a s obdobným charakterem postupně řídnoucí předměstské zástavby včetně lokality Na Bělišti.

Památková ochrana se neomezuje pouze na historické jádro města. Mimo toto území je sledována ochrana sídla Malá Horka s návrhem na prohlášení za vesnickou památkovou zónu.

Na území ORP je zachována i řada objektů lidové architektury, které vytváří soubor historického osídlení nebo jsou rozptýleny volně ve stávající zástavbě. Jedná se o soubory ve Zbytkách na území obce Zásada, v obci Loužnice a v sídle Horská Kamenice na území Železného Brodu.

Historicky cenné stavby byly dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, prohlášeny za kulturní památku a zapsány do Ústředního seznamu kulturních památek.

Nemovitě kulturní památky

V současné době je na území obcí ORP registrováno 73 nemovitých památek a 3 areály s 15 nemovitými památkami:

Držkov	- 3 památky
Jílové u Držkova	- 1 památka
Koberovy	- 5 památek
Líšný	- 1 památka
Pěňčín	- 7 památek a 1 areál se 6 památkami
Vlastiboř	- 1 památka
Zásada	- 1 památka
Železný Brod	- 54 památek a dva areály s 9 památkami

Podrobně: Část D / Registrační listy jevů

Území archeologických nálezů

V neposlední řadě jsou předmětem památkové péče archeologické lokality. Archeologické nálezy jsou rozděleny do čtyř kategorií, přičemž na území ORP Železný Brod se nalézají Archeologické nálezy I. a II. kategorie.

Území I. kategorie, s pozitivně prokázaným a dále bezpečně předpokládaným výskytem archeologických nálezů, je na území obce Koberovy/Zbirohy, Zásada, Železný Brod. Jedná se o nálezy dokumentující středověké sídelní aktivity.

Ostatní sídla v území jsou zařazena do II. kategorie, tj. území kde dosud nebyl pozitivně prokázán výskyt archeologických nálezů, ale určité indicie mu nasvědčují nebo byl prokázán výskyt jen nespolehlivě; pravděpodobnost výskytu nálezů je 51 – 100 %. Předpokládají se nálezy sídelních aktivit z období časného novověku.

Podrobně: Část D / Registrační listy jevů

2. 3. PROSTOROVÁ STRUKTURA

Na prostorové kompozici zástavby území Železnobrodská se výrazně podílela dynamická morfologie terénu Železnobrodské vrchoviny, s výraznými údolními řeky Jizery, Kamenice a přítoků, zakončená náhorní plošinou pod hřebenem Černé Studnice, a zemská obchodní stezka, která procházela v trase dnešní I/10.

Obchodní stezka a úvozní cesty položily základ dnešní silniční sítě a urbanistické struktury území, která logicky důsledně kopírovala stezky a cesty. Tyto vytváří v území základní urbanizačních osy nadmístního významu:

- Jablonec n/N – Železný Brod – Semily
- Turnov – Líšný – Železný Brod – Tanvald

Specifikou Železnobrodská je kompaktní zástavba sídel, která historicky i generačně vycházela:

- z vazby na obslužné komunikace jednak v údolí Jizery a na přiléhajících zalesněných strmých svazích v jižní části ORP (sídlo Železný Brod, Líšný),
- z využití hlubokých údolí přítoků Jizery, trasy zemské obchodní stezky (I/10) a spojovacích komunikací protínajících Železnobrodskou pahorkatinu ve směru jih – sever ve střední části ORP (sídlo Skuhrov, Loužnice, Vlastiboř) a z využití pozvolnějších částí pahorkatiny k umístění zástavby (části Pěňčín Bratříkov, Pěňčín Alšovice, části Železného Brodu, Radčice),
- z mírně se svažující náhorní plošiny v podhůří Jizerských hor – hřbetu Černé Studnice, v exponované poloze, s otevřenou krajinou a dálkovými pohledy (Pěňčín Krásná, Pěňčín

Jistebsko, Pěnčín Čížkovice, Zásada). Hlavní urbanizační osou tohoto území je silnice Jablonec n/N – Železný Brod, Jablonec n/N – Velké Hamry,

- ze zalesněných svahů Černé Studnice, které utvářely sídla Huť, Dolní Černá Studnice,
- z náhorní polohy nad údolní nivou Jizery pod Kozákovským hřbetem, s osou komunikace Turnov – Mírová pod Kozákovem – Železný brod, která ovlivnila sídlo Koberovy.

Soustředěná zástavba sídel podél komunikací je převážně rozvolněná, neregulovaná. Velikost parcel a jejich zastavění odpovídá terénním podmínkám. Netypické pro území je založení sídla Bzí ve tvaru „okrouhlice“, tj. obestavěná obvodová komunikace se středovou dominantou areálu kostela a bývalé školy.

Většina sídel/obcí, kromě Železného Brodu a Držkova, nemá centrální prostor. Funkci centrální části převzal většinou prostor s obecním úřadem, hasičskou zbrojnicí, obchodem či sokolovnou.

2. 4. FUNKČNÍ STRUKTURA ÚZEMÍ

Souhrn vztahů mezi prvky/funkcemi a způsob organizace systému/území obce v neširším slova smyslu představuje urbanistickou a funkční strukturu obce. Důraz je kladen na vzájemnou souvztažnost všech prvků a na jejich roli a fungování v systému struktury obce. K pochopení funkční struktury obce je třeba atomizovat a popsat jednotlivé prvky.

Město Železný Brod, jako obec s rozšířenou působností, je největším sídlem celého svého správního území, s významnou koncentrací funkcí vzdělávacích, kulturně společenských a rekreačních, obchodních a zdravotnických zařízení a úřadů/veřejné správy nadmístního významu, soustředěných převážně v centrální části zastavěného území. Jedná se převážně o smíšené plochy bydlení a občanského vybavení, zahrnující i ekonomické aktivity.

Původní průmyslová sklářská a textilní výroba, soustředěná v plochách výrobních areálů, prochází procesem změn na celém území ORP ve smyslu stagnace a omezení, příp. ukončení výroby. Vznikají plochy vhodné pro restrukturalizaci a přestavbu (Železný Brod, Zásada, změny lze očekávat v Pěnčíně, v Držkově, v Koberovech/Vrát).

Základní a převažující funkcí využití území ORP je bydlení. Na území města Železný Brod je směřováno převážně na území jeho částí, mimo údolní nivu Jizery. V ostatních obcích ORP tvoří převažující náplň zastavitelných ploch, navazujících na kompaktně zastavěné území. Velký podíl na využívání ploch bydlení má i bydlení rekreační (Vlastiboř cca 2/3 objektů).

Občanské vybavení je zastoupeno na území obcí převážně zařízeními knihovny, obvykle v objektu obecního úřadu, a zařízeními pro kulturně-společenskou a sportovní činnost soustředěnou při TJ Sokol (Radčice, Líšný, Vlastiboř), občas doplněnou o obchod, hospodu (Držkov, Jílové u Držkova, Koberovy, Loužnice, Skuhrov, Pěnčín, Zásada). Školní zařízení byla zachována pouze v obci Koberovy, Skuhrov, Pěnčín, Zásada. V ostatních obcích byly školy zrušeny z důvodu malého počtu dětí a jsou využívány jako obecní úřad nebo byly přestavěny na bydlení starých lidí. V obcích se nedaří z ekonomických důvodů udržet základní vybavenost. Jsou to další plochy vhodné k přestavbě (Líšný, Radčice, Vlastiboř).

Rekreační využití území ORP odpovídá poloze území a jeho morfologii. Přírodní podmínky umožňují rekreaci krátkodobou i pobytovou charakteru rodinné rekreace a nenáročných sportovně rekreačních aktivit, tj. chalupaření, v jižní části turistika a cykloturistiku v malebných údolích Jizery a Kamenice a směrem na Český Ráj (Líšný, Koberovy). V severní části jsou to i zimní aktivity typu běžeckého lyžování, menší sjezdové areály (Pěnčín/Dolní Černá Studnice, Pěnčín/Huť, Držkov, Zásada, Jílové u Držkova). Území má potenciál pro nabídku agroturistických aktivit. Příkladem je „Kozí farma“ v Pěnčíně která nabízí ukázkou tradičního chovu domácího zvířectva a tradiční sklářské výroby.

Specifickým územím, vyžadujícím zvláštní režim ochrany, je území Vesnické památkové zóny a rezervace v Železném Brodě.

Specifickými plochami v území jsou i přírodní chráněná území využívaná pro rekreaci obyvatel (území Vlastiboř, Koberovy, údolní niva Jizery a Kamenice v Líšném a Železném Brodě). Střetávají se zde podmínky ochrany přírody s požadavky na rekreaci, vyžadující zvláštní režim.

Veřejnou infrastrukturu lze obecně hodnotit jako dobrou. Z hlediska dopravní infrastruktury je hustota silniční sítě v relativně přiměřené stavební a funkční kvalitě. Energetický systém ORP je vyhovující, je dimenzován na mírný nárůst, který odpovídá záměrům obcí. Z 11 obcí ORP není pouze obec Loužnice vybavena veřejným vodovodem.

Veřejná infrastruktura pro likvidaci odpadních vod je podprůměrná. Z 11 obcí ORP má pouze 5 obcí, příp. jejich části, vybudován funkční kanalizační systém zakončený na centrální čistírně odpadních vod. Dvě obce mají realizovány malé ČOV pro odkanalizování několika objektů.

Nezastavitelná území tvoří plochy přírody, krajiny a zeleně, s vysokým podílem lesů a trvalých travních porostů. Území je charakteristické významnými geomorfologickými útvary a vysokým počtem/výskytem významných krajinných prvků a zvláště chráněných území, což svědčí o nadprůměrné kvalitě přírodního prostředí.

SILNÉ STRÁNKY	
• Historické a kulturní dědictví v kontextu s „genia locci“ území. Rozmanitá a zachovaná struktura a architektura zástavby s prvky z doby svého založení. Historicky cenné stavby a soubory, jako doklad historického vývoje. • Výskyt významných geomorfologických útvarů a vysokým počtem/výskytem významných krajinných prvků a zvláště chráněných území, což svědčí o nadprůměrné kvalitě přírodního prostředí. • Kompaktnost urbanizovaných území, rozptýlená zástavba v zónách krajinných a rozložení ploch lesních porostů činí území malebným, projevující se mj. v dálkových pohledech. • Respektování krajinných dominant při osidlování území, tj. orientace objektů s výhledy na Černou Studnici, Kozákov. • Vysoká hustota silniční sítě v relativně přiměřené stavební a funkční kvalitě. • Silnice I. a II. třídy I/10, II/287, II/282,292 stabilizují rozvojové osy v rámci Libereckého kraje. • Zabezpečené dopravní vazby na multimodální koridory (silnice I/10, železniční trať 030). • Energetický systém ORP je vyhovující, je dimenzován na mírný nárůst, který odpovídá záměrům obcí. • Nadprůměrná vybavenost veřejným vodovodem. Pouze obec Loužnice nemá veřejný vodovod.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Nevybudovaná infrastruktury pro odkanalizování území. • Postupný úbytek zařízení občanské vybavenosti z ekonomických důvodů. • Koncentrace dopravy v centrální části města Železný Brod.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Nabídka ploch pro rozvoj ekonomických s vybudovanou technickou infrastrukturou. • Využití dotačních titulů EU pro rozvojové projekty obcí. • Pokračování v procesu vyhlášení vesnické památkové zóny. Vytipování dalších souborů lidové architektury vhodných k ochraně. • Zachovat drikety, včetně ukázky tradičního „mačkání skla“, jako doklad typické industriální architektury území. Vytvořit turistický okruh „paměť průmyslové výroby Železnobrodská“, mapující sklářskou a bižuterní výrobu s praktickými ukázkami.	
	HROZBY
• Zvyšující se hustota nové výstavby a nerespektování měřítka stávající zástavby. • Snižování investic do rekonstrukcí technické infrastruktury, zejména silnic. • Nebezpečí snižování počtu trvale bydlících obyvatel z důvodu stárnutí populace. Obyvatelstvo v území žijící nemá dostatečný vnitřní potenciál pro samostatný populační růst. • Nedostatek finančních prostředků na údržbu a rekonstrukci památek.	

3. DOPRAVA A DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

Území Železnobrodská je, v protikladu k jeho morfologické konfiguraci i územně správním začlenění v rámci České republiky i Libereckého kraje, vybaveno vysoce funkční dopravní infrastrukturou pro silniční i železniční dopravu.

Územím nevedou žádné transevropské multimodální koridory vymezené v Politice územního rozvoje ČR. Stabilizovaná dopravní infrastruktura v území ale umožňuje funkčně přiměřené napojení, v silniční dopravě do koridoru silnice R 35 Liberec – Hradec Králové, v železniční dopravě do železničního koridoru Praha – Pardubice.

Kvalitní přírodní prostředí území a bezprostřední kontakt s Krkonošským národním parkem a chráněnými krajinnými oblastmi Jizerské hory a Český ráj se promítá do funkčně značené sítě pěších a cyklistických tras.

3.1. SILNIČNÍ DOPRAVA

Základní síť silničních komunikací pro realizaci vnějších a radiálních dopravních vztahů tvoří silnice:

I/10	v úseku Turnov – Železný Brod – Tanvald
II/287	v úseku Bratříkov – Jablonec nad Nisou
II/282 a 292	v úseku Železný Brod – Semily
II/282	v úseku Železný Brod – Mírová pod Kozákovem

Silnice I/10 nese navíc tah E 65 Evropské silniční sítě. Výhledově, bez časového určení, je navrhováno přeložení jejího současného vedení v úseku Turnov – Tanvald do nové trasy Turnov, Ohrazenice – Hodkovice – Jablonec nad Nisou – Smržovka – Tanvald. Původní trasa by byla následně přefazena do silnice II. třídy.

Průsečík silnic I/10 a II/282, 292 v centrální části Železného Brodu se v procesu progresivního vývoje automobilové dopravy stal dopravní závadou významně ovlivňující provoz silniční dopravy, životní prostředí i sociální klima města.

Ve vztahu k hustotě osídlení území Železnobrodská lze silnice I/10 a II/282, II/292 z hlediska funkčního zařazení pokládat za komunikace sběrné.

Spojovací síť silničních komunikací pro realizaci vnitřních dopravních vztahů tvoří silnice:

II/288	Železný Brod – Spálov Podspálov
III/28744, 28745	Loužnice – Zásada – Držkov
III/28738, 28741, 28743	Pěňčín Jistebsko – Pěňčín Huť a Pěňčín Dolní Černá Studnice – Zásada
III/28741, 28742	Pěňčín Huť – Loužnice
III/28731, 28730	Pěňčín Jistebsko – Pěňčín Krásná – Pěňčín Dolní Černá Studnice
III/2881	Železný Brod – Horská Kamenice
III/2881, 2882	Železný Brod – Železný Brod Střevelná – Jílové u Držkova – Držkov
III/2884, 2885, 2886	Loužnice – Radčice – Jílové u Držkova – Vlastiboř – Držkov
III/28736, 28739	Železný Brod – Železný Brod Těpeře – Pěňčín Alšovice
III/28735	Železný Brod Splzov – Skuhrov – Pěňčín Čížkovice 2. díl
III/28215, 28216	Koberovy – Koberovy Vráta – Líšný (Malá Skála)
III/28213, 28214	Koberovy – Koberovy Besedice

Intenzita silniční dopravy nepřesáhla v roce 2005 v žádné části sítě silničních komunikací hodnotu 10.000 vozidel/hod. Nejvyšších hodnot intenzity silniční dopravy bylo dosaženo na průjezdním úseku silnic I/10 a II/282, 292 v centrální oblasti Železného Brodu. Hodnoty 6.785 vozidel/24 hod., 4.212 voz./24 hod. na těchto komunikacích však vytvářejí kritickou dopravní situaci, která bude řešena přestavbou komunikační sítě centra Železného Brodu a vyvedením dopravní zátěže do nových úseků. Ve zbývajících částech silniční sítě i sítě místních komunikací intenzita silniční dopravy odpovídá jejímu stavu.

3. 2. ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA

Celostátní železniční trať č. 030 Jaroměř – Železný Brod – Turnov – Liberec pokrývá rozhodující dopravní vztah území Železnobrodsko v rámci Libereckého kraje i v rámci krajů sousedících, resp. České republiky. Stav tratě neodpovídá jejímu významu, je na ní řada závad omezujících rychlost, zátěžovou třídu, parametry zabezpečení i kvalitu poskytovaných služeb. Prioritou je proto komplexní rekonstrukce a modernizace této tratě, případně i její elektrifikace v komplexu železničních tratí celého severovýchodního prostoru ČR.

Regionální železniční trať č. 035 Železný Brod – Tanvald má pro území Železnobrodsko omezený význam s ohledem na její okrajovou polohu a omezenou dostupnost zastávek v morfologicky členitém terénu. Potenciální je její význam při začlenění do sítě regionálních železničních tratí v rámci projektu Regiotram Libereckého kraje.

3. 3. TURISTICKÉ A CYKLISTICKÉ TRASY

V ORP Železný Brod probíhají významné turistické pěší trasy:

- Riegrova a Palackého stezka údolím řeky Jizery a Kamenice
- Černostudiční hřeben – Radčice – Železný Brod - Kozákov

ORP železný Brod se dotýká navrhovaný cyklokoridor:

- „Jizera“: hranice ČR – Jablonec nad Jizerou – Železný Brod – Turnov – Mladá Boleslav

SILNÉ STRÁNKY	
• Vysoká hustota silniční sítě v relativně přiměřené stavební a funkční kvalitě. • Silnice I. a II. třídy I/10, II/287, II/282,292 stabilizují rozvojové osy v rámci Libereckého kraje. • Zabezpečené dopravní vazby na multimodální koridory (silnice I/10, železniční trať 030). • Dobrá dopravní obslužnost celého území. • Dopravní atraktivita celostátní železniční tratě 030 (Pardubice) Jaroměř – Liberec (Zittau). • Využitelnost regionální tratě Železný Brod – Tanvald pro integrovaný systém hromadné osobní dopravy v Libereckém kraji šetrný k ŽP. • Rozvinutý systém veřejné osobní dopravy v místním regionálním i republikovém dosahu.	
	SLABÉ STRÁNKY
	• Propojení průjezdných úseků silnic I/10 a II/282, 292 v centru Železného Brodu a jediný most přes Jizeru v tomto propojení. • Dosud neřešený (územně i realizačně) kritický úsek silnice II/287 v části Pěnčín Bratřikov. • Nezařazená priorita (v územním plánu) pro vymístění průjezdného úseku silnice II/292 v Železném Brodě Pelechově. • Terénní konfigurace v úseku Semily – Železný Brod – Líšný pro umístění celostátního cyklokoridoru Jizera. • Úseky silnic v souvislé zástavbě obcí převážně nevybavené oddělenými chodníky pro pěší. • Zaostalý stavební a dopravně technologický stav železniční tratě 030.
PŘÍLEŽITOSTI	
	• Homogenizační a modernizační úpravy silniční sítě bez enormních zásahů do území. • Vymístění silniční tranzitující nákladní dopravy z tahu silnice I/10 v úseku Harrachov – Železný Brod – Turnov na nově koncipovanou přeshraniční silniční síť, umožňující její vyloučení z hraničního přechodu CZ Harrachov / PL Sklarska Poreba. • Optimalizace nebo modernizace železniční tratě 030. • Urychlení integrace hromadné osobní dopravy v rámci Libereckého kraje. • Podpora a realizace cyklokoridoru Jizera. • Realizace jedné přehledné křižovatky silnic III/284 a III/2882 v Jílovém u Držkova, která zlepší pohledové poměry a odstraní komplikovaný průjezd obcí.

• Přeložka silnice I/10 v Držkově jižně od centrální části obce.	
	HROZBY
• Omezení atraktivity území vlivem přeložení tahu silnice I/10 (navíc časově a věcně nedořešeného). • Konkurence nejasněného řešení variantní železniční trasy Hradec Králové – Jičín – Turnov ke stávající trase Hradec Králové – Jaroměř – Turnov a s tím související odsouvání optimalizačních nebo modernizačních projektů tratě 030. • Kolaps dopravy v území při poruše jediného mostu přes Jizeru v Železném Brodě.	

ZÁVĚRY A PROBLÉMY K ŘEŠENÍ:

- Realizovat přestavbu komunikační sítě centra Železného brodu.
- Sledovat dosud neřešený (územně i realizačně) kritický úsek silnice II/287 v části Pěnčín Bratříkov.
- Vymístit silniční tranzitující nákladní dopravu z tahu silnice I/10 v úseku Harrachov – Železný Brod – Turnov na nově koncipovanou přeshraniční silniční síť, umožňující její vyloučení z hraničního přechodu CZ Harrachov / PL Sklarska Poreba.
- Provádět homogenizační a modernizační úpravy silniční sítě, která nevyžaduje enormních zásahů do území.
- Sledovat optimalizaci a modernizaci železniční tratě 030.
- Urychlit integraci hromadné osobní dopravy v rámci Libereckého kraje.
- Realizace jedné přehledné křižovatky silnic III/284 a III/2882 v Jílovém u Držkova, která zlepší pohledové poměry a odstraní komplikovaný průjezd obcí.
- Přeložka silnice I/10 v Držkově jižně od centrální části obce.
- Úseky silnic v souvislé zástavbě obcí dovybavit oddělenými chodníky pro pěší.

4. ENERGETIKA A ENERGETICKÁ INFRASTRUKTURA

Územím Železnobrodsko nevedou žádné stávající ani navrhované koridory technické infrastruktury mezinárodního významu, vymezené v Politice územního rozvoje ČR (PÚR ČR).

4.1. ZÁSOBOVÁNÍ ELEKTRICKOU ENERGIÍ

Provozovatelem elektrické sítě na Železnobrodsku je ČEZ Distribuce, a.s. Zásobování elektrickou energií vychází ze současné konfigurace a rozložení napájecích bodů VN/NN. Z hlediska vlastních zdrojů není řešené území zajištěnou oblastí.

VVN / velmi vysoké napětí

Napříč územím ORP Železný Brod, ve směru severovýchod – západ, prochází jedno dvojitě vrchní vedení VVN 110 kV z TR Bezděčín do TR Tanvald. Toto vedení slouží k napájení TR Tanvald z nadřazené přenosové soustavy.

Do budoucna se v případě potřeby počítá s výstavbou nové transformační rozvodny v Železném Brodě a zároveň s výstavbou přívodního vedení VVN, které by tuto rozvodnu napojilo na stávající vedení VVN procházející územím.

VN / vysoké napětí

Na celém území Železnobrodsko je rozvod VN řešen systémem vrchních vedení VN 35 kV. To je limitujícím prvkem rozvoje území. Proto se do budoucna předpokládá v zastavěném území řešení rozvodů VN kabelovými vedeními.

Systém vrchních vedení je odvozen od hlavního napájecího vedení VN 35 kV z rozvodny Jeřmanice. Toto vedení prochází územím napříč od severozápadu na jihovýchod. Na jihovýchodním konci je ukončeno ve spínací stanici VN Spálov.

NN / nízké napětí

Nízkonapěťové rozvody jsou v zájmovém území řešeny jak vrchním vedením tak i kabelovým vedením. Kabelové sítě jsou využity převážně v intravilánech obcí a měst.

4. 2. ZÁSOBOVÁNÍ PLYNEM

Přes území ORP vede vysokotlaký plynovod VTL DN 300, PN 25 Jablonec n/N – Železný Brod – Východočeský kraj. Z tohoto plynovodu jsou přes regulační stanice napájeny plynovodní soustavy ve městě Železný Brod a v obci Koberovy.

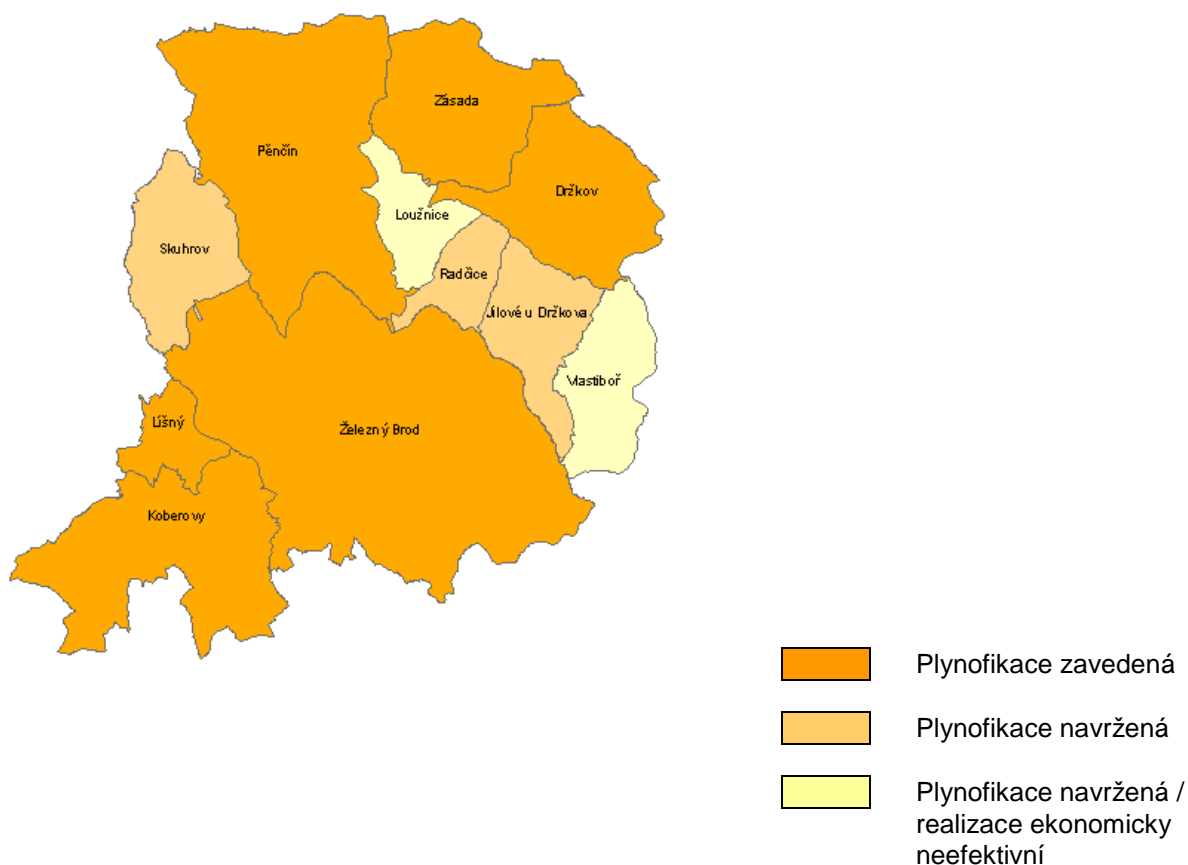
Z páteřního plynovodu jsou provedeny dvě hlavní odbočky. První (VTL DN 150) zásobuje plynem obec Líšný a druhá (VTL DN 150 PN 40 Skuhrov – Zásada – Velké Hamry) zajišťuje zásobování plynem obce Pěňčín, Zásada, Držkov a pak pokračuje dále na Tanvaldsko.

V Železném Brodě jsou stávající středotlaké a nízkotlaké plynovodní soustavy. Tyto soustavy dodávají zemní plyn k jednotlivým konečným odběratelům, domácnostem, občanské vybavenosti i průmyslovým odběratelům. Mimo Železný Brod existují pouze středotlaké plynovodní soustavy.

4. 3. ZÁSOBOVÁNÍ TEPELNOU ENERGIÍ

Na území ORP se teplárenské soustavy vyskytují pouze na území města Železný Brod. V roce 1995 proběhla ve městě decentralizace dodávky tepelné energie a soustava centralizovaného zásobování teplem se rozpadla na řadu lokálních kotelen.

Schéma zásobování ORP plynem

4. 4. KOMUNIKAČNÍ INFRASTRUKTURA

Zájmové území je pokryto televizním signálem z vysílače Ještěd pomocí televizních převaděčů (TVP), tyto převaděče pokrývají celé území ORP.

Řešeným územím prochází tyto radioreléové trasy:

- RS Zvičina – RKS Ještěd (spodní okraj ochranného pásma je ve výšce 793 m n.m. a nesmí být žádnou výškovou budovou narušen)
- TVP, BTS Malá Skála (vrch Sokol) – TVP, BSC Černá Studnice
- TVP, BTS Malá Skála (vrch Sokol) – TVP, BTS Železný Brod (Hrubá Horka)
- TVP, BTS Semily (vrch Lomy) – TVP, BSC Černá Studnice
- RKS Ještěd – Černá Hora

V území se dále nachází základnové stanice jednotlivých správců mobilních GSM a GPRS sítí. Základnové stanice operátorů mobilních sítí jsou rozmístěny dle uvážení jednotlivých operátorů se snahou pokrýt co největší podíl obyvatel.

Dále jsou v území nadzemní i podzemní telekomunikační vedení, ať už vedení dálkových optických kabelů nebo místní telekomunikační sítě. Telekomunikační služby zabezpečuje v největší míře Telefónica O2 Czech Republic, a.s. s působností pro uzlový telefonní obvod (UTO) Jablonec nad Nisou, který je napojen na tranzitní telefonní obvod (TTO) Liberec.

SILNÉ STRÁNKY	
• Celé území je plně elektrifikováno hustou sítí vedení VN a NN. • Byla provedena plynofikace hustě urbanizovaných území.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Distribuční síť VN pro rozvod elektrické energie je na celém území provedena vrchním vedením. • Nízký stupeň plynofikace převážně v obcích okolo Železného Brodu. • Vysoký podíl obyvatel používajících pro zásobování teplem pevná paliva.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Nahrazení vrchních vedení VN kabelovým vedením VN, alespoň v intravilánu obcí. • Pokračování plynofikace obcí v zastavěném území a v místech zastavitelných ploch kde byla započata. • Snížení používání pevných paliv pro zásobování teplem.	
	HROZBY
• Vylidňování oblastí s nedostatečnou úrovní technické infrastruktury. • Snižování investic do rozvoje technické infrastruktury. • Lokální zhoršování kvality ovzduší v topné sezóně, z důvodů morfologie území (zaříznutá hluboká údolí) a skladbě paliv používaných pro vytápění.	

ZÁVĚRY A PROBLÉMY K ŘEŠENÍ:

- Energetický systém ORP je vyhovující, je dimenzován na mírný nárůst, který odpovídá záměrům obcí.
- V případě výraznějšího nárůstu/potřeby, je koncepčně navržena výstavba nové transformační rozvodny v Železném Brodě a současně výstavba přívodního vedení VVN, které by tuto rozvodnu napojilo na stávající vedení VVN procházející územím ORP.
- V zastavěném území řešit rozvody VN kabelovým vedením.
- Vytvářet podmínky pro snižování využití nekvalitních pevných paliv pro zásobování teplem.

5. VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ A VODOHOSPODÁŘSKÁ INFRASTRUKTURA

NADŘAZENÉ SYSTÉMY A ZDROJE

Pro území ORP Železný Brod jsou ve vztahu k vodohospodářské infrastruktuře zásadní:

- Povrchový vodní zdroj pitné vody: vodní dílo Souš na Černé Desné, která zásobuje ORP Železný Brod.
- CHOPAV Severočeská křída, která zasahuje jihozápadní část ORP Železný Brod.
- Oblastní vodovod Liberec – Jablonec nad Nisou, který byl postupně vytvořen propojením 18 skupinových a 43 místních vodovodů. Zásobuje území Hrádku nad Nisou přes Liberec a Jablonec nad Nisou k Tanvaldu a jihovýchodně k Železnému Brodu a území jižně od Liberce.

5.1. ZÁSOBOVÁNÍ VODOU

Pro zásobování území ORP Železný Brod pitnou vodou jsou zdrojem jednak podzemní vody, tj. vodní zdroje zejména na území obcí Koberovy a Zásada, a dále povrchové zdroje, tj. vodárenská nádrž Souš na Desné. Voda z nádrže Souš se upravuje v úpravně o výkonu 230-300 l/s a dopravuje hlavním přivaděčem do Jablonce n/N a dvěma odbočkami přes Tanvald na Maršovice a na Železný Brod. Obě odbočky jsou vzájemně propojeny na území obce Zásada.

Území ORP Železný Brod tvoří 11 obcí, z nichž pouze obec Loužnice není vybavena veřejným vodovodem. Pro zásobování obcí ORP pitnou vodou je vybudován vodárenský systém zásobních řadů.

Obec	Počet obyvatel				
	Trvale bydlících	Napojených na veřejný vodovod cca	cca %	Zásobovaných vodou individuálně cca	cca %
Držkov	569	424	74,5 %	145	25,5 %
Jílové u Držkova	201	163	81,1 %	38	18,9 %
Koberovy	984	524	53,3 %	460	46,7 %
Líšný	249	223	89,5 %	26	10,5 %
Loužnice	215	-	-	215	100,0 %
Pěnčín	1780	1473	82,7 %	307	17,3 %
Radčice	152	151	99,3 %	1	0,7 %
Skuhrov	496	483	97,4 %	13	2,6 %
Vlastiboř	119	115	96,6 %	4	3,4 %
Zásada	845	803	95,0 %	42	5 %
Železný Brod	6492	6271	96,5 %	221	3,5 %
Celkem	12 102	10 630	87,8 %	1 472	12,2 %

Zdroj: Údaje správce sítě SČVK a.s. závod Vratislavice n/N. Liberec 2007.

Z evidence správce sítě vodovodů SČVK Vratislavice ke stavu 2007 vyplývá, že z počtu cca 12 102 obyvatel ORP je z veřejných vodovodů zásobeno cca 87,8 % trvale bydlících obyvatel. Pokud jde o počet obcí v ORP napojených na vodovod, je podíl obcí zásobených vodou z veřejného vodovodu vysoký, cca 91 %.

Rozsah individuálního zásobování pitnou vodou, tj. cca 12,2 % je na Železnobrodsku úměrný rozptýlenosti zástavby částí sídel v kombinaci zejména se složitým terénem.

Zhodnocení vodárenských systémů

- Rozhodujícím majitelem vodárenských systémů v ORP Železný Brod je Severočeská vodárenská společnost (SVS) a Vodohospodářské sdružení Turnov. Správcem a provozovatelem sítě je SČVK a.s. Vratislavice n/N – Liberec.

- V provozovaném vodárenském systému nejsou evidovány vážnější nedostatky, systém je v převážně hodnocen jako vyhovující.
- Surová voda, především při odběrech z místních zdrojů, nedosahuje však vždy dobrých parametrů. Předpokládá se rekonstrukce rozhodujících úpraven vod a nahrazení některých málo vyhovujících vodních zdrojů. Nutná je i realizace postupné náhrady starých rozvodů.
- Probíhá dobudování systémů tak, aby jednotlivé kvalitní zdroje byly plně využívány a zdroje se zhoršenou kvalitou odstaveny.

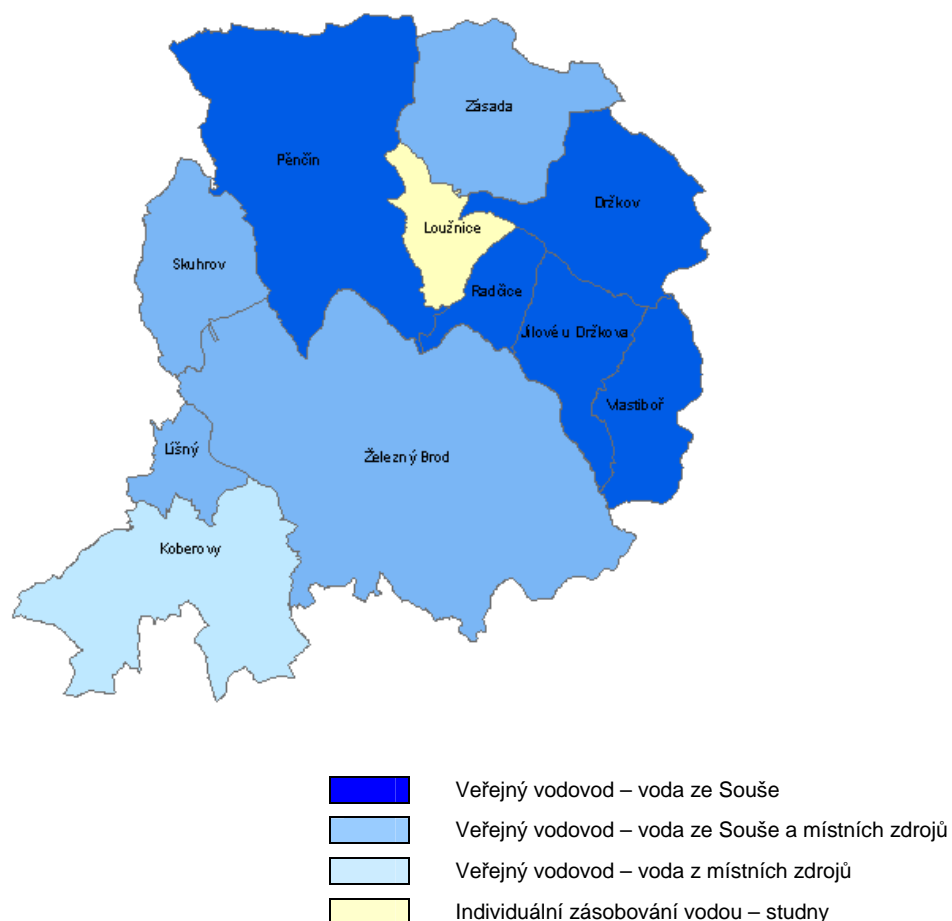
System vodovodů

Vodovod / původní název	Vodojem VDJ	Vodní zdroj	Zásobovaná obec, část
Vodovod Jablonec / Pěnčín (OL-SK-82-PEN)	VDJ Krásná 2x400 m ³	Hlavní přivaděč vody Jablonec n/N, přes ÚV Souš	• zásobuje obec Pěnčín a části Jistebsko, Bratříkov, Dolní Černá Studnice, Alšovice a dále Chlístov, Splzov. • přes ČS Krásná je zásobena část Krásná a obec Skuhrov, na území Jablonce n/N lokality Dalešice, Maršovice, Čížkovice
Vodovod Jablonec / Držkov (OL-M-79.0.0-DRZ)	VDJ Držkov 75 m ³	Hlavní přivaděč vody Jablonec n/N, přes ÚV Souš	• zásobuje Držkov
Vodovod Jablonec / Radčice (OL-M-88.0.0-RAD)	VDJ Radčice 2x100 m ³	Hlavní přivaděč do Železného Brodu, přes ÚV Souš	• zásobuje Radčice • odbočkou (OL-M-62.4.0-JUD) zásobuje Vlastiboř • přes přerušovací komoru a tři tlaková pásma (OL-M-62.1.0-JUD, OL-M-62.2.0-JUD, OL-M-62.3.0-JUD) Jílové u Držkova
Vodovod Zásada (OL-M-98.0.0-ZAS)	VDJ Zásada 300 m ³	• Vlastní zdroj Berany přes ÚV Zásada • Propojení přes VDJ Krásná na oblastní vodovod	• zásobuje z vlastního zdroje Zásadu (v majetku obce Zásada)
Vodovod Jablonec / Železný Brod	Nový VDJ pod Horkou 500 m ³ , propojený se starým VDJ 200 m ³	• Hlavní přivaděč do Železného Brodu, přes ÚV Souš	• Dolní tlakové pásmo (OL-M-99.3.0-ZZB)
	Starý vodojem pod Horkou		• Střední tlakové pásmo (OL-M-99.3.0-ZZB)
	VDJ Brodce 250 m ³	• Vlastní zdroj Zlatá Voda	• Horní tlakové pásmo Žel. Brodu – Těpešská stráž (OL-M-99.1.0-ZZB) • Střední tlakové pásmo (OL-M-99.2.0-ZZB) přes PK Brodce
	VDJ Popluží 30 m ³	• Zdroj Popluží	• Zásobuje část Železného Brodu (OL-M-112.0.0-POP)
Vodovod Jablonec / Skuhrov	VDJ Polsko 100 m ³	• přivaděč Soušské vody propojením přes VDJ Maršovice	• Horní tlakové pásmo Skuhrov (OL-M-90.1.1-SKU)
	VDJ Skuhrov 50 m ³	• Zdroj Skurov	• Střední tlakové pásmo (OL-M-90.1.2-SKU)
		Zásobeno přes přerušovací komory na řadech ze středního pásma	• Dolní tlakové pásmo (OL-M-90.1.3-SKU)
Vodovod Líšný (M-86.1.0-LIS)		• Vodovodní řad napojený na vodovod Vranové – Malá Skála	• zásobuje Líšný 1. díl
Vodovod Líšný (M-86.2.0-LIS)		• Vodovodní řad napojený na vodovod Vranové – Malá Skála	• zásobuje Líšný 2. díl

Soukromý vodovod Líšný – f. Liglass a.s. (M-87.0.0-LIS)	VDJ věžový 40 m ³	• Zdrojem vody je vrt	• Zásobuje továrnu
Vodovod Koberovy Besedice (M-63.0.0-BES)	VDJ Besedice 30 m ³	• Zdrojem vody je zářez Besedice	• Zásobuje Besedice
Vodovod Koberovy Chloudov (M-64.0.0-CHL)	VDJ Chloudov 25 m ³	• Zdrojem vody je zářez	• Zásobuje Chloudov
Vodovod Koberovy (M-65.1.0-KOB)	VDJ Koberovy I 50 m ³	• Zdrojem vody je vrt KH3	• Zásobuje Michovku • Výtlakem přes VDJ Koberovy II je zásobena část Koberovy a
Koberovy Prosíčka, Vráta (M-67.0.0-VRA)	VDJ Vráta 50 m ³	• Zdroj je v důlní štolě	• Zásobuje přes ČS části Vráta a Prosíčka

* Aktualizováno dle údajů správce sítě SČVK a.s., závod Vratislavice, Liberec

Schéma zásobování vodou v ORP

Opatření vyplývající z Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje

- Zvýšení počtu obyvatel zásobovaných z veřejných vodovodů.
- Posílení vodovodních řadů s napojením na hlavní přívodní řad.
- Věnovat péči projektové přípravě akcí definovaných v PRVK Libereckého kraje.

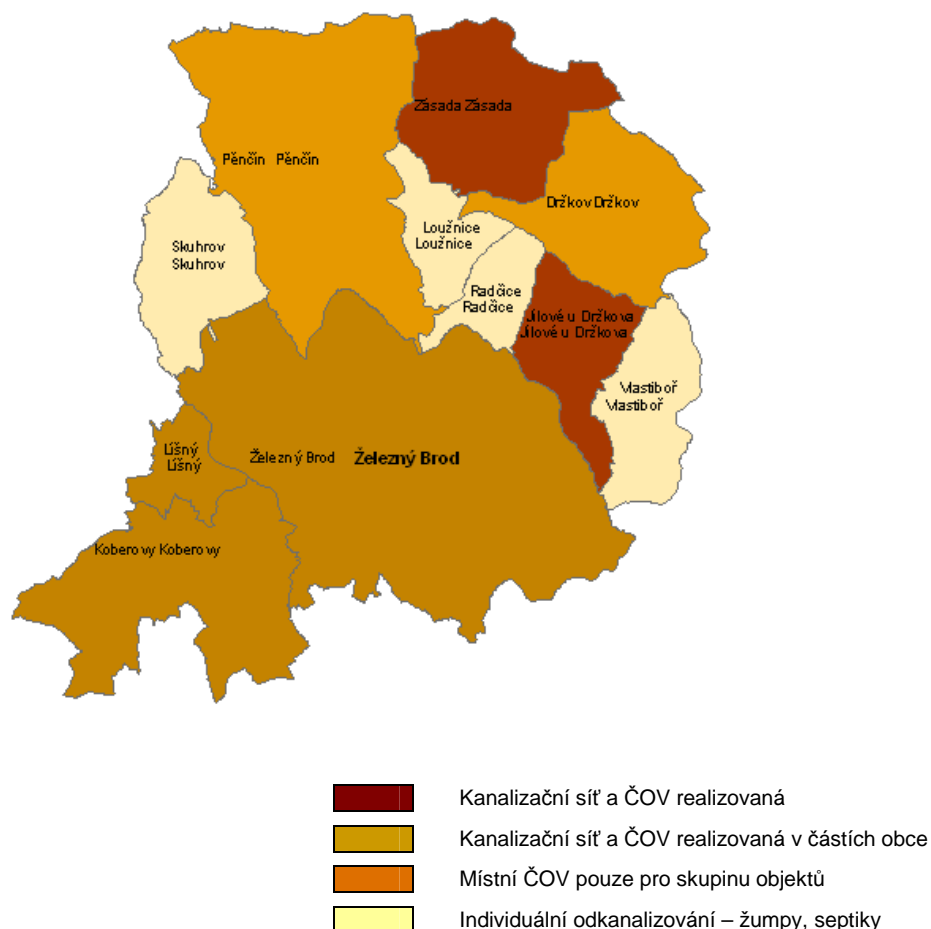
5. 2. ODKANALIZOVÁNÍ A ČIŠTĚNÍ ODPADNÍCH VOD

ORP Železný Brod patří v současnosti k méně vybaveným ORP kanalizacemi a čistírnami splaškových vod. Z 11 obcí, které tvoří území ORP, má vybudován funkční kanalizační systém zakončený na centrální čistírně odpadních vod (ČOV) pouze 5 obcí, příp. jejich části. Dvě obce mají realizovány malé ČOV pro odkanalizování několika objektů.

Obec	Počet obyvatel cca				
	Trvale bydlících	Napojených na kanalizační síť a ČOV	cca %	Individuálně řešené odkanalizování	cca %
Držkov	569	55	9,6 %	145	25,5 %
Jílové u Držkova	201	174	86,6 %	38	18,9 %
Koberovy	984	459	46,6 %	460	46,7 %
Líšný	249	223	89,5 %	26	10,5 %
Zásada	845	760	90,0 %	85	10,0 %
Železný Brod	6 492	4 944	76,2 %	221	3,5 %
Celkem	9 340	6 615	70,8 %	2 725	29,2 %
ORP celkem	12 102	6 615	54,6 %	5 487	45,4 %

Pozn.: ČOV na území sídla Pěnčín/Pěnčín je ČOV v majetku výrobního podniku – podrobnější údaje se nepodařilo získat.
Líšný – údaje se nepodařilo ověřit u správce sítě.

Schéma odkanalizování ORP

Dle evidence správce sítě vodovodů SČVK Vratislavice - Liberec (2007) je uvedeno, že na území ORP Železný Brod žije cca 12 102 obyvatel, z nichž je na veřejnou kanalizační síť se zakončením na ČOV napojeno cca 54,6 % trvale bydlících obyvatel. Pokud jde o počet obcí v ORP a jejich obyvatel napojených na kanalizační síť s ČOV, je podíl cca 70,8 %.

System čišťení odpadních vod v obcích / částích obcí

Odkanalizovaná obec/část obce	Kanalizační síť / Pozn.	ČOV / typ	Poznámka
Držkov cca 9, 6% trvale bydlících obyvatel	Bytové domy pod kostelem jsou napojeny na malou mechanicko-biologickou ČOV.		Ostatní objekty jsou napojeny na vybudované dílčí úseky stok vyústěné do místní vodoteče.
Jílové u Držkova cca 86 % trvale bydlících obyvatel	Kanalizační síť (K557.1.1-S.C), s 40 % balastních vod.	Mechanicko-biologická ČOV typu MČOV III/VHS.	Obyvatelé zbývajícího území odvádí splaškové vody do bezodtokových jímek s vyvážením na ČOV Železný Brod – cca 14 %.
Koberovy/Koberovy cca 78 % trvale bydlících obyvatel	- Jednotná kanalizační síť (K560.1.1-J.C). - Kanalizační síť (K561.1.1-S.C) ve správě obce.	- Mechanicko-biologická ČOV typu MČOV III/VHS. - Lokální ČOV (biologický septik a kořenová ČOV).	Odvoz kalů z čistíren na ČOV do Železného Brodu.
Líšný/Líšný 2.díl cca 70 % trvale bydlících obyvatel	- Nová oddílná kanalizační síť (K565.1.1-S.C) v majetku obce. - Jednotná kanalizační síť (K565.1.2-J.C).	Kořenová ČOV.	- Obyvatelé části Líšný 1.díl odvádí splaškové vody do jímek bezodtokových s vyvážením na ČOV Železný Brod, dtto Libentiny. - Na zbývajícím území septiky.
Pěňčín/Pěňčín	Na území části Pěňčín je umístěna ČOV u závodu Skleněné bižuterie. Na tuto čistírnu je řešeno odkanalizování bytových domů nad ČOV, ZŠ, MŠ a přílehlající zástavby.		
Zásada cca 90 % trvale bydlících obyvatel	- Jednotná kanalizační síť, tři hlavní sběrače / vybudována I. etapa, zahájena II. etapa. - Jednotná kanalizační síť odvádějící předčištěné odpadní vody v septicích.	Kořenová ČOV, s kalovým hospodářstvím.	
Železný Brod - město cca 99 % trvale bydlících obyvatel	Jednotná kanalizační síť, dva hlavní sběrače.	Mechanicko-biologická ČOV s kalovým hospodářstvím.	
Zbývající obce a části obcí jsou odkanalizovány individuálně, tj. v bezodtokových jímkách s vyvážením na ČOV Železný Brod nebo likvidují odpadní vody v septicích s přepady zaústěnými do místních vodních toků.			

Plán vodovodů a kanalizací navrhuje řešení odkanalizování, které bylo zahrnuto i do návrhu zpracované ÚPD obcí:

Obec/část	Návrh řešení odkanalizování	Poznámka
Držkov	- Jsou realizovány dílčí úseky stok s vyústěním do místní vodoteče. Nutná dostavba kanalizační sítě. - Návrh centrální ČOV, umístěná ve východní části obce u místního potoka (projekt).	Objekty mimo dosah ČOV odvádí splaškové vody do bezodtokových jímek s vyvážením na ČOV do ŽB.
Koberovy / Vráť / Besedice / Michovka	- Je navržena společná ČOV umístěná na jihozápadním okraji Michovky pod bývalým kravínem. Vzhledem k tomu, že v okolí není žádný vodní tok, bude nezbytné vybavit odtok třetím stupněm čištění. - Pro Vráť je navržena oddílná kanalizace zakončená na ČOV v severovýchodní části obce, v údolí nad Vrátským potokem.	Odvoz kalů z čistíren je na ČOV do Železného Brodu.
Loužnice	Řeší plochu pro umístění ČOV a kanalizační síť pro cca 250 ekvivalentních obyvatel pod obcí při Kopaňském potoce, vč. příjezdové komunikace.	
Pěňčín / Dolní Černá Studnice	Pro část soustředěné zástavby u křižovatky na Černou Studnici a okolo penzionu je doporučena společná ČOV.	
Pěňčín / Huť	Je navržena hlavní kanalizační stoka DN 200 a 300 mm, vedená v silnici Bratříkov – Jablonec n/N na kterou se připojují stoky vedené v příčných komunikacích v zástavbě. Kanalizační síť je zakončena na centrální ČOV pro cca 270 obyvatel v dolní části obce mezi silnicí a potokem Žernovnik.	
Pěňčín / Jistebsko / Krásná	Je zpracována projektová dokumentace na splaškovou kanalizaci DN 300 mm s čistírnou odpadních vod cca pro 331 ekvivalentních s umístěním pod bývalým koupalištěm, s vyústěním do vodoteče tekoucí do potoka Žernovnik. Kanalizace je řešena s protažením na k.ú. Krásná.	
Pěňčín / Alšovice	Navržena je kanalizační síť DN 300 mm zakončená na centrální ČOV (dvě alternativy čištění), která je umístěna pod rybníkem Milion.	
Pěňčín / Bratříkov	Je navržena ČOV v dolní části zástavby při silnici na Huť, která zajistí splaškové vody od cca 50% obyvatel.	Pro ostatní zástavbu v území je navržena, z důvodu terénních podmínek, likvidace splaškových vod individuálně v bezodtokových jímkách.
Radčice	V obci je navrhována splašková kanalizace s ČOV pro 261 ekvivalentních obyvatel. Kanalizace je převážně gravitační. ČOV je umístěna při Radčickém potoku s přístupem ze stávající místní komunikace.	
Skuhrov	Vybudování 2 centrálních ČOV, tj. Skuhrov na p.p.č. 1210/3 a Huntířov na p.p.č. 1873/1, se sběračem podél potoka Huntířov (zpracována studie odkanalizování obce)	Dle sdělení správce sítě výhledově postačí jedna ČOV.
Vlastiboř	Splaškové vody budou i nadále likvidovány individuálně v bezodtokových jímkách a pravidelně vyváženy na čistírnu (Tanvald) nebo likvidovány v domovních čistírnách s vypouštěním přečištěných vod do místních vodotečí.	V územním plánu byla řešena kanalizace s centrální ČOV, jako výhledově možný způsob odkanalizování území (ekonomika realizace).

SILNÉ STRÁNKY	
• Rozvinutý systém veřejné vodovodní sítě. • Vysoký podíl obyvatel/domácností napojených na veřejný vodovod (88 %). • Zabezpečené vazby na oblastní vodovod (přívodní a zásobní řady). • V provozovaném vodárenském systému nejsou evidovány vážnější nedostatky, systém je převážně hodnocen jako vyhovující.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Nedobudovaná kanalizační síť se zakončením na centrální ČOV u většiny obcí. • Nedostatečná vodnost některých toků pro zaústění odpadních vod z místních ČOV. • Odsouvání realizace systému odkanalizování v obcích z důvodů ekonomických. • Složitá terénní konfigurace pro vedení kanalizace. • Surová voda, především při odběrech z místních zdrojů, nedosahuje vždy dobrých parametrů.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Zvýšení počtu obyvatel zásobovaných z veřejných vodovodů. • Posílení vodovodních řadů s napojením na hlavní přívodní řad. • Rekonstrukce rozhodujících úpraven vod a nahrazení některých málo vyhovujících vodních zdrojů (předpokládá se dle PRVK). • Zvýšení kapacity a činnosti existujících a nových ČOV. • Vytváření územních podmínek pro výstavbu lokálních/společných ČOV pro skupiny objektů. • Využít možností dotací z EU na dobudování kanalizací a ČOV.	
	HROZBY
• Stagnace rozvoje obcí z důvodů nedobudované technické infrastruktury. • Zvýšené znečištění toků v důsledku nerealizace odkanalizování obcí.	

6. EKONOMICKÝ POTENCIÁL ÚZEMÍ

Hospodářský rozvoj obcí v minulosti je spjat především se zemědělstvím, těžbou rud a břidlic, od poloviny 19. století s rozvojem výroby sklářské, bižuterní a textilní.

6.1. KATEGORIE HOSPODÁŘSKÉ OBLASTI

Ve vymezení hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí v Programu rozvoje Libereckého kraje na léta 2007 – 2013 jsou obce Zásada, Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice a Vlastiboř zařazeny do HSO Semilsko pod generelovou jednotkou Zásada. Tato generelová jednotka vykazuje podprůměrnou dopravní obslužnost, podprůměrnou nabídku školských zařízení, nízkou intenzitu bytové výstavby a podprůměrnou míru napojení obcí na technickou infrastrukturu. Ostatní obce jsou zařazeny pod generelovou jednotku Železný Brod, která je hodnocena jako neutrální. Obec Pěnčín je zařazena pod generelovou jednotku Pěnčín, která je ve sledovaných parametrech hodnocena nadprůměrně.

Generelová jednotka	Obce	Charakter oblasti
Zásada	Zásada, Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice, Vlastiboř	hospodářsky slabá oblast Semilsko
Železný Brod	Železný Brod, Líšný, Skuhrov, Koberovy	ostatní oblast
Pěnčín	Pěnčín	nadprůměrná oblast

	Pěnčín vykazuje znaky suburbánního území, což odpovídá v podrobnějším hodnocení nadprůměrným hodnotám v indikátorech intenzita bytové výstavby, školských zařízení a zaměstnanosti oproti všem obcím ORP.

Pro potřeby ÚAP ŽB bylo provedeno jemnější hodnocení porovnáním osmi hlavních faktorů hospodářské stability použitím metodiky hodnocení hospodářského rozvoje obcí pomocí vícerozměrné analýzy. Vícerozměrná analýza srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru. Pro analýzu bylo použito 26 ukazatelů, 7 ukazatelů dle údajů ze SBDL 2001, ostatní aktuálně za rok 2006 dle údajů ČSÚ.

[Zpracováno Hospodářskou fakultou TU v Liberci v rámci projektu MMR č. WD-30-07-1 „Inovační přístup k řešení disparit na úrovni regionů“].

Podrobně viz příloha Pasporty obcí / Ekonomický potenciál.

6. 2. ZAMĚSTNANOST

Obec	EA k 30.9.2008	Míra registrované nezaměstnanosti k 30. 9. 2008 (%)	Registrovaní uchazeči o práci k 30. 9. 2008
Držkov	271	5,2	14
Jílové u Držkova	98	2,0	2
Koberovy	470	7,4	35
Líšný	122	7,4	9
Loužnice	118	0,8	1
Pěnčín	910	4,5	41
Radčice	76	5,3	4
Skuhrov	285	3,9	11
Vlastiboř	58	3,4	2
Zásada	439	6,6	29
Železný Brod	3 471	8,1	280

Výše uvedená čísla se ovšem vztahují k vývoji do poloviny roku 2008. V této době nastupuje zpomalení hospodářského růstu, které se již v době zpracování ÚAP začalo projevovat. Míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji se, dle aktuálních informací úřadu práce v listopadu 2008, pohybovala na 6,1 %. Přesto počty nezaměstnaných pozvolna narůstají a předpokládá se nárůst i do dalších měsíců. Na vině je krize sklářského, textilního a automobilového průmyslu. Nezaměstnanost začala stoupat právě v typicky sklářském mikroregionu Železnobrodsko. Očekává se rovněž propouštění v textilkách v okrese Semily, která se začne projevovat.

Nabídky pracovních příležitostí v obcích jsou relativně omezené až velmi nízké (v Radčicích). Relativně dobrá situace byla, v době zpracování ÚAP, v Železném Bodě, v Líšném a v Zásadě. V Zásadě byla, v době fungování Divize Perle a.s. Jablonex Group, nabídka pracovních míst dobrá. V září 2008 však došlo k prvnímu propouštění zaměstnanců (30 %) a situace byla nepřehledná.

Omezený počet pracovních míst v obcích a míra nezaměstnanosti ukazuje na ochotu obyvatel dojíždět za prací do okolních obcí. Dopravní dostupnost a dopravní obslužnost území lze hodnotit jako nadprůměrnou.

6. 3. EKONOMICKÁ AKTIVITA

V současnosti patří správní obvod obce s rozšířenou působností Železný Brod mezi obvody, ve kterých převažuje průmysl, což dokazuje 57,2 % ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v průmyslu.

Počet subjektů zapsaných v RES k datu 31.12.2007 podle odvětví převažující činnosti	
Odvětví	Počet
A Zemědělství, myslivost, lesnictví	192
C Těžba nerostných surovin	1
D Zpracovatelský průmysl	1109
převažuje výroba ostatních nekovových materiálů (529)	
výroba nábytku (212)	
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	4
F Stavebnictví	383
G Obchod, opravy motorových vozidel, a výrobků pro osobní spotřebu	609
H Ubytování a stravování	159
I Doprava, skladování, spoje	62
J Finanční zprostředkování	67
K Činnosti v oblasti nemovitostí	320
L Veřejná správa a obrana	36
M Vzdělání	33
N Zdravotnictví a sociální péče, veterinární činnost	24
O ostatní veřejné, sociální a osobní služby	230
Celkem	3229
Počet subjektů zapsaných v RES k datu 31. 12. 2007 dle právní formy	
Členění podle právní formy	Počet
Fyzická osoba nezapsaná v obchodním rejstříku	2 436
Fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku	20
Samostatně hospodařící rolník nezapsaný v OR	116
FO podnikající dle jiných z. než živnost. a z. o zemědělství nezapsaná v OR	100
Zemědělský podnikatel - FO ostatní nezapsaná v OR	38
Veřejná obchodní společnost	10
Společnost s ručením omezeným	154
Zájmové sdružení	1
Nadace	1
Nadační fond	1
Akciová společnost	7
Společenství vlastníků jednotek	14
Družstvo	3
Příspěvková organizace	18
Zahraniční osoba	176
Sdružení	61
Církevní organizace	9
Organizační jednotka sdružení	47
Honební společenstvo	5
Svazek obcí	1
Obec nebo městská část	11
Celkem	3 229

Zdroj: ČSÚ

Ekonomická aktivita v obcích

Obec	Oborové zaměření činností	Počet subjektů 30.9.2008
Držkov	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, silniční autodoprava, stavitelství a obchod, zemědělství	140
Jílové u Držkova	lesnictví a těžba dřeva, zemědělství, instalatérství, maloobchod, služby	50
Koberovy	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, silniční autodoprava, stavitelství a obchod, textilní výroba, zemědělství	230
Líšný	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, silniční autodoprava, stavitelství a obchod, zemědělství	65
Loužnice	Služby, maloobchod, silniční nákladní doprava, výroba skla a bižuterie	70
Pěnčín	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, maloobchod, stavební a montážní práce, opravy a údržba motorových vozidel, zemědělství a hostinská činnost	620
Radčice	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, maloobchod	50
Skuhrov	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, silniční autodoprava, stavitelství a obchod, zemědělství	130
Vlastiboř	lesnictví, silniční autodoprava, opravárenství strojních zařízení, stavitelství, truhlářství	30
Zásada	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, maloobchod, velkoobchod, služby, zemědělská výroba rostlinná a živočišná	216
Železný Brod	výroba skla, skleněných výrobků a bižuterie, silniční autodoprava, stavitelství a obchod, zemědělství	2 400

Zdroj: ČSÚ

Přesto, že výše uvedená čísla signalizují vysoký počet podnikatelských subjektů, jedná se především o fyzické osoby nebo subjekty, které nenabízejí pracovní místa v obci. To lze ale na druhé straně považovat za prvek stabilizační, který svědčí o samostatnosti obyvatel a vědomí vlastní zodpovědnosti za životní úroveň.

6. 4. VZDĚLANOST

Ekonomickou úroveň obyvatel zásadně ovlivňuje vzdělanost obyvatel. Jedná se o významný stabilizační faktor území. Z hlediska významnosti je ale tento parametr nedostatečně postižený a tedy pro hodnocení ekonomického potenciálu velmi relativní. Struktura obyvatelstva podle vzdělání za jednotku obec se zjišťuje pouze v rámci sčítání jednou za deset let. Přičemž, čím menší jednotka, myšleno počtem obyvatelstva, tím menší vypovídací hodnota tohoto parametru. Uvedená čísla mají proto pouze velmi relativní vypovídací schopnost. V kombinaci s faktorem zaměstnanost v terciéru lze usuzovat na nižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ORP, což snižuje ekonomickou stabilitu území.

Územní jednotka	Podíl s VŠ (%)	Podíl obyvatelstva s VOŠ a VŠ vzděláním na populaci 15+ (%)	Podíl se ZŠ (%)
Držkov	4,3	5,8	23,5
Jílové u Držkova	1,7	3,9	27,5
Koberovy	2,9	5,3	21,8
Líšný	3,2	4,1	22,5
Loužnice	6,9	10,3	18,3
Pěnčín	5,9	8,4	21,8

Radčice	8,6	10,7	18,6
Skuhrov	9,8	6,0	18,5
Vlastiboř	3,6	5,2	29,5
Zásada	9,2	12,5	20,8
Železný Brod	4,0	9,2	27,2
SO ORP Železný Brod	5,9		21,8
Liberecký kraj	7,0		24,3
Česká republika	8,9		23,4

Zdroj: SBDL 2001

ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA

Zemědělská výroba je významnou součástí obcí ORP ŽB, i když ekonomika zemědělské výroby se pohybuje na hranici efektivní zemědělské výroby. Poskytuje nevelkou zaměstnanost přímo v obcích, zemědělství je nedílnou součástí života na venkově a nezastupitelnou úlohu plní v údržbě krajiny. Problematika je podrobně řešena v kapitole Zemědělství.

6. 5. ROZVOJOVÝ POTENCIÁL OBCÍ

Rozvojový potenciál jednotlivých obcí byl posuzován porovnáním osmi hlavních faktorů hospodářské stability použitím metodiky hodnocení hospodářského rozvoje obcí pomocí vícerozměrné analýzy. Vícerozměrná analýza srovnává pořadí konkrétní obce s pořadím poslední obce, která ještě nemá problémy v daném faktoru [Zpracováno Hospodářskou fakultou TU v Liberci v rámci projektu MMR č. WD-30-07-1 „Inovační přístup k řešení disparit na úrovni regionů“].

S určitou mírou odchylek v jednotlivých obcích, což lze podrobně doložit v příloze, lze pro území ORP zobecnit, že:

- Ekonomický potenciál obcí je průměrný až podprůměrný, přestože ve faktoru veřejná dopravní infrastruktura, dopravní obslužnost, veřejné vodovodní infrastruktury a energetické infrastruktury je nadprůměrný. Zcela nedostatečně jsou zajištěny veřejnou infrastrukturou pro odkanalizování území. Plynofikace je provedena u poloviny obcí a tento stav lze považovat za spíše maximální možný z ekonomického hlediska. Realizace plynofikace v dalších obcích je ekonomicky nereálná.
- Relativně nízká míra nezaměstnanosti a vysoká aktivita obyvatelstva je ale kompenzována nízkou nabídkou pracovních míst v obcích. Nelze očekávat, že v obcích vzniknou subjekty s významnou nabídkou pracovních míst. Lze spíše očekávat snižování současné nabídky v důsledku špatných makroekonomických ukazatelů v kombinaci se strukturou převažujících nejohroženějších odvětví průmyslu. Částečným stabilizujícím faktorem by mohla být rostoucí vzdělanost obyvatelstva v kombinaci s nastupujícím trendem bydlení na venkově v dostupné vzdálenosti od center vyšší vybavenosti. Nabídka školských zařízení ZŠ a MŠ v dostupných vzdálenostech lze hodnotit jako dobrou a pro udržení ekonomického potenciálu obcí za podmiňující.
- Podprůměrným faktorem je demografický potenciál obcí. Obyvatelstvo celého sledovaného území bude s největší pravděpodobností stárnout. Obyvatelstvo v území žijící nemá dostatečný vnitřní potenciál pro samostatný populační růst. Jeho věková struktura je v průměru starší než věková struktura kraje a dokonce i České republiky. Mírný růst až stagnace početního stavu obyvatelstva sledovaného území se v současnosti jeví jako nejpravděpodobnější scénář budoucího vývoje. Podrobně viz kapitola Demografický potenciál.
- Životní prostředí lze hodnotit jako dobré. ORP nepatří z pohledu dlouhodobého zatížení ovzduší klasickými škodlivinami“ typu oxidu siřičitého či oxidů dusíku mezi rizikové oblasti v rámci Libereckého kraje. V území byla detekována zátěž těžkými kovy na území obcí Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Vlastiboř a Zásada, což je pozůstatkem sklářského průmyslu. Staré ekologické zátěže nejsou hrozbou v území, z převážné části jsou již sanovány. Kvalita toků je v rámci Libereckého kraje nadprůměrná, lze tedy předpovídat i dobrou kvalitu podzemní vody.
- Z pohledu přírodního potenciálu území je území nadprůměrné a rovněž ekologická stabilita území je průměrná až velmi dobrá. Krajině obcí ORP ŽB lze přisoudit hodnotu krajiny harmonické se zvýšenou estetickou hodnotou.

SILNÉ STRÁNKY	
• Území ORP Železný Brod tvoří 11 obcí, z nichž pouze obec Loužnice není vybavena veřejným vodovodem. • Dobrá dopravní obslužnost celého území. • Dopravní atraktivita celostátní železniční tratě 030 (Pardubice) Jaroměř – Liberec (Zittau). • Využitelnost regionální tratě Železný Brod – Tanvald pro integrovaný systém hromadné osobní dopravy v Libereckém kraji šetrný k ŽP. • Rozvinutý systém veřejné osobní dopravy v místním regionálním i republikovém dosahu. • Vysoký podíl fyzicky podnikajících subjektů.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Závislost na sklářském a bižuterním průmyslu a jejich odbytové problémy v důsledku levné asijské konkurence a posilujícího kurzu české koruny. • Relativně nízký podíl obyvatelstva s vyšším a vysokoškolským vzděláním a tedy snížená uplatnitelnost na trhu práce. • Nedostatečná vybavenost území kanalizací. • Zaostalý stavební a dopravně technologický stav železniční tratě 030.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Dobrá vybavenost veřejnou infrastrukturou, vyjma kanalizace. • Dovybavení infrastrukturou a posílení bytové výstavby. • Posílení zaměstnanosti v sektoru sociálních služeb, který bude třeba posílit v důsledku stárnutí populace. • Urychlení integrace hromadné osobní dopravy v rámci Libereckého kraje. • Zvýšení sektoru služeb nabídkou turisticky atraktivních cílových bodů, např. poznávací okruhy typu „paměť sklářského a bižuterního průmyslu a tradic území Železnobrodsko“ apod. • Zvýšení sektoru služeb nabídkou nenáročných turisticko rekreačních aktivit rodinného charakteru.	
	HROZBY
• Krize sklářského, textilního a automobilového průmyslu v důsledku nastupující světové hospodářské krize. • Stárnutí obyvatelstva celého sledovaného území. • Nedostatečný vnitřní potenciál obyvatelstva na území ORP pro samostatný populační růst • Podíl obyvatelstva zaměstnaného v teriéru je podprůměrný. • Omezení atraktivity území vlivem přeložení tahu silnice I/10 (navíc časově a věcně nedořešeného). • Odsouvání optimalizačních a modernizačních projektů železniční tratě 030.	

Příloha: Pasporty obcí / Ekonomický potenciál

7. DEMOGRAFICKÝ POTENCIÁL ÚZEMÍ

ÚVODNÍ SOUVISLOSTI

Vývoj početního stavu a pohlavně věkové struktury obyvatelstva České republiky a prakticky všech jejich teritoriálních součástí je v posledních dvou desetiletích určován výraznými vývojovými trendy dílčích složek tohoto procesu – plodnosti, úmrtnosti a migrace. Významnou roli hraje také podoba věkové struktury obyvatelstva konkrétního sledovaného celku. Přes nemalou diferenciaci stavu a vývoje demografických struktur se v realitě setkáváme s mnoha obecnými rysy výchozích podmínek i dílčích změn. Platí to společně pro všechny úrovně územního členění, celostátní, regionální i lokální.

Jakkoli významně by dlouhodobé a zároveň velmi zřetelné změny – více než dvacet let pozorovaný rychlý pokles celkové intenzity úmrtnosti mužů i žen a propad a následný vzestup celkové úrovně plodnosti a transformace jejich struktur, spolu s oživením vnitřní a rozvojem zahraniční migrace – neovlivňovaly směr, rozsah a časování vývoje počtu a struktury obyvatel každého celku, jeho značná část je předurčena věkovou strukturou obyvatelstva. Věková struktura obyvatelstva České republiky a jejich podcelků odráží populační, a tím také sociální, ekonomickou a politickou historii země a územní diferenciaci jejich projevů. To platí i pro území, jehož obyvatelstvo je v tomto případě objektem našeho pozorování.

Aktuální věková struktura obyvatelstva Česka se vyznačuje značnou nepravidelností. Jestliže v posledním desetiletí přirozeným vývojem *de facto* zanikl dříve velmi výrazný zářez představující důsledek v historickém kontextu krajně nízké porodnosti pozorované v průběhu první světové války, objevil se současně zářez nový, způsobený rychlým a velmi hlubokým poklesem plodnosti a následně i porodnosti v průběhu 90. let. Ten byl přímým důsledkem transformace společnosti po roce 1989. Jestliže první světová válka znamenala pokles počtu živě narozených téměř na třetinu maxima zaznamenaného v předcházejících dvou dekadách (rok 1918 oproti roku 1902), pak ve druhé polovině 90. let se u nás stabilně rodila méně než polovina z ročních počtů živě narozených dětí, které přicházely na svět v období nejvyšší porodnosti druhé poloviny 20. století, tedy v letech 1973 až 1977. Kromě této nejnovější nepravidelnosti můžeme na současné věkové struktuře našeho obyvatelstva obecně pozorovat zřetelná lokální minima odpovídající velmi nízké porodnosti v průběhu celých 30. let a částečně i 60. let 20. století a naopak doznívající maximum vzniklé ve 20. letech a výraznou vlnu vyvolanou relativně vysokou porodností v průběhu celých 40. let.

Příloha: Tabulky a grafy / Demografická situace

Obr. 1a: Pohlavní a věková struktura obyvatel správního obvodu ORP Železný Brod (k 31.12.2007)

Vliv takto výrazných nepravidelností věkové struktury na pozorovaný i očekávaný populační vývoj všeobecně je a bude poměrně silný. Vzestup a pokles hodnot ročních počtů narozených a zemřelých významně koreluje s nasouváním se jednotlivých nepravidelností do věku intenzivní plodnosti, resp. úmrtnosti. Každá z nich pak redukuje nebo zesiluje dopad odpovídajících vývojových změn intenzit dílčích reprodukčních procesů na vývoj početního stavu a věkové struktury obyvatelstva.

Pro pochopení a správnou interpretaci pozorovaného nebo prognózovaného populačního vývoje konkrétní populace je také nezbytné si uvědomit, že s přechodem na nižší úroveň územního členění roste migrační otevřenost dotčených populačních systémů a zároveň klesá rozsah statistických souborů definovaných na obyvatelstvu a jejich podskupinách, přičemž velmi brzy při přechodu z celostátní na nižší úroveň se jejich velikost stává více či méně nedostatečnou pro reprezentativní statistický popis sledované populace a jejího demografického vývoje v potřebném detailu. Jak migrační otevřenost, tak „malá čísla“ jsou vedle dostupnosti a kvality dat hlavními původci neurčitosti analytických a zejména prognostických závěrů. Analýzy a rámcové prognózy populačního vývoje správního obvodu obce s rozšířenou působností Železný Brod a jeho obcí nejsou v tomto ohledu výjimkou.

7.1. PODMÍNKY DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE VE SPRÁVNÍM OBVODU ORP ŽELEZNÝ BROD

Vývoj obyvatelstva dotčeného území v odpovídajícím historickém záběru probíhal téměř až do konce 30. let podle obecného scénáře nastíněného v rámci komentáře obecných nepravidelností aktuální věkové struktury. Zásadní změnu v demografickém vývoji však vyvolal zábor Sudet a jejich připojení k tehdejšímu Německu. Některé obce správního obvodu bezprostředně hraničily se zabraným územím (Držkov, Mukařov) nebo jejich současné území bylo hranicemi vytyčeným v důsledku Mnichovské dohody dokonce rozděleno (Pěnčín, Zásada). Na podzim roku 1938 začaly rozsáhlé přesuny obyvatelstva, které zásadním způsobem ovlivnily historickou kontinuitu populačního vývoje celého českého pohraničí a přilehlých oblastí. Nejprve zabranou část území státu opustila podstatná část českého obyvatelstva, přičemž mnozí se usadili v blízkém příhraničí včetně dotčených obcí Železnobrodská. V letech 1945 až 1947 bylo z obnoveného Československa odsunuto téměř všechno německé obyvatelstvo, což následně vyvolalo migrační proudy směřující z vnitrozemí do pohraničí. Jejich součástí se stal také významný podíl původního obyvatelstva sledovaných obcí. Jelikož migrace je z hlediska pohlaví a především věku obecně značně selektivní, došlo zejména v okrajových obcích českého vnitrozemí nejen k výraznému úbytku obyvatelstva, ale také k rozsáhlým deformacím jeho pohlavní a věkové struktury. Ty se pak následným demografickým vývojem reprodukovaly a některé z nich nebo jejich důsledky jsou ve věkové struktuře pozorovatelné dodnes.

Populační vývoj sledovaného prostoru byl ve druhé polovině 20. století a v současnosti je i nadále ovlivňován politickým, ekonomickým a sociálním vývojem celého českého prostoru a regionální zvláštnosti, kromě již uvedených historických a s nimi souvisejících specifik, byly z našeho hlediska doposud méně významné.

CELKOVÝ POČET OBYVATEL

Moderní statistika obyvatelstva, konkrétně moderní sčítání lidu umožňují poměrně spolehlivě zmapovat populační vývoj na našem území až do úrovně obcí od roku 1869. Jakkoli je vliv takto vzdálené minulosti na současné demografické dění v prostoru malý, považujeme z hlediska hodnocení rozvojového potenciálu území za důležité připomenout skutečnost, že jeho obyvatelstvo je v současnosti méně početné, než bylo kdykoli v předcházejících 140 letech, s výjimkou začátku tohoto desetiletí, a podstatně méně početné než v období mezi lety 1880 a 1945 (tab. 1). Za vše hovoří skutečnost, že ze souboru sledovaných obcí jediný Železný Brod má dnes více obyvatel než v roce 1869, přičemž například ve Vlastiboři žila na počátku roku 2008 jen čtvrtina původního počtu z roku 1869 a pětina historicky nejvyššího dosaženého počtu obyvatel z roku 1880 (tab. 2).

Příloha: Tabulky a grafy / Demografická situace

Tab. 1: Vývoj celkového počtu obyvatel na území správního obvodu ORP Železný Brod podle výsledků sčítání lidu (1869 - 2001)

Tab. 2: Vývoj celkového počtu obyvatel na území správního obvodu ORP Železný Brod podle bilancí pohybu obyvatelstva od posledního sčítání (2001 - 008; stav k 1.1. daného roku)

Recentně, po roce 2001, kdy mimo jiné bylo statistické pojetí obyvatele České republiky rozšířeno o cizince zdržující se na území státu na základě dlouhodobého (nad 90 dnů) vstupního víza nebo později znovuzavedeného povolení k dlouhodobému pobytu, můžeme pozorovat poměrně zřetelné signály obratu výsledného trendu populačního vývoje. Z nich se dá s jistou dávkou opatrnosti vyvodit, že většina obcí, snad jen s výjimkou obce pověřené, dosáhla minima své populační velikosti, přičemž však pouze Koberovy a Loužnice již v dalším vývoji nezaznamenaly pokles počtu obyvatel pod úroveň z roku 2001. V obou případech je to především důsledek celkově kladné migrační bilance a v případě Loužnice i výjimečně vyrovnané přirozené měny.

7. 2. BILANCE VÝVOJE OBYVATELSTVA

V datových archivech Českého statistického úřadu jsou k dispozici úplné údaje o bilanci pohybu obyvatel od roku 1971. Časové řady některých obcí (Jílové u Držkova, Líšný, Loužnice, Radčice, Vlastiboř) jsou ale mezi roky 1980 a 1991 přerušeny z důvodu jejich dočasného začlenění do jiných obcí. Porovnání významu jednotlivých složek reprodukce a jejich agregátů (přirozený a migrační vývoj) je tak možné pouze od roku 1991, což však v našem kontextu můžeme považovat za plně dostačující.

Jestliže do roku 2005 na úrovni celého správního území ORP Železný Brod představovaly přirozený přírůstek a migrační přírůstek rovnocenné složky populačního vývoje, potom o obcích toto tvrzení neplatí. V jejich případě se migrace až na výjimky stala podstatně významnějším činitelem vývoje celkového počtu obyvatel než přirozená měna (tab. 3). S oživením bytové výstavby v Česku, které částečně zasáhlo i sledovaný region, roste význam migrace a stává se z ní složka určující základní charakter reprodukce, což znamená, že právě výsledek migrační výměny je tím, co s konečnou platností určuje, zda obyvatel v určité územní jednotce bude přibývat nebo naopak ubývat.

Příloha: Tabulky a grafy / Demografická situace

Tab. 3: Vývoj bilance pohybu obyvatel na území správního obvodu ORP Železný Brod 1991-2007

Z hlediska vývoje celkového přírůstku můžeme obce správního území rozdělit do čtyř kategorií:

- První, zahrnující obce, které recentně přešly od populačních ztrát ke ziskům, tvoří sedm obcí.
- Dvě obce, Koberovy a Pěčín své dřívější přírůstky v posledních málo letech znásobily.
- Jedinou obcí, která ze zisků 90. let přešla do určité ztráty, i když ta může v delší perspektivě představovat jen náhodný výkyv, je Držkov.
- Poněkud nejasný je pak nejnovější vývoj v Loužnici, která však je v důsledku velmi malého počtu obyvatel vystavena výrazným změnám, jež také nemusí být nutně projevem trendu, ale jen náhodnou fluktuací.

V některých obcích pozorujeme v posledních dvou letech jisté zvýšení porodnosti. Kromě Železného Brodu však ani u jedné z nich doposud nemůže hovořit o obratu v porodnosti, či dokonce v přirozené reprodukci. U takto malých celků, v jejichž vývoji neurčitost či náhoda hraje značnou roli, není dokonce jasné, zda nakonec k nějakému vzestupu porodnosti vůbec dojde. V příštích letech totiž do rodivého věku vstoupí početně velmi slabé ročníky žen narozených v 90. letech. Z hlediska přirozené reprodukce pak navíc poměrně staré a stárnoucí věkové struktury obyvatel dotčených obcí v budoucnosti i přes celkový pokles úmrtnosti povedou k nárůstu počtu zemřelých, a tím k přímé redukci a ještě spíše k úplné eliminaci reprodukčního významu případně vyšší porodnosti.

7. 3. DEMOGRAFICKÁ STRUKTURA

Demografická struktura je, jak již bylo naznačeno, jedním z určujících prvků demografické reprodukce a zároveň významnou charakteristikou kvality a sociálně ekonomického potenciálu každé populace. V souhrnné podobě ji nejlépe vystihuje tvar věkové pyramidy. Všeobecně nízké počty obyvatel sledovaných obcí se však projevují značným rozkolísáním počtů osob v jednotlivých, byť široce koncipovaných (pětiletých) věkových skupinách (obr. 2a - 2k). Přesto z většiny z nich můžeme vyčíst hlavní nepravidelnosti popsané v úvodu a determinující dosavadní i budoucí populační vývoj.

Příloha: Tabulky a grafy / Demografická situace

- Obr. 2a: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Držkov
- Obr. 2b: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Jílové u Držkova
- Obr. 2c: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Koberovy
- Obr. 2d: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Líšný
- Obr. 2e: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Loužnice
- Obr. 2f: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Pěnčín
- Obr. 2g: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Radčice
- Obr. 2h: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Skuhrov
- Obr. 2i: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Vlastiboř
- Obr. 2j: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Zásada
- Obr. 2k: Pohlavní a věková struktura obyvatel obce Železný Brod

Vesměs výrazně zúžené základny zobrazených věkových pyramid v sobě nesou rozhodující informaci o budoucím režimu přirozené reprodukce jednotlivých populací. Z nich totiž vyplývá, že po relativně brzkém odeznění očekávané intenzivnější porodnosti se i přes velmi pravděpodobný další růst plodnosti většina těchto lokálních populací vrátí k nízkým až krajně nízkým počtům narozených. Naopak v současnosti významně vyšší zastoupení osob ve věkových skupinách mezi 50. a 65. rokem života povede v nepříliš vzdálené budoucnosti k vzestupu počtu zemřelých a tím k prohlubování úbytku obyvatelstva přirozenou měnou. Odvrátit tento vývoj mohou jen vhodně načasované migrační zisky, takové, které se pojí pouze s bytovou výstavbou většího nebo velkého rozsahu. Demografický vývoj jednotlivých obcí tedy bude v budoucnosti určován zejména sídelní atraktivitou jednotlivých obcí a konkrétní situací na trhu s bydlením a hypotéčnými úvěry.

Věková pyramida nepodává víc než základní charakteristiku vnitřního rozrůznění sledované populace podle pohlaví a věku. Hlubší popis, srovnání a rozbor si však vyžadují jiné nástroje. K ucelenému pohledu na věkovou strukturu se nejčastěji používá ukazatel průměrného věku, tedy aritmetický průměr věku všech osob tvořících danou populaci. Ten v našich podmínkách bývá vzhledem k výrazné početní převaze žen ve vyšších věkových skupinách neméně výrazně diferencován podle pohlaví. Například v současnosti je ženská část populace přibližně o 3 roky starší než mužská (41,8 proti 38,8 roku v ČR a 41,3 proti 38,3 roku v Libereckém kraji). V ČR průměrný věk obyvatel přesáhl 40 let a Libereckém se nachází těsně pod touto hranicí.

Ve srovnání s oběma uvedenými celky je obyvatelstvo žijící ve správním území ORP Železný Brod významně starší, neboť jeho průměrný věk dosahuje hodnoty 41,3 roku. V případě jednotlivých obcí se pak hodnoty tohoto ukazatele pohybují od 40 do 47 let (tab. 4). U maximální hodnoty je však otázkou statistická významnost její odchylky od průměru za vyšší celek, neboť jí bylo dosaženo u souboru pouhých 132 obyvatel obce Vlastiboř.

Příloha: Tabulky a grafy / Demografická situace

Tab. 4: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva ve vybraných letech (k 31.12.2002 a 31.12.2007)

Pro omezenou vypovídací schopnost aritmetického průměru danou možnou mnohoznačností v pozadí stojících informací se v demografii souběžně s ním používá celá řada dalších, doplňujících charakteristik věkové struktury. Nejčastěji se jedná o podíly vybraných věkových skupin na celkové počtu obyvatel nebo specificky konstruované ukazatele vzájemného velikostního vztahu takových skupin. Každá z nich přitom obvykle charakterizuje určitý potenciál nebo obecné potřeby dané populace. Jako příklad může posloužit podíl dětí v populaci nebo podíly hlavních reprodukčních skupin mužů (25 - 39 let) a žen (20 - 34 let).

Děti jsou výrazem aktuální reprodukční síly dané populace, respektive jejich projevů a příslibem reprodukce ve vzdálenější budoucnosti. Zastoupení osob ve věku, kdy obvykle zakládají rodiny a zajišťují reprodukci obyvatelstva celku, v němž žijí, je bezprostředním výrazem reprodukčního potenciálu populace.

- Z tohoto hlediska mají v souboru všech obcí nejvýhodnější postavení Radčice, Skuhrov a Pěnčín, kde více než čtvrtina obyvatel spadá do posledně uvedených intervalů věku. Naopak nejméně obyvatel v daném věku (pětina a méně) má Loužnice, Líšné a Vlastiboř.
- Naplňování zjištěného reprodukčního potenciálu, měřeno relativním zastoupením dětské složky v populaci, však zatím není příliš zřetelné, neboť například Radčice, v závěru roku 2007 obec s vůbec nejvyšším podílem reprodukčních skupin na obyvatelstvu celkem, vykazují jeden z nejnižších podílů dětské složky (10 %).
- Naopak Loužnice s téměř dvojnásobným podílem dětí má zastoupení uvedených reprodukčních skupin velmi nízké (tab. 4).
- Celý správní obvod s podílem této složky (13,6 %) asi na půl procentního bodu pod celostátním průměrem a zároveň o 1,3 bodu pod úrovní Libereckého kraje. Obdobná jako v celém správním obvodu je pak situace ve všech zbývajících obcích správního obvodu.

Relativní podíly obyvatel nacházejících se na druhém konci věkové struktury signalizují rozsah přirozených úbytků a zároveň nepřímo i potřeby a nároky stárnoucí populace. Významně nadprůměrný podíl osob ve věku 65 a více let je jedním ze charakteristických znaků celého správního obvodu a většiny jeho obcí.

- Kromě Skuhrova a Koberov vykazují všechny celky vyšší zastoupení seniorů než Liberecký kraj (13,6 %) a devět obcí z jedenácti pak vyšší nebo prakticky stejné jako populace Česka (14,6 %), která je obecně demograficky starší než populace Libereckého kraje.
- Líšný a Vlastiboř měly ke konci minulého roku kromě nejnižších podílů dětí také nejvyšší zastoupení seniorů ve věku nad 65 let, a to shodně 22 %. Vyšší zastoupení (téměř 25 %) vykázaly pouze Radčice

Příloha: Tabulky a grafy / Demografická situace

Tab. 4: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva ve vybraných letech (k 31.12.2002 a 31.12.2007)

K hodnocení základního profilu a klíčových kategorií věkové struktury se používá členění obyvatel na tři široce koncipované věkové skupiny, které mají v zásadě přímou vazbu na potenciální či spíše očekávanou roli jedince na trhu práce. Přitom se v praxi vychází z různých hranice vymezení produktivní složky. Jestliže u spodní hranice na úrovni 15 let vládla do relativně nedávné doby široká shoda, pak o hranici horní se již delší dobu diskutuje. V evropských statistikách a demografických studiích se nejčastěji používá hranice 65 let, která je nejrozšířenější věkovou hranicí vzniku nároku na plný starobní důchod. Té v našich podmínkách věčně odpovídá aktuální, již třináctý rok se postupně zvyšující hranice důchodového věku. Nejnověji se pak můžeme setkat s úzkým vymezením produktivního věku, který nejčastěji odpovídá intervalu mezi 20 a 60 lety věku. Zastánci tohoto užšího vymezení argumentují tím, že příprava na zaměstnání trvá dnes v průměru podstatně déle než v dřívějších dobách a naopak reálný věk odchodu do důchodu je v průměru významně nižší než předepsaný.

Podíl osob v produktivním věku vymezeném hranicí 15 let a aktuální hranicí důchodového věku je v České republice již za svým maximem, bez ohledu na skutečnost, že *de jure* věk odchodu do důchodu každým rokem roste a definiční věkový interval se rozšiřuje. V současnosti se zastoupení osob v produktivním věku pohybuje jeden až dva procentní body pod úrovní dvoutřetinového podílu této skupiny na obyvatelstvu a vykazuje klesající tendenci. Započatý pokles vzhledem k obecným nepravdělnostem věkové struktury, zejména přechodu početně slabých ročníků narozených z 90. let přes věkovou hranici 15 let bude v příštích letech výrazně nabývat na dynamice. Obyvatel v produktivním věku však ubývá i z druhého konce příslušného věkového intervalu. Pozorovaný

úbytek souvisí s přechodem početných generací narozených za 2. světové války a po ní přes horní věkovou hranici.

- Podíl osob v produktivním věku ve správním území ORP Železný Brod je nezanedbatelně nižší než v Libereckém kraji i v Česku.
- Z jedenácti obcí jen Skuhrov vykázal tento podíl vyšší než kraj (66 %) a republika (65 %).
- Nad hranicí důchodového věku se největší část obyvatelstva nacházela v Radčicích (31 %), Vlastiboři (30 %) a v Líšném (28 %), když odpovídající hodnoty na krajské a celostátní úrovni činily koncem roku 2007 přibližně 20 %.

Vyšší demografické stáří populací tvořených obyvateli některých obcí správního území OPR Železný Brod dokládá i tradičně koncipovaný index stáří uvádějící do poměru seniorskou a dětskou složku obyvatelstva. V České republice jeho hodnota nedávno přesáhla hranici 100 bodů, která odpovídá shodnému zastoupení dětí a seniorů v populaci. V současnosti na 100 dětí ve věku do 15 let připadají 102 senioři.

- Populačně „mladší“ Liberecký kraj vykazuje hodnotu indexu stáří na úrovni 91, což je ještě o 21 bodů menší hodnota, než u populace sledovaného správního území.
- Na 100 dětí tak v Železném Brodu a okolí připadá 112 seniorů, přičemž tento poměr v čase dynamicky vzrůstá.
- Na úrovni obcí se přitom tento ukazatel příliš neosvědčil, neboť je příliš citlivý na nepravidelnosti věkové struktury a to tím, že dává do souvislosti obě krajní relativně málo početné kategorie.
- Ke konci roku 2007 činila minimální hodnota pro obce pozorovaného územního celku 76 (Loužnice) a maximální 250 (Radčice).

Při demosiálních a demoeconomických úvahách se velmi často vychází mimo jiné také z hodnot tzv. indexů závislosti, které dávají do poměru počty osob v poproduktivním a předproduktivním, nebo jen poproduktivním věku s počty osob v produktivním věku. Nejčastěji se přitom používá vymezení populace referenčními věkovými hranicemi 15 a 65 let, což však je poněkud proti věcnému poselství tohoto ukazatele, neboť je zřejmé, že věková skupina 15-64 let představuje pouze velmi nedokonalou aproximaci počtu „nezávislých“ neboli produktivních osob. Statistiky práce, vzdělávání a důchodové statistiky totiž více než výmluvně dokládají, že průměrný věk vstupu do zaměstnání je ve vyspělých zemích zhruba kolem dvaceti a do důchodu kolem šedesáti let. Proto považujeme za nejvhodnější vyjít v případě daného ukazatele z poměru počtu osob ve věku do 20 a nad 60 let ku počtu osob ve věku 20-59 dokončených let.

- Tyto indexy, podobně jako většina předcházejících ukazatelů aktuálními hodnotami dokládá podstatně méně příznivé rozložení obyvatel podle věku ve správním obvodu ORP Železný Brod i všech jeho obcí v porovnání s oběma územně nadřazenými celky, při započtení dětské složky platí to samé, je s tím rozdílem, že s tím rozdílem, že odstup mezi analyzovanými celky a krajem, resp. republikou jsou poněkud menší (tab. 4).

Často opomíjenou, avšak důležitou demoeconomickou charakteristikou obyvatelstva je průměrný věk osob v produktivním věku. Průměrný věk obyvatel nacházejících se mezi 20. a 60. rokem života, tedy kontingentu sloužícího jako aproximace počtu skutečně produktivních osob činí aktuálně v celém správním obvodu 40,1 roku oproti 39,7 roku v ČR a 39,8 roku v Libereckém kraji (tab. 4). Je to výrazně menší rozdíl než u průměrného věku obyvatelstva jako celku, stejně jako je menší pozorovaná variabilita uvnitř souboru obcí. Vymezení kontingentu produktivního obyvatelstva a poloha jeho hranic vůči dvěma nejvýraznějším populačním vlnám na věkové struktuře obyvatelstva v České republice mělo za následek, že stárnutí tohoto souboru v případě jednotlivých obcí ve správním území bylo až o řád pomalejší nebo dokonce opačného znaménka než stárnutí obyvatelstva v celém rozsahu věkové struktury.

- Ze zjištěných dílčích skutečností vyplývá, že obyvatelstvo obcí správního území OPR Železný Brod je jako celek i v rozhodujícím počtu případů jednotlivých obcí významně starší než obyvatelstvo Libereckého kraje a dokonce i České republiky. Všeobecně vyšší podíly osob ve věku 60 a více let a v některých případech i ve středním věku znamenají, že v nejbližší době čeká obyvatelstvo prakticky celého správního území další stárnutí, které se bude výrazněji projevovat růstem průměrného věku, spíše než změnou strukturálních charakteristik a podílů osob ve vyšších věkových skupinách a kategoriích.

SILNÉ STRÁNKY	
Sídelní atraktivitu podporují také některé demoeconomické a demosociální parametry území – relativně nízká nezaměstnanost, značně vysoká národnostní a kulturní homogenita obyvatelstva a v některých obcích i vyšší vzdělanostní struktura obyvatelstva.	
	SLABÉ STRÁNKY
- Obyvatelstvo v území žijící nemá dostatečný vnitřní potenciál pro samostatný populační růst. Jeho věková struktura je v průměru starší než věková struktura kraje a dokonce i České republiky. - Obyvatelstvo obcí správního území OPR Železný Brod je jako celek i v rozhodujícím počtu případů jednotlivých obcí významně starší než obyvatelstvo Libereckého kraje a dokonce i České republiky.	
PŘÍLEŽITOSTI	
- Území poskytuje dostatečný prostor pro případný další populační růst. - Sídelní atraktivita většiny obcí dokumentovaná vyššími pozitivními hodnotami míry hrubého migračního přírůstku v posledních patnácti letech je důležitým příslibem pro další demografický vývoj obyvatelstva. - Migrační výměna dosavadního rozsahu může sice zásadním způsobem ovlivnit vývoj počtu obyvatel, ale jen v podstatně menší míře jejich věkovou strukturu.	
	HROZBY
- Mírný růst až stagnace početního stavu obyvatelstva sledovaného území se v současnosti jeví jako nejpravděpodobnější scénář budoucího vývoje. - Obyvatelstvo celého sledovaného území bude s největší pravděpodobností stárnout. Forma věkových pyramid jednotlivých lokálních populací a obecné představy o perspektivách přirozené reprodukce obyvatel České republiky přitom signalizují pokračování intenzivního procesu stárnutí nejméně v dalších padesáti letech.	

8. BYDLENÍ A BYTOVÝ FOND

Bydlení je převažující složkou osídlení a základní funkcí obcí ORP ŽB. Vznik sídel, jejich rozvoj a formování jednotlivých složek a funkcí osídlení funkcí bylo/a je zákonitě formováno způsobem obživy/ekonomickým potenciálem území. Viz kapitola Struktura území ORP.

Hodnocení bytového fondu v jednotlivých obcích je poměrně jednoduchou záležitostí. Parametry potřebné pro hodnocení udržitelnosti území, tj. počty dokončených bytů v jednotlivých obcích ke konci daného roku nejsou běžně dostupnou informací a nebyly dostupné ani pro potřeby ÚAP. Strukturální a kvalitativní ukazatele dokončené bytové výstavby v Libereckém kraji byly zpracovány podle okresů, což je pro hodnocení ORP a porovnání ORP v rámci kraje údaj nerelevantní.

ORP ŽB lze sumárně charakterizovat dle vybraných ukazatelů bytové výstavby následovně

Rok	Dokončené byty celkem	v rodinných domech	Z toho v bytových domech	nástavby přístavby	Průměrná obytná plocha bytu m ²	Průměrná hodnota stavby v tis. Kč	Zrušené byty celkem
1997	11	9	-	2	91,5	1 450,0	1
1998	49	7	4	38	46,9	1 040,4	2
1999	18	13	-	4	84,3	2 320,1	2

2000	42	17	-	2	52,8	1 285,5	5
2001	27	13	-	5	72,7	1 705,2	1
2002	19	15	-	4	79,4	1 999,6	4
2003	30	17	9	3	69,1	1 867,9	2

Vzhledem k tomu, že chybí údaje za poslední čtyři roky, nelze odvodit relevantní závěry. Uvedené údaje pouze potvrzují skutečnost, že převažujícím typem výstavby jsou rodinné domy, což je s ohledem na charakter obcí logické.

Postavení ORP Železný Brod bylo ve vztahu k výše uvedeným údajům v rámci kraje v počtu dokončených bytů na 1000 obyvatel hodnoceno o cca 8,8 % nad průměrem Libereckého kraje.

V retrospektivě lze obyvatelstvo a domy charakterizovat následovně

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
U1	13692	15369	16116	16214	17580	16211	18269	12867	13070	12550	13383	12289	12008
ŽB	5430	6 107	6 339	6 185	6 579	6 152	6 788	5 170	5 441	5 663	7 099	6 826	6 544
U2	2 009	2 083	2 156	2 254	2 350	2 533	3 239	3 503	3 167	3 050	2 868	2 559	2 523
ZB	789	810	831	820	869	917	1 119	1 245	1 139	1 140	1 111	1 046	1 001

SBDL - podle územní struktury platné k 1.3.2001

U1 - počet obyvatel celkem

U2 - počet domů celkem; do roku 1950 jsou uvedeny domy celkem, v letech 1961 až 2001 pouze domy trvale obydlené

Technické vybavení bytů

Obec	Obydlené byty úhrnem	Plyn v bytě	Vodovod v bytě	Splachovací WC / Koupelna, sp.kout	Ústřední topení	Etážové topení
Držkov	225	2	223	194 / 201	121	16
Jílové u Držkova	85	1	85	75 / 79	42	11
Koberovy	356	4	355	305 / 325	263	9
Líšný	97	0	95	84 / 85	46	6
Loužnice	73	0	71	55 / 60	51	1
Pěnčín	603	1	591	498 / 543	439	14
Radčice	58	1	58	44 / 56	35	3
Skuhrov	189	0	182	159 / 167	134	5
Vlastiboř	54	0	54	42 / 47	30	0
Zásada	328	6	323	293 / 303	234	3
Železný Brod	2 493	1 753	2 471	2 329 / 2 370	1 717	216

Z uvedených údajů lze obecně odvodit, že území z hlediska výstavby nestagnuje, nicméně pro udržení demografických ukazatelů není dostatečné. Bytovou výstavbu je nutné hodnotit ve vztahu k ekonomické aktivitě, vzdělanosti a demografickým ukazatelům a zejména k prognózám vývoje obyvatelstva, které nejsou optimistické. Viz více související kapitoly Ekonomický potenciál a Demografický potenciál.

Ukazatelé technické vybavenosti bytů jsou odrazem úrovně veřejné infrastruktury. Rezerva je částečně v dovybavení bytových jednotek plynem. Žádoucí je dobudování kanalizace v území.

Hodnocení atraktivity bydlení dle vícerozměrné vektorové analýzy podle výstavby

Obec	Atraktivita bydlení / počet dokončených bytů 2002 - 2006
Držkov	nízká atraktivita bydlení / 9 dokončených bytů
Jílové u Držkova	nízká atraktivita bydlení / 3 dokončených bytů
Koberovy	mírně podprůměrná atraktivita bydlení / 9 dokončených bytů
Líšný	nízká atraktivita bydlení / 1 dokončený byt
Loužnice	nízká atraktivita bydlení / 0 dokončených bytů
Pěňčín	mírně podprůměrná atraktivita bydlení / 39 dokončených bytů
Radčice	velmi nízká atraktivita bydlení / 1 dokončený byt
Skuhrov	nízká atraktivita bydlení / 12 bytů
Vlastiboř	nízká atraktivita bydlení / 0 dokončených bytů
Zásada	mírně podprůměrná atraktivita bydlení / 13 dokončených bytů
Železný Brod	nízká atraktivita bydlení / 61 dokončených bytů

Zdroj: ČSÚ 2007

Z provedené vícerozměrné analýzy vyplývá, že atraktivně z pohledu nové výstavby v území ORP ŽB lze hodnotit obce Pěňčín, Zásadu a Koberovy.

SILNÉ STRÁNKY	
• Dobrá dopravní dostupnost a obslužnost všech obcí. • Dynamika a malebnost krajiny Železnobrodská a kulturně historické dědictví. • Sídlní atraktivitu podporují některé demoeconomické a demosociální parametry území – relativně nízká nezaměstnanost, značně vysoká národnostní a kulturní homogenita obyvatelstva a v některých obcích i vyšší vzdělanostní struktura obyvatelstva. • Vysoká soudržnost obyvatel projevující se spolkovou a zájmovou činností obcí. • Obce mají, vyjma Vlastiboře, schválené územní plány.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Nízká dynamika nové výstavby. • Absence kanalizace. • Nedostatek pracovních příležitostí o obcích.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Dobrá vybavenost veřejnou infrastrukturou, vyjma kanalizace, • Dovybavení infrastrukturou a posílení bytové výstavby.	
	HROZBY
• Stárnutí obyvatelstva celého sledovaného území. • Nedostatečný vnitřní potenciál obyvatelstva na území ORP pro samostatný populační růst. • Nastupující celosvětová ekonomická krize.	

9. OBČANSKÁ VYBAVENOST

Občanská vybavenost je významným prvkem, který dotváří celkové uspořádání obce, odpovídá rozmístění obyvatelstva a stavebních fondů a současně koncentraci obyvatelstva, ovlivňuje a vytváří spádové poměry v území. Struktura zařízení občanské vybavenosti ORP ŽB odpovídá současným potřebám. Její další rozvoj je určován změnami struktury potřeb obyvatelstva v závislosti na demografických, ekonomických, technologických i legislativních podmínkách nejen v obci, v ORP, ale i v celé ČR. Z hlediska poptávky po občanské vybavenosti je počet obyvatel obce velmi nízký, aby se zde mohla vyvinout širší nabídka služeb. Obyvatelé proto musí za specifickou vybaveností a nabídkou služeb dojíždět. Existence alespoň základní vybavenosti a udržení je výrazem jisté svébytnosti obce.

Související s problematikou občanského vybavení je kapitola Soudržnost obyvatel a programové záměry obcí ORP Železný Brod (viz část A). V září 2008 byl na setkání starostů obcí ORP Železný Brod osobně se starosty jednotlivých obcí vyplněn dotazník, který sledoval zejména stav občanské vybavenosti v obci (MŠ, ZŠ, zdravotní a sociální služby), zaměstnanost v obci, směry vyjížďky za prací, sportovně kulturní život (spolky, knihovny, koupaliště, sportovní zařízení), stav veřejné infrastruktury, existence programu rozvoje obce, účast v mikroregionech a záměry obcí.

VEŘEJNÁ SPRÁVA

Veřejná správa je na území ORP zastoupena institucemi veřejné správy místního, městského a nadměstního významu. Správní území obcí jsou spravovány obecními úřady a úřadem městyse. Ostatní úřady jsou soustředěny v Železném Brodě, který je obcí s rozšířenou působností. V Železném Brodě dále funguje policie, finanční úřad, živnostenský úřad a úřad práce. Stavebním úřadem příslušným pro obce Držkov, Jílové u Držkova a Vlastiboř je úřad Velké Hamry.

ADMINISTRATIVA

Samostatné objekty kanceláří, bank, pojišťoven a budovy pro administrativu jsou soustředěny centrální oblasti Železného Brodu. Pobočky pošty a pojišťovny jsou v některých obcích součástí polyfunkčních objektů (Zásada). Administrativní objekty výrobních podniků jsou součástí výrobních areálů. Výstavba nových kancelářských budov se nepředpokládá, vhodné a možné je spíše začlenění administrativy jako součást objektů příslušných aktivit.

OBCHOD A SLUŽBY

Na území ORP zůstává zachován systém drobných obchodů. V jednotlivých obcích se jedná převážně o prodejny potravin. Zcela bez obchodních zařízení zůstaly obce Radčice, Líšný a Vlastiboř. Z dalších zařízení jsou pak zastoupeny v obcích nebo v jejich částech služby stravovací/pohostinství.

Nabídka ubytovacích zařízení je obecně v území nízká. S ohledem na atraktivitu ORP pro nenáročnou rekreaci má území určitý potenciál pro rozvoj těchto zařízení typu rodinných penzionů.

Ostatní obchodní zařízení využívají obyvatelé v Železném Brodě. Maloobchodní zařízení jsou soustředěna na území historického náměstí a v polyfunkčních plochách hlavní nákupní ulice mezi náměstím a železničním podjezdem. Velkokapacitní obchody jsou na území zastoupena jedním objektem Pennymarketu.

Služby hřbitovní jsou zastoupeny na území všech obcí vyjma obce Vlastiboř, která využívá hřbitov v Držkově. V obcích působí sbory dobrovolných hasičů.

Přehled zařízení v obcích:

Držkov	– 2 obchody, 2 hospody, hřbitov
Jílové	– 1 obchod, 1 hospoda, hřbitov
Koberovy	– 1 potraviny, 4 stravovací zařízení, 2 hřbitovy
Líšný	– zrušen, příprava přestavby objektu samoobsluhy, hřbitov
Loužnice	– 1 obchod, 3 hospody, hřbitov
Pěňčín	– 4 obchody, 5 pohostinství (z toho 2 s ubytováním)
Radčice	– 0, hřbitov
Skuhrov	– 1 obchod, hospoda, 2 hřbitovy

Vlastiboř – 0, hřbitov není
 Zásada – 4 obchody, 5 hospod, hřbitov
 Železný Brod – cca 50 obchodů, cca 25 restaurací, 4 hřbitovy

Obchodní zařízení a služby se budou dále rozvíjet v závislosti na potřebách obyvatel. Nelze předpokládat nárůst. V územních plánech je umožněno umístění objektů v plochách bydlení. V obci Líšný se předpokládá přestavba objektu bývalé samoobsluhy na polyfunkční objekt s využitím pro umístění obecního úřadu, obchodu, společenské místnosti, informačního centra.

ZDRAVOTNICTVÍ A SOCIÁLNÍ PÉČE

Síť zdravotnických zařízení na území ORP je minimální. Zdravotnická zařízení na území Železného Brodu poskytují péči obyvatelům ostatních sídel v území, zejména pak obcím jižní a střední části ORP. Je to zejména Poliklinika s lékárnou a menší specializovaná střediska. Problémem je rušení zdravotních zařízení v Železném Brodě. Obce v severní části ORP využívají zdravotnická zařízení i mimo ORP, tj. na území Jablonce n/N a Tanvaldu. Zdravotní zařízení prochází v současné době procesem redukce.

Obec	Zdravotní zařízení na území obce	Zdravotní zařízení využívaná mimo obec
Držkov	Dětský lékař	Individuálně
Jílové u Držkova	–	dětský lékař – Držkov, dále Zásada, Jablonec n/N, Železný Brod ostatní zdravotní zařízení – Jablonec n/N, Zásada, Tanvald, Železný Brod
Líšný	–	Praktický lékař, zubař – Železný Brod, jinak individuálně Gynekolog – Železný Brod, Turnov Dětský lékař – Jablonec n/N Specialisté – Semily, jinak individuálně
Koberovy	–	Všechna zdravotní zařízení – Železný Brod, Turnov
Loužnice	–	Zubař – Zásada, jinak individuálně Gynekolog – Tanvald Dětský lékař – Jablonec n/N Specialisté – individuálně
Pěnčín	Praktický lékař, dětský lékař, zubař, výdejna léků jsou soustředěny v samostatném objektu	Individuálně
Radčice	–	Praktický a dětský lékař – Zásada Ostatní zdravotní zařízení – individuálně
Skuhrov	Dětský lékař	Individuálně
Vlastiboř	–	Praktický lékař a zubař – individuálně Gynekolog – Jablonec n/N Dětský lékař - Železný Brod Specialisté – individuálně
Zásada	Praktický a dětský lékař Zubař	Ostatní - Železný Brod, Jablonec n/N Specialisté – individuálně

Objekty sociální péče typu DPS či bydlení pro seniory lidí vznikly na území obcí ORP přestavbou objektů ZŠ (Železný Brod/Bzí, Pěnčín/Alšovice) nebo odkoupením a přestavbou objektů soukromníků (Držkov, Pěnčín/Bratříkov/Huť/Alšovice, Zásada). Samostatný objekt DPS byl postaven v Železném Brodě. S ohledem na stárnutí populace v ORP ŽB, lze do budoucna lze počítat s růstem poptávky po sociálních službách, zejména specificky zaměřených na seniory. Rozvíjeny by měly být zejména terénní sociální služby (pečovatelská služba, osobní asistence apod.).

ŠKOLSTVÍ

Síť základních a mateřských škol úzce souvisí s porodností. Poměrně vyvážené rozložení základních škol, založených převážně do první poloviny 20 století, bylo v důsledku poklesu porodnosti počátkem

90. let narušeno. Počet základních škol na území ORP byl výrazně redukován, došlo i k narušení příznivých docházkových vzdáleností. Zachovány, kromě Železného Brodu, zůstaly školy s prvním a druhým stupněm výuky v Pěnčíně a Zásadě. Základní školy pouze s prvním stupněm výuky (malotřídka, jednotřídka) jsou zachovány v obcích Koberovy a Skuhrov.

Střední školy jsou využívány mimo ORP, na území Jablonce n/N, Liberce, Tanvaldu, Turnova a Semil.

Obec	Školská zařízení	Využívají děti z obcí	2. stupeň ZŠ
Koberovy	ZŠ: první stupeň 1.- 5. třída malotřídni, letos 41 žáků MŠ: na výjimku 27 dětí	děti celého správního území Koberovy	Malá Skála Železný Brod Turnov
Pěnčín	ZŠ: první a druhý stupeň cca 170 žáků MŠ: 2 dvoutřídky cca 50 dětí	děti celého správního území Pěnčina částečně ze Skuhrova	--
Skuhrov	ZŠ: první stupeň jednotřídka 9 žáků MŠ: cca 20 dětí	děti celého správního území obce Skuhrov	Pěnčín Železný Brod Jablonec n/N
Zásada	ZŠ: první stupeň – 4 třídy cca 68 žáků druhý stupeň – 4 třídy cca 57 žáků MŠ: 2 oddělení – 22 a 32 dětí	Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice, Vlastiboř	–
Železný Brod	1. ZŠ – 1. stupeň 9 tříd/187 žáků, 2. stupeň 7 tříd/142 žáků 2. ZŠ – 1. stupeň 5 tříd/89 žáků, 2. stupeň 4 třídy/91 žáků 3. ZŠ praktická – bývalá zvláštní škola zřízená krajem 1. MŠ – 3 třídy/80 dětí – odloučené pracoviště 2 třídy/50 dětí 2. MŠ – 3 třídy/57 dětí	Koberovy, Líšný, Loužnice, Radčice, Skuhrov	
Železný Brod	SUPŠE Železný Brod odborné učiliště		

Dlouhodobě lze předpokládat stabilizaci zařízení s ohledem na skutečnost, že v současné době vykazuje porodnost nárůst. Obce předpokládají bytovou výstavbou.

KULTURA

Kulturní zařízení, typu divadla, kina, městské knihovny, muzea a výstavní síně, jsou soustředěna v centrální části Železného Brodu. Kulturu zastupuje/představuje i řada rekonstruovaných nemovitých památek, které byly prohlášeny za kulturní památky. Využívání těchto památek je převážně k bydlení nebo jako církevní stavby. Specifickými kulturními zařízeními jsou fary. V ostatních sídlech ORP jsou kulturní zařízení zastoupena především knihovnami a sokolovnami.

Obec	Knihovna	Kulturní zařízení
Držkov	v budově OÚ	Kulturně tělovýchovný dům
Jílové u Držkova	v budově OU	Sokolovna
Koberovy	v budově OU	Kulturní dům
Líšný	v budově OU	Sokolovna
Loužnice	v kulturním domě	Integrovaný objekt / Sokolovna, restaurace, Kulturní dům
Pěnčín	Bratříkov, Alšovice, Huť, Krásná	Sokolovny Bratříkov, Alšovice, Huť, Jistebsko

Radčice	v budově OU	Sokolovna
Skuhrov	v budově OU	Sokolovna v Huntířově
Vlastiboř	v budově bývalé školy	Sokolovna
Zásada	v budově UM společenská místnost v MÚ pro zájmové organizace	Sokolovna
Železný Brod	samostatná knihovna	divadlo, kino, muzeum, Sokolovna

SILNÉ STRÁNKY	
• Dostupnost zařízení občanského vybavení veřejnou dopravou. • Dostatečná zařízení základní občanské vybavenosti v obcích Zásada, Pěččín a Železný Brod. • Doposud zachovaná specializovaná zdravotní zařízení. • Prozatím rovnoměrně rozložená síť základních a mateřských škol. • Silná spolková činnost v obcích nárokuje prostory či zařízení pro činnost a setkávání.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Finanční náročnost údržby a provozu zařízení školských zařízení. • Finanční náročnost údržby sokoloven.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Posílení zaměstnanosti v sektoru sociálních služeb, který bude třeba posílit v důsledku stárnutí populace.	
	HROZBY
• Nebezpečí vylidnění obcí úbytkem trvale bydlících obyvatel a s tím spojeným úbytkem služeb a základního občanského vybavení.	

ZÁVĚRY A PROBLÉMY K ŘEŠENÍ:

- Z hlediska poptávky po občanské vybavenosti je počet obyvatel obce velmi nízký, aby se zde mohla vyvinout širší nabídka služeb. Obyvatelé proto musí za specifickou vybaveností a nabídkou služeb dojíždět. Existence alespoň základní vybavenosti a udržení je výrazem jisté svébytnosti obce.
- V souvislosti s růstem počtu obyvatel v poproduktivním věku předpokládat zvyšující se poptávku po souvisejících sociálních službách. Vzhledem k obecným trendům v charakteru sociální péče i finančním nárokům by měly být s aktivním přístupem samosprávy podporovány zejména tzv. terénní sociální služby využívající zázemí stávajících objektů a zařízení občanské vybavenosti.
- Udržet stávající provoz zdravotní a sociální péče.
- Školní kapacity a obecní budovy využívat pro lokalizaci poboček knihoven, pro činnost zájmových klubů, spojení více zařízení a organizací do integrovaných objektů, využití stravovacích zařízení ke kulturně - osvětové a spolkové činnosti, jako cesty k jejich zachování v územním rozložení i do výhledu.

Příloha: Pasporty obcí / Prostorová a funkční struktura

10. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Pro potřeby ÚAP ORP ŽB byly přírodní charakteristiky zpracovány velmi stručně. Byly vypíchnuty hlavní charakteristiky, linie či hranice, které se zásadně promítají a determinují vývoj a využití území. A to i vzhledem ke skutečnosti, že všechny obce mají již zpracovány ÚPD a tedy podrobnější charakteristiky byly již do území obcí promítnuty.

10.1. GEOMORFOLOGICKÉ PODMÍNKY

Regionální členění, výšková členitost a geologie jsou podmiňujícími a souvisejícími přírodními charakteristikami.

Z hlediska geomorfologického členění je převážná část území ORP ŽB zařazena do geomorfologické soustavy Krkonošsko – Jesenické (Sudetské), jižní cíp patří do soustavy Česká tabule (část obce Koberovy a Líšný).

Krkonošsko-Jesenická (soustava)

Krkonošské podhůří (celek)

Železnobrodská pahorkatina (podcelek)

Bozkovská pahorkatina (okrsek), Rychnovská kotlina (okrsek)

Do severní části krkonošského podhůří náleží převážná část území ORP ŽB.

Má charakter členité vrchoviny kerné stavby v mezihorské sníženině. Je tvořena zvrásněnými staropaleozoickými fylity s vložkami odolnějších hornin. Reliéf charakterizují široké rozvodné hřbety, ploché suky a odlehilky a plošně zarovnané povrchy v různých výškových úrovních a hluboce zaříznutá údolí pravouhlé vodní sítě.

Ještědsko-kozákovský hřbet (celek)

Kozákovský hřbet – jižní část Ještědsko-kozákovského hřbetu. Má charakter nesouměrného hrášťového až antiklinálního hřbetu, diferencovaně vyzdviženého při lužické poruše. Je budován převážně permskými vulkanity a sedimentárními horninami, menší měrou cenomanskými pískovci a třetihorními vulkanity. Hřbet s vyššími a příkřejšími jihozápadními svahy se vyznačuje četnými strukturními tvary. Nejvyšším bodem je Kozákov (744 m).

Česká tabule (soustava)

Jičínská pahorkatina (celek)

Turnovská pahorkatina (podcelek)

Severní část Jičínské pahorkatiny zasahuje území ORP ŽB na jihu (obec Koberovy a Líšný). Je tvořena svrchnokřídovými kvádrovými kaolinickými pískovci, vápnitými pískovci, jílovci a slínovci s drobnými proniky třetihorních vulkanických hornin čedičového typu. Strukturně denudační reliéf výrazné kerné stavby v povodí toku střední Jizery s maximálním tektonickým poškozením předpolí Ještědsko-kozákovského hřbetu. Základní makroformy tvarů reliéfu jsou kuesty, hřbety, tabulové plošiny, brázdy a vulkanické suky a četné tvary zvětrávání a odnosu kvádrových pískovců (skalní města). Nejvyšším bodem je Sokol u Malé Skály (653 m) mimo území ORP. Nejvýznamnějšími útvary na území ORP jsou skalní města Drábovna a Besedické skály.

10. 2. GEOLOGICKÉ PODMÍNKY

Území Libereckého kraje tvoří regionálně geologické jednotky tří strukturních pater Českého masívu: lužická oblast z předplatformních jednotek, dále limnický permokarbon a z platformních jednotek Česká křídlová pánev, terciér a kvartér. Pro potřeby průzkumů a rozborů ORP Železný Brod je toto konstatování postačující.

Lugická oblast (lugikum)

Lugická oblast (lugikum) buduje celé území Libereckého kraje. Lugikum je zde zastoupeno dílčími jednotkami krkonošsko-jizerského krystalinika a částí lužického masívu.

Krkonošsko-jizerské krystalinikum

Představuje slabě až středně metamorfovanou regionálně geologickou jednotku s polyfázovou deformační stavbou. Je nejvýraznější strukturní elevací lužické oblasti v S části Českého masívu. V regionálním tíhovém poli se projevuje minimem.

V geologické struktuře a horninách krkonošsko-jizerského krystalinika jsou zaznamenány všechny nejvýznačnější orogenní etapy geologické historie Českého masívu: orogeneze grenvillská, kadomská, kaledonská a variská. Krkonošsko-jizerské krystalinikum je možno rozčlenit do několika úseků, které se od sebe odlišují litostratigrafickým obsahem a intenzitou regionální metamorfózy (Chaloupský et. al 1986).

Železnobrodské krystalinikum

Převážně fylitový komplex s nízkou intenzitou metamorfózy. Obsahuje jednotky prekambriického i kambrosilurského stáří. Charakteristickým členem krystalinika je železnobrodský slabě metamorfovaný vulkanický komplex, pravděpodobně spodno až středněkambrického stáří, soubor epizonálně přeměněných vulkanogenních, převážně bazických hornin, přeměněných na zelené břidlice. V menším množství v něm vystupují metamorfované intermediární a kyselé horniny, metadiabasy a hadce kambrického stáří. Součástí komplexu je také tzv. bitouchovská, středně zrnitá, silně drcená a usměrněná albitická žula, a ložisko železných rud u Vrátu.

10. 3. PEDOLOGICKÉ PODMÍNKY

Půdní podmínky jsou odrazem geologických, geomorfologických a klimatických podmínek. Převažujícím půdním typem na území ORP ŽB jsou kambizemě, na severu území podzoly.

Podzoly

Vyznačují se výrazně promyvným režimem, surovým humusem, eluviálním a podzolovým horizontem, v němž se hromadí seskvioxidy. Subtyp podzolů kambických se vyvíjí v nižších horských polohách 600 - 900 m. vyznačuje se rezivě hnědým zbarvením Bsv-horizontem a basencí zřetelně vyvinutého eluviálního horizontu.

Podzoly kambické: Pěnčín, SZ Zásady

Kambizemě

Tzv. hnědá půda je převažujícím půdním typem Libereckého kraje. vyznačuje se alterovaným kambickým B-horizontem bez translokace koloidů. Na území ORP ŽB se vyskytují dva subtypy:

Kambizemě dystrické: Železný Brod, Skuhrov, Lišný, Vlastiboř, Loužnice, Jílové, Radčice, Držkov, JV Zásady

Kambizemě modální: Koberovy

10. 4. FYTOGEOGRAFICKÉ PODMÍNKY

Liberecký region leží dle fyto geografického členění ČR (Skalický 1988) pouze ve dvou fyto geografických oblastech, a to v mezofytiku a oreofytiku.

Území ORP ŽB náleží téměř celé do mezofytika, nejsevernější část obce Pěnčín, (k. ú. Jistebsko, k. ú. Huť) patří do oreofytika.

V podrobnějším členění pak spadá většina ORP ŽB do podokresu 56a Železnobrodské podkrkonoší (okres Podkrkonoší), část oreofytika pak do podokresu 92c Černá Studnice (okres Jizerské hory).

Podokres 92c Černá Studnice / okres Jizerské hory

Okres je jako celek floristicky chudý, s horskou a podhorskou květenou bez teplomilných prvků. Většinu území okresu zaujímají kulturní smrčiny, na severu jsou zachovány horské bučiny.

Podokres má přechodnou květenou podhorského typu, v níž vyznívají rostliny horských mezofilních a vlhkých luk a přechodových rašelinišť. Značnou část území tvoří kulturně pozměněný les bez významnější flóry.

Podokres 56a Železnobrodské podkrkonoší / okres Podkrkonoší

Podokres leží v členitém terénu při Jizeře a Kamenici. Nepříliš bohatá květena odpovídá mozaice acidofilních a květnatých bučin a má celkově submontánní ráz. Pestřejší garnituru druhů na živnějších substrátech tvoří mj. *Asarum europaeum*, *Actaea spicata*, *Astrantia major*, *Lilium martagon*, *Dentaria enneaphyllos*, *Leucojum vernum*, na karbonátových podkladech sporadicky roste i *Cephalanthera rubra*, *Epipactis atrorubens* a *Sesleria calcaria*. Podél toku Jizery jsou splavovány četné druhy, mj. *Anthriscus nitida*, *Campanula latifolia*, *Lunaria rediviva*, *Ranunculus platanifolius*, *Veratrum lobelianum*, *Carduus personata*, *Rumex alpinus*, zajímavostí je zde *Calamagrostis pseudophragmites* a zřejmě i *Petasites kablikianus*. Místy se objevuje i *Homogyne alpina*, *Streptopus amplexifolius*, *Viola biflora*

a *Pleurospermum austriacum*, vzácností je lomikámen růžcovitý vlnatý *Saxifraga rosacea subsp. steinmannii* a *Woodsia ilvensis*.

Mezofilní louky již inklinují ke svazu *Polygono-Trisetion*, a výskytem *Geranium sylvaticum*, *Bistorta major*, *Cardaminopsis halleri*, *Phyteuma spicatum*, *Thlaspi coerulescens*. Teplomilnější druhy jsou omezeny na termicky zvýhodněné svahy nejnižších poloh, roste zde mj. *Melampyrum arvense*, *Colymbada scabiosa*, *Agrimonia eupatoria*, fragmentálně jsou vyvinuty i dobohabrové háje.

10. 5. BIOGEOGRAFICKÉ PODMÍNKY

Biogeografické členění území na základě trvalých ekologických podmínek je nezbytnou podmínkou správně vymezených úrovní územních systémů ekologické stability a jeho jednotlivých částí. Jde v podstatě o postižení pestrosti přírodních podmínek, v člověkem neovlivněné krajině, tedy podmínek vzniku a vývoje přírodních, člověkem neovlivňovaných ekosystémů. Dle tohoto členění se vyčleňují biogeografické regiony (bioregiony), tj. hierarchicky vyšší a již zcela individuální jednotka. Je charakterizován jako jedinečná jednotka biogeografického členění krajiny na regionální úrovni. Bioregion je zpravidla charakterizován také specifickým typem a určitou intenzitou antropogenního využívání a tedy i svébytným současným stavem biocenóz.

1.35 Hruboskalský bioregion

Leží na severovýchodě středních Čech, zabírá centrální část Jičínské pahorkatiny a má plochu 31400 ha. V Libereckém kraji leží typická část bioregionu, která je tvořena pískovcovými skalními městy s borovými doubravami a ostrůvky květnatých bučin na neovulkanických sucích.

Zastoupení v ORP ŽB: Koberovy (k.ú. Vráť)

1.36 Železnobrodský bioregion

Členitý reliéf údolí Jizery a jejích přítoků s bikovými bučinami na plochých vršcích a s květnatými bučinami a suťovými lesy v údolích; nereprezentativní část tvoří jihovýchodní výběžek bez údolních zářezů, tvořící přechod k ploššímu Podkrkonošskému bioregionu (1.37).

Zastoupení v ORP ŽB: Zásada, Pěnčín (k.ú. Jistebsko, k.ú. Huť)

1.37 Podkrkonošský bioregion

Pahorkatina na permu a karbonu s monotónně rozšířenými bikovými bučinami a liniemi luhů, na jižním okraji i s acidofilními doubravami, ostrovy květnatých bučin a malými výskyty olšin.

Zastoupení v ORP ŽB: Držkov, Jílové u Držkova, Koberovy (k. ú. Koberovy, k. ú. Besedice), Líšný, Loužnice Pěnčín (k.ú. Alšovice, k.ú. Bratříkov, k.ú. Pěnčín), Radčice, Skuhrov, Vlastiboř, Železný Brod

10. 6. KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Klimatickou situaci určuje v libereckém regionu jeho poloha na rozhraní vlivu Atlantského oceánu na západě a rozsáhlého kontinentu na východě, a to v mírně vlhkém klimatickém pásu mírných šířek s převládajícím západním prouděním vzduchu. Vzduch mírných šířek je ojedinele a krátkodobě nahrazován chladnějším vzduchem ze severu, nebo teplejším vzduchem ze Středomoří. Vzácné nejsou ani případy fénových jevů. S ohledem na konkrétní synoptickou situaci pak reliéf terénu na jedné straně umožňuje relativně snadné pronikání obvykle vlhkých vzduchových hmot regionem dále do vnitrozemí, na druhé straně pak podporuje vznik jezer chladného vzduchu v nižších polohách, v kotlinách a v horských údolích.

Počasi libereckého regionu určuje po celý rok výrazná cyklonální činnost na polární frontě, která spolu s ostatními klimatotvornými faktory způsobuje značnou proměnlivost počasí. Pestrost tvarů a pokryvu zemského povrchu a rozdílnost nadmořských výšek zařazuje liberecký region do mírně teplé (MT) a chladné (CH) klimatické oblasti .

Území ORP Železný Brod leží převážně v mírně teplé oblasti MT2 a MT4, část území zasahuje do oblasti MT7 a CH7.

Klimatické charakteristiky [E. Quitt 1971].	Klimatické oblasti			
	MT2	MT4	MT7	CH7
Počet letních dnů	20 - 30	20 - 30	30 - 40	10 - 30

Počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více	140 - 160	140 - 160	140 - 160	120 - 140
Počet mrazových dnů	110 - 130	110 - 130	110 - 160	140 - 160
Počet ledových dnů	40 - 50	40 - 50	40 - 50	50 - 60
Průměrná teplota v lednu	-3 - -4	-2 - -3	-2 - -3	-3 - -4
Průměrná teplota v červenci	16 - 17	16 - 17	16 - 17	15 - 16
Průměrná teplota v dubnu	6 - 7	6 - 7	6 - 7	4 - 6
Průměrná teplota v říjnu	6 - 7	6 - 7	7 - 8	6 - 7
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	120 - 130	110 - 120	100 - 120	120 - 130
Srážkový úhrn ve vegetačním období	450 - 500	350 - 450	400 - 450	500 - 600
Srážkový úhrn v zimním období	250 - 300	250 - 300	250 - 300	350 - 400
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	80 - 100	60 - 80	60 - 80	100 - 120
Počet dnů zamračených	150 - 160	150 - 160	120 - 150	150 - 160
Počet dnů jasných	40 - 50	50 - 60	40 - 50	40 - 50
Obce ORP ŽB / k. ú.	Pěnčín / k. ú. Bratříkov Loužnice Zásada Radčice Držkov Jílové u Držkova Vlastiboř Jirkov / část k.ú.	Pěnčín Skuhrov Líšný k.ú.Koberovy Železný Brod Jirkov / část k.ú.	Koberovy / k.ú. Vráť k.ú. Besedice	Žel. Brod / k.ú. Horská Kamenice

Větrné poměry jsou ovlivněny převládajícím rozložením tlakových útvarů, tedy zimní anticyklónou a letní cyklónou. Místní větry jsou ovlivněny příslušnými orografickými podmínkami, které tyto hlavní směry deformují. Převládá jihozápadní a severozápadní směr proudění. Hluboké zářezy podél Jizery a údolí podél Žernovnicku a Kopaňského potoka jsou v zimních měsících náchylné ke vzniku místních inverzí, což může lokálně způsobovat zhoršené rozptylové podmínky.

10. 7. HYDROLOGICKÉ PODMÍNKY

Hydrologické podmínky jsou podmíněny geologickou stavbou a ložením hornin území ORP ŽB. Oblast je tvořena převážně slabě propustnými horninami krystalinika, jihozápadní okraj je tvořen dobře puklinově a průlinově propustnými pískovci křídý.

Území ORP ŽB náleží do povodí 1-05-02 Jizera pod Kamenicí a je odvodňováno přes Labe do Severního moře.

Jizera (1-05-02-005)

Pramení v Jizerských horách, je významným geomorfologickým činitelem, který zásadně utvářel tvář ORP ŽB. Jedná se o vodohospodářsky významný tok, na území ORP ŽB pstruhová voda, II. třída čistoty.

Na území ORP ŽB protéká Jizera obcemi: Železný Brod, Líšný a v krátkém úseku po severní hranici obce Koberovy

Do povodí Jizery náleží: Pěnčín, Železný Brod (Bzí, Horská Kamenice), Skuhrov, Radčice, Líšný, Koberovy, Zásada, Loužnice

Stanovení záplavového území toku Jizery v úseku ř.k. 83,30 – 143,00 a vymezení aktivní zóny:

zn. KULK 59 985/2008 ze dne 11.4.2008

Na území ORP zasahuje obec: Železný Brod, Líšný

Kamenice (1-05-01-080)

Vodohospodářsky významný tok. Tvoří východní hranici ORP ŽB a na jihovýchodní hranici k.ú. Železný Brod se vlévá do Jizery. Pro Kamenici na ORP ŽB nebylo vyhlášeno záplavové území.

Na území ORP ŽB protéká Kamenice po hranici obcí: Držkov, Vlastiboř, Železný Brod

Do povodí kamenice náleží: Jílové u Držkova

Stanovení záplavového území toku Kamenice v úseku ř.k. 0,000 – 11,110 a vymezení aktivní zóny:

zn. KULK 37631/2008 ze dne 24.6.2008

Na území ORP zasahuje obce: Železný Brod, Vlastiboř, Držkov

Žernovník (1-05-02-004)

Pravostranný přítok Jizery a vodohospodářsky významný toke.

Na území ORP ŽB protéká Žernovník obcemi: Pěnčín (Dolní Černá Studnice, Huť, Bratříkov), Železný Brod (Jirkov, Chlístov)

Záplavové území Žernovníku v úseku ř.k. 0,00 – 1,085 (Železný Brod):

Zn. KULK 15 428/2008 ze dne 11.4.2008

Na území ORP zasahuje obec: Železný Brod

Z ostatních toků se na území ORP ŽB dále uplatňují:

Název toku	Číslo toku	Na území obcí (k. ú.)	Zaústění
Střevelná	1-05-01-075	Jílové u Držkova, Vlastiboř	pravý přítok Kamenice
Jílovský potok	1-05-01-075/1	Jílové u Držkova, Vlastiboř	levý přítok Střevelné
Kopaňský potok	1-05-02-003	Zásada, Loužnice	levý přítok Žernovníka
Štěřbovský potok	1-05-02-003/	Bratříkov	Pravý přítok Žernovníka
Pichovský potok	–	Držkov, Zásada, Loužnice	pravý přítok Kopaňského
Huntířovský potok	1-05-02-005/8	Skuhrov, Železný Brod	pravý přítok Jizery
Zbytýský potok	1-05-02-005/11	Železný Brod, Koberovy	levý přítok Jizery
Pěnčínský potok	–	Pěnčín	
Průrubský	1-05-1-072	Zásada	pravý přítok Kamenice
Záskalský potok	–	Železný Brod (Střevelná)	pravý přítok Jizery
Bezejmenné toky	Pěnčín (Bratříkov, Alšovice, Dolní Černá Studnice), Koberovy (Vrát), Líšný (Libentiny), Železný Brod (Bzí, Těpeře) Držkov (tok je přítokem kamenice)		

Část území ORP se nachází v CHOPAV Severočeská křída, oblast, která pro své přírodní podmínky tvoří významnou přirozenou akumulaci povrchových a podzemních vod.

Území CHOPAV Severočeská křída zasahuje na ORP ŽB pouze v jeho jižní část: Koberovy (Koberovy, Besedice, Vrát), Líšný (Libentiny, Líšný 1. díl, Líšný 2. díl) a část území Železného Brodu (Popluží).

Území ORP ŽB není bohaté na výskyt přirozených vodních ploch, na území se nenalézá žádná významná vodní plocha. Jsou vybudovány pouze koupaliště či požární nádrže nebo se jedná o vodní plochy ve vytěžených lomech.

SILNÉ STRÁNKY	
• Z pohledu přírodních podmínek lze území ORP ŽB klasifikovat jako pestré a zajímavé. • Geomorfologie činí územím dynamickým. • Výskyt výrazných krajinných typů / skalních měst. • Různorodost klimatických oblastí v kombinaci s geomorfologickými podmínkami činí území pestré z pohledu stanovišť pro ekosystémy. • Vodohospodářsky významný tok Jizera a CHOPAV vypovídá o významnosti území ORP z pohledu vodohospodářského. • Kvalita toků ORP ŽB je v rámci Libereckého kraje příznivá.	
	SLABÉ STRÁNKY

• Železný Brod a Líšný – území potenciálně ohrožené záplavami.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Ochrana a uchování významných geomorfologických útvarů a zvyšování potenciálu přírody pro uchování diverzity ekosystémů.	
	HROZBY
• Výskyt invazním druhů podél hlavních toků <i>křídlatka</i> (<i>Reynoutria</i> sp.), která se na území LK kraje vykytuje ve 2 druzích se společným křížencem - křídlatka sachalinská (<i>Reynoutria sachalinensis</i>) a křídlatka japonská (<i>R. japonica</i> – <i>Polygonum cuspidatum</i>), kříženec křídlatka česká (<i>Reynoutria x bohémica</i>).	

11. NEROSTNÉ SUROVINY

Z pohledu geologické struktury Libereckého kraje jsou ložiskově důležité zejména: biotitický granit (tzv. liberecká žula) krkonoško-jizerského plutonu, která je hrubozrnná, porfyrická s velkými vyrostlicemi draselného živce. Tanvaldský granit (někdy označovaný jako železnobrodský) stejnoměrně zrnitý na hřebenu Černé Studnice a pokrývačské fylity na Železnobrodsku.

Zásoby nerostných surovin na území ORP ŽB

- Ložiska rud měla i v minulosti pouze lokální význam a dnes jsou pouze historickou záležitostí. Ve státní bilanci zásob již v současnosti není evidováno žádné rudní ložisko. Oxidické rudy železa (Fe) se v minulosti dobývaly především v okolí Železného Brodu (Vrát, Horská Kamenice, Jesenný).

V okolí Rybnice u Železného Brodu se s přestávkami již od 17. století dolovaly chalkozínové a karbonátové měděné (Cu) rudy. Pokusy o obnovu těžby v 19. a počátku 20. století byly neúspěšné. Znamé jsou také výskyty Cu rud v bituminózních břidlicích podkrkonošského permokarbonu ve východním okolí Semil, které se místy i těžily.

- Zásoby sklářských a slévárenských písků na několika bývalých výhradních ložiskách byly především z důvodů střetů zájmů s ochranou přírody odepsány a ložiska vyloučena z celostátní bilance zásob (ložiska Besedice a Malá Skála v roce 1972).
- Další surovinou, jejíž význam přesahuje rámec kraje, jsou karbonátové suroviny (vápence a dolomity). Ložiska jsou soustředěna ve východní polovině kraje a tvoří čočky a pruhy krystalických vápenců až dolomitů v horninách krkonoško-jizerského krystalinika. Karbonáty jsou často znečištěny příměsí, proto jsou nejčastěji vyhodnoceny jako vápence ostatní (VO), karbonáty pro zemědělské účely (VZ) a dolomity (DL) nižší jakosti. Ačkoliv na území kraje byly karbonáty na mnoha místech v minulosti těženy, budoucí využití většiny ložisek je velmi problematické, protože značná část zásob je u nich vázána neřešitelnými střety zájmů z hlediska ochrany přírody a zdrojů podzemních vod. Obdobná situace je na ložiskách v okolí Železného Brodu (ložiska Koberovy a Horská Kamenice).
- Čedičový příkrov mezi Semily a Železným Brodem, kde jsou těžena ložiska stavebního kamene (drceného kameniva) Chuchelna a Smrčí, zahrnuje též ložisko pliocenního olivinického čediče Záhoří - Proseč u Semil, které bylo vyhodnoceno i jako tavný čedič, v současnosti se již využívá pouze pro výrobu drceného kameniva.
- Další významnou surovinou jsou pokrývačské břidlice – slabě metamorfované fylity krkonoško-jizerského krystalinika na Železnobrodsku. V minulosti se hojně používaly jako obkladový materiál, střešní krytina a dlažby. Nyní se surovina využívá ze dvou těžných ložisek (Bratříkov /Jirkov a Bratříkov / Radčice) jako obkladový materiál, ale z i odpadních hald jako plnivo do lepenek, barev, štěrkových hmot atd.
- Svým způsobem výjimečné postavení zaujímají ložiska kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu Bratříkov-Jirkov-odval a Jirkov u Železného Brodu. Původně pokrývačské fylity a výroba obkladových materiálů je po úpravě drobných a nevhodných vedlejších produktů výroby mletím na frakce < 0,1 mm používána jako plnivo do barev a tmelů. Komplexnost využití suroviny dává předpoklad dlouhodobého využívání ložisek.

11. 1. DOBÝVACÍ PROSTORY

V Libereckém kraji je stanoveno celkem 57 dobývacích prostorů. Na území ORP ŽB je stanoveno 6 dobývacích prostorů.

Název DP / k.ú.	Nerost	Využití	Platnost DP od
DP Jílové u Držkova / Jílové u Držkova	břidlice	ložisko se zastavenou těžbou	1.6.1979
DP Jirkov I / Jirkov, Radčice	břidlice	ložisko se zastavenou těžbou	29.6.1981

DP Jirkov / Jirkov	břidlice	ložisko se zastavenou těžbou	6.3.1981
DP Radčice / Radčice, Loužnice, Jirkov	seritidko-chloritické břidlice	ložisko těžené	28.4.1969
DP Železný Brod I / k.ú. Železný Brod (přesah k.ú. Smrčí)	čedič pro drcené kamenivo	ložisko se zastavenou těžbou	21.3.1983
DP Železný Brod / k.ú. Železný Brod	čedič	ložisko se zastavenou těžbou	17.6.1982

11. 2. CHRÁNĚNÁ LOŽISKOVÁ ÚZEMÍ

Název CHLÚ	Obec / Katastrální území	Surovina
CHLÚ Chlístov	Železný Brod	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
CHLÚ Jílové u Držkova	Jílové u Držkova	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu
CHLÚ Horská Kamenice	Železný Brod / Horská Kamenice	vápenec-karbonáty pro zemědělské účely

11. 3. DOBÝVÁNÍ NEVYHRAZENÝCH NEROSTŮ VČETNĚ ZAJIŠTĚNÍ LOMU NEBO LIKVIDACE LOMU

Lom	Obec / k. ú.	Surovina
Lom Bratříkov	Pěňčín / Bratříkov	pokryvačské břidlice

11. 4. LOŽISKA VÝHRADNÍ BILANCOVANÁ

Obec / k.ú.	Nerost	Těžba	Číslo GF Číslo ložiska
	Surovina		
Jlové u Držkova	fylit	C - dřívější povrchová	303780001 3037800
	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu		
Jlové u Držkova	fylit	C - dřívější povrchová	303780002 3037800
	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu		
Bratříkov Radčice	fylit	3 současná povrchová	303800000 3038000
	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu		
Železný Brod / Těpeře	fylit	6 - dosud netěženo	303800000 3038000
	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu		
Jirkov 1 Samčice	fylit	C - dřívější povrchová	318200000 3182000
	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu		
Jirkov / Koblištice	fylit	C - dřívější povrchová	318190000

	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu		31819000
Železný Brod / Horská Kamenice	dolomitický vápenec, krystalický vápenec, vápnlitý dolomit	6 - dosud netěženo	310070001 3100700
	karbonáty pro zemědělskou výrobu		
Železný Brod / Horská Kamenice	dolomitický vápenec, krystalický vápenec, vápnlitý dolomit	6 - dosud netěženo	310070002 3100700
	karbonáty pro zemědělskou výrobu		
Jílové u Držkova 1	fylit	6 - dosud netěženo	321590000 3215900
	kámen pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu		
Železný Brod / Pelechov	čedič, bazanit, štěrkopísek	6 - dosud netěženo	306150000 3061500
	stavební kámen		
Koberovy	dolomitický vápenec, krystalický vápenec, vápnlitý dolomit	6 - dosud netěženo	310040001 3100400
	dolomit, vápenec – vápenec ostatní		
Koberovy	dolomitický vápenec, krystalický vápenec, vápnlitý dolomit	6 - dosud netěženo	310040002 3100400
	dolomit, vápenec – vápenec ostatní		
Koberovy	dolomitický vápenec, krystalický vápenec, vápnlitý dolomit	6 - dosud netěženo	310040003 3100400
	dolomit, vápenec – vápenec ostatní		

11. 5. PODOLOVANÁ ÚZEMÍ

Obec / k. ú.	Surovina	Rozsah	Projev	Rok	Číslo GF
Loužnice	nerudy	ojedinělý	žádný	2002	GF P019156
Koberovy / Vráť	rudy	systém	haldy, propad, ústí	1983	GF P101168
Železný Brod / Horská Kamenice	rudy	systém	haldy, propad, ústí	1983	GF P002739 GF P003294 GF P101168

11. 6. SESUVY A JINÉ SVAHOVÉ DEFORMACE

Obec / k. ú.	Druh	Klasifikace	Rok revize
Loužnice	potenciální	proud	2005
Vlastiboř	potenciální	odval	1985
Koberovy / Besedice	potenciální	blokový posuv	2005
Koberovy / Rakousy - Besedice	potenciální	blokový posuv	1996
Koberovy / Vráť	potenciální	sesuv	2006
Koberovy / Vráť	aktivní	sesuv	2006

SILNÉ STRÁNKY	
Zásadní střety s prvky ochrany přírody v souvislosti s využitím ložisek nerostných surovin a ostatními zákonem chráněnými zájmy v území ORP nehrozí.	
	SLABÉ STRÁNKY
Nebyly vymezeny.	
PŘÍLEŽITOSTI	
- Komplexnost využití suroviny dává předpoklad dlouhodobého využívání ložisek fylitů. - Dostatečné zásoby / rezerva karbonátových surovin. - Využití nerostných surovin přináší zaměstnanost místního obyvatelstva.	
	HROZBY
- Potenciálním střetem se jeví záměr investorů na obnovení těžby v DP Jílové u Držkova, nerost: břidlice (štěpné fylity). DP přímo navazuje na obytnou zástavbu. - Obec signalizuje nezájem na otevření lomu v blízkosti ploch bydlení a se záměrem nesouhlasí.	

12. OCHRANA PŘÍRODY

Právním nástrojem ochrany přírody a krajiny je zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Zákon by měl „přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás a k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji“. Zákon využívá k ochraně institut obecné ochrany přírody (VKP a ÚSES) a instituty zvláště chráněných území.

12.1. VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY

Významný krajinný prvek (VKP) je ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability.

Na území ORP je z neregistrovaných krajinných prvků (§ 3 zákona) silně zastoupen zejména les a dále vodní toky. Na tyto se váží a lokální výskyty údolních niv či lokálních zamokření či mokřadů atd. tyto neregistrované prvky lze podrobně vymežit podle Generelů ÚSES. Toto nebylo předmětem tohoto úkolu.

Orgány ochrany přírody byly na území ORP ŽB dle § 6 zákona zaregistrovány významné krajinné prvky:

Obec / k. ú.	Název VKP	Předmět ochrany
Zásada	Zbytky	podmáčená horská louka a smrkobukový les, prstnatec májový
Zásada	Louky Rysovice	vemeník dvoulistý, prstnatec listenatý, krušík široolistý
Zásada	Průrubí	bledule jarní, prstnatec májový, podmáčené louky
Držkov	Za kravínem	bledule jarní, podmáčená olšina, drobné prameniště

Loužnice Zásada	Plchovský potok	lužní nivy, svah Kopaňského potoka
Zásada Držkov	Plchov	podmáčené olšiny, lesní rašeliniště, slatinná louka
Železný Brod	2 lípy malolisté na Popluží	2 lípy malolisté
Železný Brod a Koberovy /Vrát	Na vápenici	smíšený les na vápencovém podkladu
Železný Brod / Bzí	Lipová alej Bzí	jednostranná lipová alej okolo kostela nejsvětější trojice
Železný Brod	Park pod kostelem	8 lip malolistých, doplněno keři, 3 javory, dominantní a estetická lokalita ve městě

12. 2. ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Územní systém ekologické stability krajiny (ÚSES) je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability.

Na území celého Libereckého kraje byla provedena revize, tj. sjednocení systému SES. Podrobně viz Koncepce ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje.

Skladebné prvky nadregionálního a regionálního významu

Systém ekologické stability nadregionálního a regionálního významu zahrnuje hranice biocenter a osy tras biokoridorů:

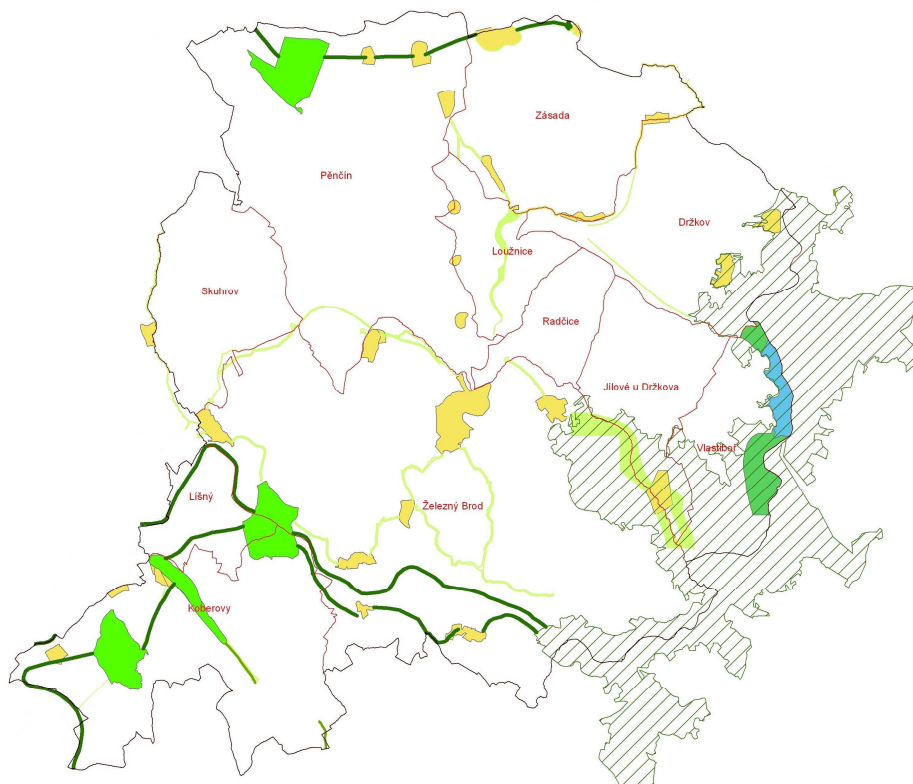
Prvek ÚSES	Označení / název	Obec	Poznámka
Nadregionální biokoridor	K31V,N	Železný Brod Lišný Koberovy	Vodní, Nivní podél Jizery
Nadregionální biokoridor	K31M,B	Koberovy	Mezofilně bučinný
Nadregionální biokoridor	1622M,B	Zásada, Pěnčín	Mezofilně bučinný Propojuje RC1665 a RC1254 (mimo ORP ŽBB)
Regionální biokoridor	RK 670	Koberovy	Na území V-ZCHU
Nadregionální biocentrum	NC44 Údolí Jizery a Kamenice	Vlastiboř Jílovém u Držkova Držkov Železný Brod	
Regionální biocentrum	RC 1665 Prameny Žernovníka	Pěnčín (k.ú. Huť)	
Regionální biocentrum	RC 1250 Údolí Jizery	Koberovy, Lišný Železný Brod	
Regionální biocentrum	RC 1666 Suché Skály	Koberovy	Na území V-ZCHU
Regionální biocentrum	RC 1249 Kalich	Koberovy	Na území V-ZCHU

Skladebné prvky místního významu

Podkladem pro vymezení ÚSES v územních plánech byly generely zpracované pro celé území ORP.

Název generelu	Zpracovatel	Rok	Katastrální území
Generel místního ÚSES obce Koberovy	Atelier TEKTON Praha UHUL, pobočka Hradec Králové	1992	Koberovy, Besedice, Vráť
Generel místního ÚSES Držkov	UHUL, pobočka Jablonec n/N	1992	Držkov, (Stanový, Lhotka)
Generel ÚSES Loužnice	UHUL, pobočka Hradec Králové	1993	Loužnice
Generel ÚSES Radčice	UHUL, pobočka Hradec Králové	1993	Radčice
Dílčí generel ÚSES obec Pěnčín	Atelier TEKTON Praha	1992 1993	Alšovice, Bratříkov, Huť, Jisteb
Místní ÚSES Malá Skála	Ing. Vratislav Urban, CSc. Ing. arch. Kateřina Chrenková	1992	Líšný
Dílčí generel ÚSES Jílové Vlastiboř, Horská Kamenice	UHUL, pobočka Jablonec n/N	1992	Jílové, Vlastiboř, Horská Kamenice
Dílčí generel ÚSES Skuhrov	Ing. Josef Skřivánek, Průzkumné práce Frýdlant	1993	Skuhrov
Dílčí generel ÚSES Zásada	Ing. arch. M. Ulmann RNDr. A. Hysek Ing. J. Smejkal, UHUL Jablonec n/N Ing. Z. Nop, UHUL Hradec Králové	1993	Zásada
Dílčí generel ÚSES Železný Brod	Ing. arch. M. Ulmann RNDr. A. Hysek Ing. L. Frieb, UHUL Hradec Králové	1992	Železný Brod, Hrubá Horka, Chlístov, Jirkov, Střevelná, Bzí

- Pro účely této práce nebylo provedeno zhodnocení MÚSES. Důvodem byl stav předaných podkladů (viz kapitola A. Základní údaje). Převážná část předaných grafických podkladů ÚSES neobsahují, textová část je nedostatečná.
Dle dotazu a konzultace s příslušným orgánem ochrany přírody, MěÚ Železný Brod, byly do územních plánů zapracovány generely, které byly hodnoceny jako dostatečný podklad, bez nutnosti revize či doplnění v územních plánech.
Přesto se doporučuje provést revizi ve smyslu koordinace územních plánů s Konceptí ochrany přírody a krajiny Libereckého kraje.
- Nicméně, s velkou mírou pravděpodobnosti lze konstatovat, že prvky jsou vymezeny převážně po okrajích obcí, zejména v lesích, a event. podél vodních toků.
- Grafická část obsahuje prvky nadregionálního a regionálního systému předané orgánem ochrany přírody Krajského úřadu Libereckého kraje. Prvky místního systému byly převzaty z podkladů předaných pořizovatelem. Není tedy pokryto celé území ORP ZB.

	Nadregionální biocentrum		Lokální nebo regionální biocentrum (Vlastiboř)
	Nadregionální biokoridor		Lokální biokoridor
	Regionální biocentrum		Lokální biokoridor
	Regionální biokoridor		Lokální nebo regionální biokoridor (Vlastiboř)
	Lokální biocentrum		

12. 3. OCHRANA KRAJINNÉHO RÁZU

Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umístování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině. Na území ORP ŽB byl k ochraně krajinného rázu zřízen Přírodní park Maloskalsko.

Přírodní park Maloskalsko

Byl zřízen nařízením Libereckého kraje č. 3/2006 ze dne 31.1.2006.

Posláním parku je zachovat a ochránit ráz krajiny s významnými soustředěnými přírodními a estetickými hodnotami, zejména lesními porosty, vodními toky a nádržemi, mozaikou dřevin rostoucích mimo les, se zachovanou lidovou architekturou a s charakteristickou strukturou zemědělských kultur včetně přírodně hodnotných luk a pastvin a vytvořit podmínky pro obnovu narušených ekosystémů při umožnění únosného turistického využití a rekreace a únosné urbanizace krajiny a hospodaření v obcích.

Na území ORP ŽB se rozkládá v k.ú. (obec): Alšovice (Pěňčín), Bratříkov (Pěňčín), Bzí u Železného Brodu (ŽB), Chlístov u Železného brodu (ŽB), Lišný, Skuhrov u Železného Brodu, Železný Brod (ŽB).

12. 4. ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná lze vyhlásit za zvláště chráněná; přitom se stanoví podmínky jejich ochrany (§ 14 zákona). Na území ORP ŽB jsou vyhlášena ZCHÚ:

Chráněná krajinná oblast Český ráj

Oblast tvoří rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, pískovcovým reliéfem a skalními městy, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, četnými rybníky, potoky a kulturními památkami, které dotvářejí charakteristický krajinný ráz.

Posláním oblasti je uchování a obnova jejího přírodního prostředí, zejména ekosystémů, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, a zachování typického charakteru krajiny za současného rozvíjení ekologicky optimálního systému využívání krajiny a jejích přírodních zdrojů.

Oblast se rozkládá na území krajů Libereckého, Královéhradeckého a Středočeského. Nejzranitelnějšími územími jsou pískovcová skalní města, kde dochází vlivem sešlapu k poškozování půdního a skalního povrchu a ke vzniku eroze ve vyšlapaných stezkách.

Na území ORP ŽB zahrnuje obec Koberovy.

Přírodní rezervace Bučiny u Rakous

Posláním přírodní rezervace je ochrana lesního společenstva polopřirozeného charakteru s převahou buku ve stáří 80 - 115 let, rostoucího na slinitém pískovci, s pestrými rostlinnými a živočišnými společenstvy a členitou geomorfologií. Je významným prvkem ekologické stability krajiny, funkční biocentrum regionálního významu v trase nadregionálního biokoridoru v údolí řeky Jizery. Je součástí CHKO Český Ráj.

Nápadně rozeklaný skalní hřeben nad Malou Skálou vznikl vztyčením svrchněkřídových písčitých sedimentů v průběhu třetihor a čtvrtohor podél lužického zlomu. Přírodní rezervaci tvoří porost s dominantním bukem v lesích na strmých svazích, buk doprovází javor klen, jasan ztepilý, řidčeji jilm horský a lípa velkolistá, vzácně tis červený. V bylinném paře se vyskytuje např. okrotice bílá, korálce trojklanná a lilie zlatohlavá. K zajímavým druhům patří tráva pěchava vápnomilná. Staré buky hostí 32 druhů ptáků, mezi něž patří holub doupňák, lejsek černohlavý, žluna zelená a žluna šedá.

Nevhodnými opatřeními na podporu turismu a horolezectví bylo území značně zdevastováno a skalní masiv nebezpečně narušen.

Na území ORP ŽB se vyskytuje na k. ú. Besedice / obec Koberovy.

Národní přírodní památka Suché skály

Nápadně rozeklaný skalní hřeben nad Malou Skálou vznikl vztyčením svrchněkřídových písčitých sedimentů v průběhu třetihor a čtvrtohor podél lužického zlomu. Nevhodnými opatřeními na podporu turismu a horolezectví bylo území značně zdevastováno a skalní masiv nebezpečně narušen. Je součástí CHKO Český Ráj.

Na území ORP ŽB se vyskytuje na k. ú. Besedice / obec Koberovy.

Přírodní památka Zásada pod školou

Mokřadní louka na okraji obce Zásada na Jablonecku, na které se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin. Lokalita byla vyhlášena za účelem ochrany populace vachty trojlísté (*Menyanthes trifoliata*) a ďáblíku bahenního (*Calla palustris*). Na ploše, která je pravidelně udržována kosením se dále vyskytuje bledule jarní (*Leucojum vernum*), pomněnka bahenní (*Myosotis palustris*), děhel lesní (*Angelica sylvestris*) a přeslička nejvyšší (*Equisetum telmateia*).

Na území ORP ŽB: obec Zásada

12. 5. LOKALITY A ÚZEMÍ S MEZINÁRODNÍM STATUTEM

Jako evropsky významné lokality, tj. ty, „které významně přispívají k udržení nebo obnově příznivého stavu alespoň jednoho typu evropských stanovišť nebo alespoň jednoho evropsky významného druhu z hlediska jejich ochrany nebo k udržení biologické rozmanitosti biogeografické oblasti“, byly na území ORP ŽB do národního seznamu zařazeny lokality:

EVL Jizera a Kamenice

Kód lokality: CZ0513822

obec Železný Brod / k. ú. Horská Kamenice

Navrhovaná kategorie zvláště chráněného území: přírodní památka

EVL Průlom Jizery u Rakous

Kód lokality: CZ0510191

obec Koberovy / k. ú. Besedice

Navrhovaná kategorie zvláště chráněného území: chráněná krajinná oblast

12. 6. PAMÁTNÉ STROMY

Mimořádně významné stromy, skupiny a stromořadí vyhlášeny rozhodnutím orgánu ochrany přírody za památné stromy. Důvodem ochrany stromů byla krajinná dominanta (KRD), významný věkem (VEK), významný vzrůstem (VZR).

Ev.č. dle ÚSOP	Obec / k.ú.	Název	Význam
5040004 .1/1	Jílové u Držkova	Lípa v Jílové u D. Tilia Platyphyllos	u č.p.2 KRD, VZR, VEK
504011.1/1	Koberovy / Besedice	Tis v Besedicích Taxus Baccata	Dolní Zbirohy VZR
504013.1/1	Pěnčín / Jistebsko	Lípa v Jistebsku Tilia Cordata	KRD
504014.1/1	Pěnčín / Bratříkov	Lípa v Bratříkově Tilia Platyphyllos	u č.p. 15 KRD, VZR, VEK
504016 .1/1	Žel. Brod / Střevelná	Lípa ve Střevelné 1 Tilia Cordata	u č.p.30 KRD
504017.1/1	Žel. Brod / Střevelná	Lípa ve Střevelné 2 Tilia Cordata	u statku VZR, VEK
504018.1/1	Žel. Brod / Střevelná	Lípa ve Střevelné 3 Tilia Cordata	60 východně od 50417.1/1
504033.1/1	Zásada	Zásadský dub Quercus Robur	mezi kaplí a hřbitovem VZR
504036.1/1	Koberovy	Koberovská lípa Tilia Cordata	u silnice směrem na Hamštein; KRD, VEK
504042.1/1	Pěnčín / Jistebsko	Lípa v Jistebsku Tilia Cordata	pod silnicí Jistebsko- Krásná; VZD, KRD
504043.1/4	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovské lípy Tilia Cordata	v Těpeřích u silnice na Bzí; VEK, VZR, PAM
504043.2/4	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovské lípy Tilia Cordata	v Těpeřích u silnice na Bzí; VEK, VZR, PAM
504043.3/4	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovské lípy Tilia Cordata	v Těpeřích u silnice na Bzí; VEK, VZR, PAM
504043.4/4	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovské lípy Tilia Cordata	v Těpeřích u silnice na Bzí; VEK, VZR, PAM
504053.1/1	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovský dub 2 Quercus Robur	KRD, VZR, VEK
504054.1/1	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovská lípa Tilia Platyphyllos	na Z okraji obce KRD, VZR, VEK

504055.1/1	Skuhrov	Skuhrovská lípa Tilia Cordata	v S části obce u č.p. 26 VEK, VZR, KR D
504064.1/1	Pěnčín / Huť	Jasan v Huti Fraxinus Excelsor	uprostřed vsi u hlavní silnice; VEK, VZR, KR D
504066.1/1	Loužnice	Lípa v Loužnici Tilia Platyphyllos	u silnice do Bratříkova; VEK, VZR, KR D
504026.1/1	Žel. Brod / Hrubá Horka	Dub v Malé Horce Quercus Robur	na J okraji Malé Horky; VZR, KR D
504044.1/1	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovská lípa Tilia Cordata	na J okraji obce, u místní komunikace; KR D, VEK, VZR
504045.1/1	Železný Brod	Železnobrodská lípa Tilia Grandifolia	na Horecké straně KR D, VEK, VZR
504046.1/1	Železný Brod	Buk na Popluží Fagus Sylvatica	na J okraji obce, na Popluží; KR D, VEK, VZR
504047.1/1	Žel. Brod / Chlístov	Chlístovský dub Quercus Robur	osamocen, uprostřed polí; KR D
504048.1/1	Pěnčín / Alšovice	Lípa v Alšovicích Tilia Cordata	u osamocené ho domu, v polích; VZR, KR D
Doplněno MěÚ ŽB 2008	Pěnčín/ Huť	Klen v Huti Acer Pseudoplatanus	na JV okraji obce, u místní komunikace

SILNÉ STRÁNKY	
• Vysoký počet/výskyt VKP a ZCHÚ svědčí o nadprůměrné kvalitě přírodního prostředí. • Vysoký počet/výskyt památných stromů a vyhlášení přírodního parku svědčí o vysoké krajinářské hodnotě území.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Z pohledu územně plánovacího nejsou k dispozici a tedy nebylo možné zhodnotit stav MÚSES zpracovaný v územních plánech. • Obce ORP na území CHKO chápou zřízení CHKO jako omezující faktor pro rozvoj sídla.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Ochrana přírodních prvků je podmínkou pro posílení ekologické stability území. • Ochrana památných stromů je významným nástrojem k uchování kulturně historického dědictví krajiny Železnobrodská.	
	HROZBY
• Nevhodnými opatřeními na podporu turismu a horolezectví byla území PR Bučiny u Rakous a NPP Suché Skály značně zdevastována a skalní masivy narušeny.	

13. KRAJINA

Přírodní podmínky jsou určujícími pro charakter krajiny. V nejširším slova smyslu determinovaly možnosti osídlení území, obživy, dopravy, zemědělství a dalších ekonomických aktivit. Výsledkem tohoto vývoje je krajina kulturní, jejíž charakter je určován mírou intenzity využívání krajiny ve vztahu k uchování ekologické rovnováhy a diverzity území. Stav krajiny tedy vypovídá o kulturnosti člověka.

13.1. O KRAJINĚ ŽELEZNOBRODSKA

Krajinu obcí Železnobrodská lze charakterizovat „prostě“ jako krajinu velmi malebnou, pozitivní, širokou ve smyslu rozhledů a horizontů. Obce jsou s krajinou srostlé a dodávají pocit domova. Hanka Krajina nese stopy formování sídel podél zemské stezky a úvozních cest.

Řešené území má ráz dávné kulturní krajiny. Území bylo osídlováno od středověku. Zemědělská půda tvoří cca 50 % území ORP ŽB, z toho orná půda tvoří cca 14 %, trvalé travní porosty 30 %, zahrady 5,5 %. Lesnatost území ORP dosahuje téměř 44 % rozlohy, což je v rámci kraje hodnota nadprůměrná.

Zásadním krajinotvorným činitelem v nejširším slova smyslu jsou geomorfologické danosti celého území. Dynamika terénu na jedné straně není faktorem umožňujícím výrazný územní rozvoj, na straně druhé činí území velmi kompaktním a malebným.

Významným krajinotvorným činitelem jsou lesní porosty, které tvoří souvislé celky po obvodech území obcí a prorůstají až do území sídel. V důsledku snížení intenzity zemědělského hospodaření dochází k „zarůstání krajiny“ dřevinnými nálety. Na jedné straně, z pohledu zvyšování ekologické stability, tato sukcese zvyšuje stabilitu území, nicméně z pohledu krajinotvorného je činitelem nežádoucím. Zalesňování lze podpořit v územích ohrožených např. erozí.

Dalším krajinotvorným činitelem je krajinná zeleň, tj. liniová zeleň komunikací a vodotečí, remízy a solitérní stromy. Na území je vyhlášeno velké množství tzv. památných stromů, k jejichž vyhlášení vedl důvod především krajinotvorný.

Z pohledu hodnocení krajiny je možné pozitivně hodnotit měřítko zástavby sídel a strukturu sídel, negativně pak stavby výrazně vybočující ze struktury zástavy a pohledově výrazně narušující krajinný ráz, např. závod Ornella v Zásadě a Technosklo v Držkově ve směru od Radčic a Jílového u Držkova. Plochy průmyslových a zemědělských objektů v Pěččině. Výraznými pozitivními dominantami jsou kostely v Držkově, ve Bzí, v Krásné a v Železném Brodě. Významnou součástí krajina jsou hřbitovy a nelze opomenout drobné sakrální krajinotvorné prvky.

13.2. ELEMENTÁRNÍ TYPIZACE ÚZEMÍ

Elementární typizace území je ryze technickou úlohou, která celému katastrálnímu území dle výpočtu poměrů zastoupených kultur přiřazuje tzv. koeficient ekologické stability (KES). Jedná se o relaci přírodních a člověkem vytvořených prvků, které jsou vyjádřeny údaji jednotné evidence nemovitostí. Dle tohoto koeficientu pak krajině přiřazujeme tzv. krajinné typy:

- KES pod 0,39 typ A – krajina silně pozměněná civilizačními zásahy, dominantním je silně industriální prostředí a prostředí sídel či prostředí agroindustriální
- KES 0,90 - 2,89 typ B – krajina s vyrovnaným vztahem mezi přírodou a člověkem, tzv. krajina harmonická
- KES nad 6,20 typ C – krajina s nevýraznými civilizačními zásahy, tzv. krajina relativně přírodní

Provedené hodnocení a zatřídění je víceméně úlohou technickou, která odráží jako základní faktor intenzitu ovlivnění člověkem. V podrobnějších hodnoceních je třeba přidat hledisko estetické a ekologické. Lze konstatovat, že územní plány obcí ORP ŽB, tj. regulativy funkčního a prostorového

uspořádání území, tato hlediska odrážejí a reflektují. Ve všech územních plánech je krajina hodnocena jako determinující prvek rozvoje území v pozitivním slova smyslu.

Obec	Hodnota KES	Krajinný typ
Držkov	3,77	B
Jílové u Držkova	2,46	B
Koberovy	3,49	B - C
Líšný	4,12	B - C
Loužnice	2,24	B
Pěnčín	3,72	B - C
Radčice	1,98	B
Skuhrov	5,17	B - C
Vlastiboř	4,42	B - C
Zásada	1,83	B
Železný Brod	2,77	B

13. 3. KRAJINNÝ RÁZ

Hodnocení krajinného rázu vychází z estetického hodnocení, které zahrnuje kladné a záporné ekologické hodnoty patrné ze vzhladu krajiny, kulturně historické hodnoty patrné ze vzhladu krajiny, kulturně historické stopy v krajině, krajinné obzory a dominanty. V každém krajinném typu (viz elementární typizace) rozlišuje tři stupně dle krajinářské hodnoty:

- Zóna se zvýšenou estetickou hodnotou – zóna zásadního významu (místo krajinného rázu)
- Zóna se základní (průměrnou) estetickou hodnotou
- Zóna se sníženou estetickou hodnotou

Krajině obcí ORP ŽB lze přisoudit hodnotu krajiny harmonické se zvýšenou estetickou hodnotou. V obcích, které jsou zařazeny do zóny se zvýšenou estetickou hodnotou se požaduje přednostně zvýšená ochrana krajinného rázu. O vysoké kvalitě krajinného rázu svědčí i zřízení Přírodního parku Maloskalsko.

Železnobrodsko je zařazeno do oblasti krajinného rázu 16 - Železnobrodsko - Semilsko

Jedná se rozsáhlé a značně nehomogenní území, které zahrnuje několik geomorfologických jednotek. Lesnatost oblasti činí cca 35 - 40 %. Porosty jsou značně kulturně ovlivněny, s převahou smrku. Geobotanicky jde o přechody květnatých bučin do suťových formací. V nelesním prostoru jsou vyrovnanou měrou zastoupeny trvalé travní porosty a orná půda. Fyziognomicky hodnotné louky jsou po stránce floristické jsou po stránce floristické dosti uniformní. K historickým hodnotám patří kostely z barokní doby a objekty lidové architektury. Souhrnně je oblast z pohledu přírodních hodnocena průměrně, esteticky průměrně až nadprůměrně, krajinný typ B, ojediněle i C.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Dynamika a malebnost krajiny Železnobrodsko. • Kulturně historické dědictví krajiny Železnobrodsko. • Vysoký počet/výskyt památných stromů a vyhlášení přírodního parku svědčí o vysoké krajinářské hodnotě území. • Všechny územní plány krajinu hodnotí jako nejsilnější faktor obcí a regulativy prostorového a funkčního uspořádání území tento aspekt dostatečně reflektují.	• Nedostatečné tempo náhradní výsadby přestárých soliterních stromů.

PŘÍLEŽITOSTI	
Ochrana kulturně historického dědictví krajiny Železnobrodsko je významnou devizou tohoto území.	
	HROZBY
- Zarůstání krajiny náletovými dřevinami v důsledku ekonomicky vyvolaného útlumu zemědělských aktivit. - Zalesňování krajiny v důsledku útlumu zemědělství. - Nevhodné výsadby nepůvodních, zejména okrasných, dřevin na soukromých zahradách.	

ZÁVĚRY A PROBLÉMY K ŘEŠENÍ:

- V územních plánech důsledně sledovat návrh krajinných stabilizačních zón a stanovení regulativů v těchto zónách s ohledem na udržení kulturně historického rázu krajiny.
- Nepodporovat zalesňování zemědělské krajiny.
- Podporovat zemědělské aktivity extenzivního charakteru, bez nichž by bylo velmi obtížné udržet kulturní ráz a malebnost krajiny.
- Nepodporovat introdukci nepůvodních dřevin.
- Úpravy veřejných prostranství provádět ve stylu anglických úprav, nikoli ve stylu francouzských úprav.

14. ZEMĚDĚLSTVÍ

Pro hodnocení ORP ŽB z hlediska zemědělství a jeho perspektiv je třeba na úvod charakterizovat Liberecký kraj.

Celková výměra území Libereckého kraje je 316 289 ha, z toho zemědělská půda činí 140 953 ha, což představuje 44,56 %. Celková výměra zemědělské půdy Libereckého kraje je po Karlovarském kraji nejmenší v rámci České republiky a představuje podíl 3,29 % na celkové výměře zemědělské půdy v ČR. Půdní fond je tvořen vysokým podílem méně kvalitních a svažitých půd. Na těchto pozemcích lze dosahovat pouze podprůměrných až průměrných výsledků. Z hlediska zemědělské výroby prochází Libereckým krajem několik výrobních oblastí, od horské, podhorské, bramborářské a řepařské a jejich vzájemná kombinace. Rozmanitost výrobních oblastí je dána velice členitým reliéfem kraje s výrazným rozsahem poloh v různých nadmořských výškách. Výrazným omezením pro zemědělské subjekty je nutnost hospodaření ve velmi rozsáhlých lokalitách chráněných krajinných oblastí.

Liberecký kraj je však krajem s velice bohatou historií. Na jeho území se nachází řada kulturně historických památek, přírodních památek, mnoho bývalých a často částečně zachovalých selských a panských dvorů. Tato skutečnost je velice významná v souvislosti s enviromentálními funkcemi zemědělství a doplňkovou činností zemědělských subjektů, směřujících k agroturistice, cestovnímu ruchu a rozšiřování zapomenutých lokálních aktivit.

Nízká produkční účinnost ve srovnání s produkční účinností průměru ČR je vyjádřena v novém hodnocení území podle kritérií EU, tzn. LFA (Less favoured areas), tj. území s méně příznivými podmínkami. V Libereckém kraji je do LFA zařazeno 69,97 % z celkové výměry zemědělského půdního fondu. V ČR je do LFA zařazeno 56,58 %. Přitom průměr Libereckého kraje je ovlivněn okresem Česká Lípa, kde je do LFA zařazeno „pouze“ 42,6 %. Ostatní okresy Libereckého kraje jsou vysoko nad průměrem ČR a to Jablonec nad Nisou 96,10 %, Liberec 81,45 % a Semily 80,82 %.

Liberecký kraj ve srovnání s Českou republikou registruje i nízké procento zornění. Česká republika vykazuje 71,89 % orné půdy z celkové výměry zemědělské půdy. Liberecký kraj 50,21 %. Nejmenší procento zornění vykazuje okres Jablonec nad Nisou 25,08 % a nejvyšší, avšak hluboko pod průměrem ČR, okres Česká Lípa 57,58 %. Z hlediska výrobních oblastí je zemědělská půda zařazena se 17,7 % do oblasti řepařské, 50,4 % bramborářské, 23,2 % bramborářsko-ovesné a 8,7 % do oblasti horské. Vysoký podíl trvalých travních porostů spolu s nízkou produkční účinností půd zařazuje oblast Libereckého kraje do oblastí vhodných k chovu skotu.

HISTORICKÝ EXKURZ

Do roku 1989 hospodařil na území ORP Území obce ORP ŽB byly součástí JZD Svornost Pěnčín (Pěnčín, Líšný, Koberovy, Skuhrov, ŽB/ Bzí, Chlístov, Železný Brod) a JZD Budovatel Zásada (Zásada, Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice, Vlastiboř, Horská Kamenice, Hrubá Horka, Jirkov, Střevelná).

Koncepce rozvoje zemědělství do roku 1989 vycházela z principu kooperace a centralizace. ORP ŽB byla součástí kooperačního obvodu Jablonec n/N (ZKO IV Jablonec n/N). Centralizace spočívala v budování center zemědělských služeb a koncentrace živočišné zemědělské výroby s postupným rušením malokapacitních ustájení v původních dožitých zemědělských usedlostech. Tlaky na obdělávání veškeré zemědělské půdy si vynutily budování specializovaných středisek horské mechanizace.

Vysoký podíl trvalých travních porostů určoval i vývoj v rostlinné a živočišné výrobě. V okrese Jablonec n/N dochází k orientaci na pěstování brambor, obilovin a trvalých travních porostů. Živočišná výroba se orientovala na chov skotu. Na území ORP to byl chov dojnic, kooperační odchov jalovic a odchov telat. Základní mechanizační střediska Jílové, Těpeře.

Z pohledu vztahu zemědělství ke struktuře osídlení (viz výše specializace a koncentrace zařízení) byla sídla členěna na sídla zemědělsky neperspektivní, stabilizovaná a perspektivní. Sem byl řazen Pěnčín, Těpeře.

V zemědělsky perspektivních obcích (Pěnčín, Těpeře) rozvíjela účelovou zemědělskou výstavbu a tvořila centra zemědělské výroby v zájmových územích. Zde byla soustředěna účelová zařízení, stavby a soubory staveb náročných na soustředění pracovní síly a administrativy

V zemědělsky stabilizovaných obcích (Jirkov, Držkov, Zásada) stabilizovala účelová zemědělská zařízení, méně náročná na pracovní síly, s nevhodnými územně technickými předpoklady pro další intenzivní a soustředěný rozvoj.

Zařízení živočišné výroby:

Chov jalovic: JZD Pěnčín: Huť -130 D, ŽB - Těpeře 120 D

Chov dojnic:

JZD Zásada: Jílové 200, Vlastiboř 96 D, Držkov 96, Jirkov 96, Horská Kamenice 100, Zásada 570

JZD Pěnčín: Koberovy 140, Huť 320, Těpeře 170, Skuhrov 99 D

Chov Telat: JZD Pěnčín: Huť 1100

Zemědělské služby a zpracovatelské podniky:

JZD Zásada: Zásada Mechanizační středisko, Jílové Základní mechanizační středisko, Horská Kamenice mechanizační středisko

JZD Pěnčín: ŽB Zemědělský nákupní závod, Těpeře základní mechanizační středisko, Koberovy mechanizační středisko

14.1. VÝCHOZÍ SOUVISLOSTI A PŘEDPOKLADY PRO ZEMĚDĚLSKOU VÝROBU

Společensko-ekonomické a politické změny po roce 1989 zásadně ovlivnily transformační proces zemědělství. Po roce 1989 dochází v zemědělství postupně k úpravě vlastnických vztahů. Dle zákona o půdě byla navrácena půda všem, kterým byla odňata nebo nuceně vykoupěna po roce 1948. Transformační zákon pak řešil další majetkové vypořádání členů družstev. Pro stabilizaci zemědělství je pozitivní, že restituce podle zákonů č. 229/1991 Sb. a č. 243/1992 Sb. jsou v celém obvodu ORP ŽB již ukončeny.

Ekonomické podmínky

Celkový stav zemědělství na území ORP odráží stav v celém severočeském regionu. Ten je podstatně horší než stav zemědělství v ostatních oblastech Čech a Moravy. Lze ji srovnat jen s podhorskými oblastmi Krkonoš (Trutnovsko), severní Moravy (Jesenicko a Karvinsko) a západní Čechy (Tachovsko, Chebsko). Důvodem je v první řadě historická souvislost s blízkými Sudetami a z toho plynoucí a měnící se vazby k půdě a zemědělskému majetku po druhé světové válce.

Dalším důvodem jsou ne zcela příznivé zemědělské podmínky. A to jak průměrné klimatické a půdní, tak především velká svažitost a přírodní roztržitost na malé půdní celky (bloky). V důsledku horších výsledků prvovýroby klesá také nabídka služeb zemědělcům, případně služby zcela chybí. Z kraje téměř vymizel zpracovatelský průmysl. Při svém zániku tak téměř všem zemědělským subjektům zanechal velké dluhy v nezaplacených dodávkách. Tím byly podmínky pro fungování zemědělců ještě horší.

Ani struktura výrobních prostředků není optimální. Zčásti jsou zastaralé, technika v rostlinné výrobě, kterou se už po roce 1989 nepodařilo obnovit, vazné ustájení pro skot atd. a zčásti nevhodné pro malovýrobu, která dnes převažuje. Např. velkokapacitní odchovny jalovic a teletníky, obrovské dílny a mechanizační střediska.

Z uvedeného ovšem nevyplývá, že není nutno se zemědělskou problematikou zodpovědně nezabývat. Právě naopak. Zemědělství je důležitým zdrojem pracovních příležitostí a zřejmě nejpodstatnější v tomto území je krajinotvorná funkce zemědělské činnosti. Každý zemědělec intenzivně přispívá ke zkulturnění krajiny.

V současné době došlo k podstatnému zlepšení v důsledku dotační politiky ČR i EU, dořešením privatizací a změnou zaměření zemědělské výroby menšími subjekty (masná plemena skotu, kozy, ovce).

Přírodní podmínky

Přírodní podmínky pro zemědělství v této oblasti nejsou optimální. Vyznačují se spíše průměrným až nižším množstvím srážek a nižší až průměrnou teplotou (čemuž odpovídá zařazení do hospodářských oblastí) a větší svažitostí. Největší problém je ovšem v roztržitosti pozemků o malých výměřích s nemožností zcelení do větších bloků. To podmiňuje využití hlavně pro trvalé travní porosty ideálně využívané jako louky a pastviny. Nízké procento orné půdy je vhodné pro výrobu krmiv, než k tržní rostlinné produkci. Ta není v těchto podmínkách konkurenceschopná.

Společenské a historické podmínky

ORP ŽB bylo obhospodařováno JZD. Uvedené přírodní podmínky se projevily po vzniku JZD. Vzniklá družstva začala v 70-tých a 80-tých letech podporovat tzv. přidružené výroby. Nahrazovala tím ekonomickou nedostatečnost zemědělské prvovýroby. To bylo pochopitelné v rostlinné výrobě, ne ale v živočišné výrobě. Přidružená výroba byla velmi výkonná a rentabilní a nahrazovala ztráty vznikající v prvovýrobě. Paradoxně tak přispěla ke značné devastaci produktivity práce a efektivnosti vlastního zemědělství. To se plně projevilo po roce 1989, kdy byly přidružené výroby privatizovány a vyjmuty z majetku družstev. Zemědělská prvovýroba nebyla schopná ekonomické existence a velmi rychle tím došlo k úplné likvidaci hospodařících subjektů. Následně došlo k úplné privatizaci mezi jednotlivé vlastníky a tím i k velké atomizaci.

14. 2. VYMEZENÍ ZEMĚDĚLSKÉ ČINNOSTI V ORP ŽELEZNÝ BROD

Zvýšení počtu zemědělských subjektů se projevilo také výrazně pestřejším zaměřením podnikatelských aktivit. Velmi se snížil chov skotu chovaného na produkci mléka. Lze předpokládat, že se v budoucnu tato kategorie ještě sníží. Ne z důvodů přírodních podmínek (krmivová základna by zde byla), ale toto odvětví potřebuje velké investice, vysokou produktivitu práce a tím i velkou koncentraci chovaných zvířat. Toho nelze dosáhnout u zde hospodařících malých subjektů. Lze předpokládat, že se bude zvyšovat stav masného skotu, pro který je typická extenzita, menší investiční náročnost, méně nároků na pracovní síly atd. Přírodní, ekonomické i sociální podmínky pro tento obor jsou zde velmi dobré. Je zde prostor i pro chov menších přežvýkavců, jako jsou kozy a ovce. Příkladem je úspěšná kozí farma v Pěnčíně. U ovcí lze předpokládat, že zůstane jejich chov spíše v menších koncentracích. Jednak zde není ovčácká tradice velkých stád a také odbyt produkce se daří lépe menším vlastníkům.

Další oblastí je zájmový chov spojený spíše s koníčky a volnočasovými aktivitami. Sem patří např. chov koní, agroturistika a okrajově i malé biofarmy. Tento způsob hospodaření není sice rozhodujícím, ale nelze ho podceňovat a navíc tvoří významnou součást moderního způsobu života.

Zemědělské podnikání na území ORP ŽB má i své nesporné výhody. Vzhledem k jeho roztržitosti a malé velikosti se zde nevyskytují velká rizika znečištění, nedochází k dramatickým zásahům do

krajiny, která je využívána velmi pestře a různorodě. To se může projevit v turistické atraktivitě celého území ORP ŽB.

14. 3. PŘEHLED HOSPODAŘÍCÍCH SUBJEKTŮ

Pro účely zpracování ÚAP ŽB byly poskytnuty údaje o zemědělských subjektech Zemědělskou agenturou Mze ke stavu říjen 2008. Z důvodu ochrany dat nejsou níže uvedeny údaje o strukturách a rozsahu činnosti, subjekty jsou pouze rámcově vymezeny dvěma kategoriemi, pro doložení podmínek viz výše.

Hospodařící subjekty v rozmezí cca 200 - 300 ha, cca 100 - 350 ks	
Zemědělská farma Jílové s.r.o. Hlavní činnost: chov skotu, výroba mléka	obec Jílové u Držkova
Zemědělská farma Plchov, s.r.o. Hlavní činnost: chov skotu, výroba mléka Ostatní: opravy zemědělských strojů	obec Zásada
Jindřiška Machačková Hlavní činnost: chov skotu na mléčnou produkci	obec ŽB / k. ú. Bzí
Jindřich Kněbort – Vesec, Mírová pod Kozákovem Hlavní činnost: chov skotu, mléčná užitkovost	obec Koberovy
Kozí farma Pěnčín Hlavní činnost: výroba kozích sýrů, zemědělská výroba – chov koz, skotu, ovcí, koní Ostatní: zpracovatel mléka, výroba a prodej kozích sýrů s ukázkou výroby, agroturistika	obec Pěnčín
Hospodařící subjekty v rozmezí cca 50 - 150 ha, cca 50 - 100 ks	
Farma Střevelná – Kochánek a syn Hlavní činnost firmy: hovězí na žít Ostatní: rodinná farma	obec Jirkov
Pelikán Tomáš Z. F. Huntířov Hlavní činnost: zemědělská a rostlinná výroba – chov skotu Ostatní: minimlékárna, lisování kulatých balíků a mulčování Provozováno: na území obce Splzov	obec Železný Brod – Splzov
ŠCH Držkov, s.r.o. Hlavní činnost: skot na mléko a maso	obec Držkov
Hospodařící subjekty do 50 ha, do 50 ks	
Havlíček Bohumil – hospodářství Hlavní činnost firmy: chov skotu Ostatní: mimo sezónu výroba doplňků do bytu ze dřeva, opravy	obec Jirkov
Karel Kořínek Hlavní činnost firmy: zemědělská výroba - chov skotu	obec Železný Brod
Jana Brožková Hlavní činnost: chov ovcí	obec Koberovy
Jiří Hanzl Hlavní činnost: chov skotu na mléčnou produkci	obec Koberovy
Tomáš Machačka Hlaví činnost: rostlinná výroba	obec ŽB / k.ú. Bzí
Iveta Polejová Hlavní činnost: chov ovcí	obec ŽB / k.ú. Horská Kamenice
Luboš Sochor Hlavní činnost: chov skotu	obec ŽB / k.ú. Horská Kamenice

Drobní zemědělci

Další hospodařící zemědělce lze označit pouze jako drobné, či „hobby“, pro které není zemědělství hlavním příjmem. Jedná se o malé koncentrace skotu, případně chov koní, ovcí a koz. Tato skupina obhospodařuje zpravidla okolo 3 - 5 ha a nelze zde ani hovořit o zemědělském podnikání.

Služby pro zemědělce

Situace v oblasti služeb je ovlivněna celkovými ekonomickými podmínkami v řešeném území, jak již bylo uvedeno v úvodu. Úroveň nabízených služeb je nižší než v jiných oblastech. Ostatní služby pro zemědělce (postřiky, hnojení atd.) nejsou zajišťovány žádným subjektem služeb a jsou řešeny samotnými zemědělci (mnohdy spojenými silami a vzájemnou výpomocí).

14. 4. ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND

Zemědělský půdní fond tvoří pozemky zemědělsky obhospodařované, to je orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, louky, pastviny (dále jen „zemědělská půda“) a půda, která byla a má být nadále zemědělsky obhospodařována, ale dočasně obdělávána není. Do zemědělského půdního fondu náleží též rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže a nezemědělská půda potřebná k zajišťování zemědělské výroby, jako polní cesty, pozemky se zařízením důležitým pro polní závlahy, závlahové vodní nádrže, odvodňovací příkopy, hráze sloužící k ochraně před zamokřením nebo zátopou, ochranné terasy proti erozi apod. (cit § 1, z. č. 334/1992 Sb.).

Rozloha ZPF dle kultur (ha) - září 2008

Obec	ZPF	Orná půda	TTP	Zahrady	Ovocné sady	Vodní plochy	Rozloha obce
Držkov	272	82	176	14	0	3	597
Jílové u Držkova	234	64	155	15	0	1	358
Koberovy	380	107	222	52	0	1	874
Líšný	66	0	49	17	0	8	173
Loužnice	101	40	52	8	2	1	229
Pěňčín	562	138	354	63	7	5	1 338
Radčice	93	27	58	8	0	1	184
Skuhrov	247	30	188	25	3	1	426
Vlastiboř	111	35	63	13	0	4	362
Zásada	324	153	142	29	1	4	612
Železný Brod	991	263	594	125	8	44	2 251
Celkem ORP	3381	939	2053	369	21	73	6836
Relativní (%)	49,5	13,7	30,0	5,4	0,3	1,1	100

Uvedená čísla ukazují na vysoký podíl trvalých travních porostů a nízký podíl zornění, což potvrzuje nemožnost tržní rostlinné výroby. Jak už bylo zmíněno, tyto podmínky nahrávají spíše extenzivnější živočišné produkci (masný skot, koně, ovce, kozy, atd.)

Charakteristika výrobních oblastí

Zařazení území do zemědělských výrobních oblastí bylo provedeno na základě ukazatelů přírodních podmínek (nadmořská výška, srážky, teplota, zastoupení půdních druhů) a ukazatelů ekonomických podmínek (procento výměry orné půdy ze ZPF, svažitost, mechanizační dostupnost, zastoupení speciálních kultur apod.).

Obec / k. ú.	Výrobní oblast	Podoblast	Charakteristika
Držkov	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
Jílové u Držkova	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
Koberovy			
/ Besedice	bramborářská	B2	střední; převažuje výrobní podtyp bramborářsko-žitný
/ Koberovy	bramborářská	B1	dobrá; převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ječný a pšeničný
/ Vráť	bramborářská	B2	střední; převažuje výrobní podtyp bramborářsko-žitný
Líšný	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
Loužnice	horská	H1	dobrá, převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
Pěnčín			
/ Alšovice	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
/ Bratříkov	horská	H1	dobrá, převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
/ Huť	horská	H1	dobrá, převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
/ Jistebsko	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
/ Pěnčín	horská	H1	dobrá, převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
Radčice	horská	H1	dobrá, převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
Skuhrov	bramborářská	B3	
Vlastiboř	horská	H1	dobrá, převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
Zásada	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
Železný Brod			
/ Bzí	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
/ Horská Kamenice	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
/ Hrubá Horka	horská	H1	dobrá; převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
/ Chlístov	bramborářská	B3	převažuje výrobní podtyp bramborářsko-ovesný
/ Jirkov	horská	H1	dobrá; převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí

/ Střevelná	horská	H1	dobrá; převážně horský výrobní typ s průměrnou svažitostí
Železný Brod	bramborářská	B2	střední; převažuje výrobní podtyp bramborářsko-žitný

Odvodnění pozemků

Část zemědělských pozemků byla v minulosti zainvestována za účelem zvýšení úrodnosti, jednalo se zejména o provedená meliorační opatření plošným drenážním odvodněním. Příslušná pracoviště Zemědělské vodohospodářské správy evidují plochy těchto pozemků, avšak již bez údajů o funkčnosti jednotlivých zařízení. Vzhledem k tomu, že předpokládaná funkčnost je cca 40 let, lze odůvodněně předpokládat, že převážná část je za horizontem své funkčnosti, zvláště bez minimální údržby.

Z pohledu rozvoje obcí a ve vztahu ke krajině tyto plochy signalizují nevhodnost pro rostlinnou výrobu a lokality s očekávaným sukcesním vývojem směrem k ekosystémům mokřadů či lesů.

Pozemkové úpravy

Komplexní pozemkové úpravy jsou na území ORP prováděny od roku 1995. K datu 31. 12. 2007 byly na území ORP:

KPÚ ukončeny a zapsány v katastru nemovitostí:

k. ú. Jílové u Držkova (2001 - 2007) : 299 ha

k. ú. Radčice (1999 - 2003) : 119 ha

KPÚ rozpracovány jsou:

k. ú. Loužnice (zahájeno 2007) : 230 ha

KPÚ plánované do roku 2015 / předpokládaný rok zahájení:

k. ú. Držkov 2010

k. ú. Besedice 2008

k. ú. Koberovy 2011

k. ú. Vráť 2011

Líšný 2009

Skuhrov 2009

Vlastiboř 2011

Zásada 2015

Horská Kamenice 2014

Hrubá Horka 2013

Chlístov u Železného Brodu 2012

Jirkov u Železného Brodu 2013

další k. ú. v ORP Železný Brod / po roce 2015

Výstavba polních cest

V letech 2001 a 2002 byla zrekonstruována a vyasfaltována část hlavní polní cesty spojující Obec Radčice se silnicí 1. třídy E 10 (Turnov – Harrachov). Jde o jednopruhovou hlavní polní cestu HC-1 a odbočku polní cesty VC-4 v délce 595,5 m o šířce koruny 3,5 m (z toho se zpevněním o šířce 3 m a krajnice 2 x 0,25 m) s 1 výhybnou, při návrhové rychlosti 30 km/h. Podélné odvodnění je provedeno osazením odvodňovacího trativodu z drenážního potrubí PVC. Součástí této stavby byla též výsadba 42 ks jeřábu černého podél cesty.

V roce 2007 byla zrekonstruována a vyasfaltována zbývající část hlavní polní cesty spojující Obec Radčice se silnicí 1. třídy č 10 (Turnov – Harrachov). Jde o jednopruhovou hlavní polní cestu HC-1A v délce 640 m o šířce koruny 3,5 m (z toho se zpevněním o šířce 3 m a krajnice 2 x 0,25 m) s 1 výhybnou, při návrhové rychlosti 30 km/h. Podélné odvodnění je provedeno osazením odvodňovacího

trativodu z drenážního potrubí PVC. Součástí této stavby byla též výsadba 23 ks jeřábu obecného podél cesty.

Vlastnické poměry

Vlastnické vztahy k půdě jsou na území obvodu ORP ŽB již stabilní. Restituce podle zákonů č. 229/1991 Sb. a č. 243/1992 Sb. jsou v celém obvodu ukončeny.

PŮDNÍ POMĚRY ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Hodnocení půdních poměrů vychází z podkladů komplexního průzkumu půd, který byl zpracován pro liberecký okres v roce 1980. Na základě tohoto průzkumu byly půdy zařazeny do hlavních půdních jednotek (HPJ). HPJ jsou na základě společných znaků a vlastností - geneze půdy, agronomické vlastnosti - sdruženy do tzv. půdních skupin.

Zastoupení HPJ v řešeném území

Obec	HPJ
Držkov	35, 37, 40, 41, 50, 68, 73
Jílové u Držkova	probíhá rebonitace
Koberovy	24, 25, 28, 29, 30, 31, 40, 41, 44, 47, 52, 53, 58, 40, 41
Líšný	40, 41, 55, 56
Loužnice	35, 38, 41, 50, 67, 68, 72
Pěnčín	30, 35, 34, 36, 37, 38, 40, 50, 68, 77, 78
Radčice	probíhá rebonitace
Skuhrov	29, 34, 36, 37, 40, 50
Vlastiboř	35, 37, 41, 50
Zásada	35, 41, 50, 69, 71
Železný Brod	22, 26, 28, 29, 35, 37, 38, 40, 41, 46, 48, 50, 55, 56, 57, 58, 68, 73, 77, 78, 87

Rebonitace

- Komplexní rebonitace včetně sondáže byla provedena a zavedena Pozemkovým úřadem v Jablonci nad Nisou do KN ke konci roku 2007 ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy Praha na území ORP v obcích:
Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice
Železný Brod - k. ú. Hrubá Horka, k. ú. Chlístov, k. ú. Jirkov, k. ú. Střevelná
- Rozpracované rebonitace: obec Vlastiboř
- Zahájení rebonitací v průběhu roku 2008 je plánováno: k. ú. Bratříkov (Pěnčín)
k. ú. Besedice (Koberovy).

Charakteristika HPJ na území ORP ŽB

- 22 Půdy jako předcházející HPJ 21 (tj. půdy arenického subtypu, regozemě, pararendziny, kambizemě, popřípadě i fluvizemě na lehkých, nevododržných, silně výsušných substrátech) na mírně těžších substrátech typu hlinitý písek nebo písčitá hlína s vodním režimem poněkud příznivějším než předcházející.
- 24 Kambizemě modální eubazické až mezobazické i kambizemě pelické z přemístěných svahovin karbonátosilikátových hornin - flyše a kulmských břidlic, středně těžké až těžké, až středně skeletovité, se střední vododržností.
- 25 Kambizemě modální a vyluhované, eubazické až mezobazické, vyjímečně i kambizemě pelické na opukách a tvrdých slínovcích, středně těžkém flyši, permokarbonu, středně těžké, až středně skeletovité, půdy s dobrou vodní kapacitou.

- 26 Kambizemě modální eubazické a mezobazické na břidlicích, převážně středně těžké, až středně skeletovité, s příznivými vláhovými poměry.
- 28 Kambizemě modální eubazické, kambizemě modální eutrofní na bazických a ultrabazických horninách a jejich tufech, převážně středně těžké, bez skeletu až středně skeletovité, s příznivými vlhkostními poměry, středně hluboké.
- 29 Kambizemě modální eubazické až mezobazické včetně slabě oglejených variet, na rulách, svorech, fylitech, popřípadě žulách, středně těžké až středně těžké lehčí, bez skeletu až středně skeletovité, s převažujícími dobrými vláhovými poměry.
- 30 Kambizemě eubazické až mezobazické na svahovinách sedimentárních hornin - pískovce, permokarbon, flyš, středně těžké lehčí, až středně skeletovité, vláhově příznivé až sušší.
- 31 Kambizemě modální až arenické, eubazické až mezobazické na edimentárních, minerálně chudých substrátech - pískovce, křídové opuky, permokarbon, vždy však lehké, bez skeletu až středně skeletovité, málo vododržné, výsušné.
- 34 Kambizemě dystrické, kambizemě modální mezobazické i kryptopodzoly modální na žulách, rulách, svorech a fylitech, středně těžké lehčí až středně skeletovité, vláhově zásobené, vždy však v mírně chladném klimatickém regionu.
- 35 Kambizemě dystrické, kambizemě modální mezobazické, kryptopodzoly modální včetně slabě oglejených variet, na břidlicích, permokarbonu, flyši, neutrálních vyvěřelých horninách a jejich svahovinách, středně těžké, až středně skeletovité, vláhově příznivé až mírně převlhčené, v mírně chladném klimatickém regionu.
- 36 Kryptopodzoly modální, podzoly modální, kambizemě dystrické, případně i kambizemě modální mezobazická, bez rozlišení matečných hornin, převážně středně těžké lehčí, s různou skeletovitostí, půdy až mírně převlhčované, vždy však v chladném klimatickém regionu.
- 37 Kambizemě litické, kambizemě modální, kambizemě rankerové a rankery modální na pevných substrátech bez rozlišení, v podorniči od 30 cm silně skeletovité nebo s pevnou horninou, slabě až středně skeletovité, v ornici středně těžké lehčí až lehké, převážně výsušné, závislé na srážkách.
- 38 Půdy jako předcházející HPJ 37, zrnitostně však středně těžké až těžké, vzhledem k zrnitostnímu složení s lepší vododržností.
- 40 Půdy se sklonitostí vyšší než 12 stupňů, kambizemě, rendziny, pararendziny, rankery, regozemě, černoze, hnědozemě a další, zrnitostně středně těžké lehčí až lehké, s různou skeletovitostí, vláhově závislé na klimatu a expozici.
- 41 Půdy jako u HPJ 40 avšak zrnitostně středně těžké až velmi těžké s poněkud příznivějšími vláhovými poměry.
- 44 Pseudogleje modální, pseudogleje luvické, na sprašových hlínách (prachovicích), středně těžké, těžší ve spodině, bez skeletu nebo s příměsí, se sklonem k dočasnému zamokření.
- 46 Hnědozemě luvické oglejené, luvizemě oglejené na svahových (polygenetických) hlínách, středně těžké, ve spodině těžší, bez skeletu až středně skeletovité, se sklonem k dočasnému zamokření.
- 47 Pseudogleje modální, pseudogleje luvické, kambizemě oglejené na svahových (polygenetických) hlínách, středně těžké, ve spodině těžší až středně skeletovité, se sklonem k dočasnému zamokření.
- 48 Kambizemě oglejené, rendziny kambické oglejené, pararendziny kambické oglejené a pseudogleje modální na opukách, břidlicích, permokarbonu nebo flyši, středně těžké lehčí až středně těžké, bez skeletu až středně skeletovité, se sklonem k dočasnému, převážně jarnímu zamokření.
- 50 Kambizemě oglejené a pseudogleje modální na žulách, rulách a jiných pevných horninách (které nejsou v HPJ 48,49), středně těžké lehčí až středně těžké, slabě až středně skeletovité, se sklonem k dočasnému zamokření.
- 52 Pseudogleje modální, kambizemě oglejené na lehčích sedimentech limnického terciéru (sladkovodní svrchnokřídové a tercierní uloženiny), často s příměsí eolického materiálu, zpravidla jen slabě skeletovité, zrnitostně středně těžké lehčí až lehké, se sklonem k dočasnému převlhčení.
- 53 Pseudogleje pelické planické, kambizemě oglejené na těžších sedimentech limnického terciéru (sladkovodní svrchnokřídové a tercierní uloženiny), středně těžké až těžké, pouze ojediněle středně skeletovité, málo vodopropustné, periodicky zamokřené.
- 55 Fluvizemě psefitické, arenické stratifikované, černice arenické i pararendziny arenické na lehkých nivních uloženinách, často s podložím teras, zpravidla písčité, výsušné.
- 56 Fluvizemě modální eubazické až mezobazické, fluvizemě kambické, koluvizemě modální na nivních uloženinách, často s podložím teras, středně těžké lehčí až středně těžké, zpravidla bez skeletu, vláhově příznivé.

- 57 Fluvizemě pelické a kambické eubazické až mezobazické na těžkých nivních uloženinách, až velmi těžké, bez skeletu, příznivé vlhkostní poměry až převlhčení.
- 58 Fluvizemě glejové na nivních uloženinách, popřípadě s podložím teras, středně těžké nebo středně těžké lehčí, pouze slabě skeletovité, hladina vody níže 1 m, vláhové poměry po odvodnění příznivé.
- 67 Gleje modální na různých substrátech často vrstevnatě uložených, v polohách širokých depresí a rovinných celků, středně těžké až těžké, při vodních tocích závislé na výšce hladiny toku, zaplavované, těžko odvodnitelné.
- 68 Gleje modální i modální zrašelinělé, gleje histické, černice glejové zrašelinělé na nivních uloženinách v okolí menších vodních toků, půdy úzkých depresí včetně svahů, obtížně vymezitelné, středně těžké až velmi těžké, nepříznivý vodní režim.
- 69 Gleje akvické, gleje akvické zrašeliněné a gleje histické na nivních uloženinách nebo svahovinách, převážně těžké, výrazně zamokřené, půdy depresí a rovinných celků.
- 71 Gleje fluvické, fluvizemě glejové, stejných vlastností jako HPJ 70 (tj. gleje modální, gleje fluvické a fluvizemě glejové na nivních uloženinách, popřípadě s podložím teras, při terasových částech širokých niv, středně těžké až velmi těžké, při zvýšené hladině vody v toku trpí záplavami, avšak výrazně vlhčí při terasových částech úzkých niv.
- 72 Gleje fluvické zrašelinělé a gleje fluvické histické na nivních uloženinách, středně těžké až velmi těžké, trvale pod vlivem hladiny vody v toku.
- 73 Kambizemě oglejené, pseudogleje glejové i hydroeluviální, gleje hydroeluviální i povrchové, nacházející se ve svahových polohách, zpravidla zamokřené s výskytem svahových pramenišť, středně těžké až velmi těžké, až středně skeletovité.
- 77 Mělké strže do hloubky 3 m s výskytem koluvizemí, regozemí, kambizemí a dalších, s erozními smyvy orníc, různé zrnitosti, bezskeletovité až silně skeletovité, pro zemědělské využití málo vhodné.
- 78 Hluboké strže přesahující 3 m, s nemapovatelným zastoupením hydromorfních půd - glejů, pseudo-glejů a koluvizemí všech subtypů s výrazně nepříznivými vlhkostními poměry, pro zemědělství nevhodné.

Kód regionu	0	7	8	9
Symbol regionu	VT	MT 4	MCH	>10
Charakteristika regionu	velmi teplý, suchý	mírně teplý, vlhký	mírně chladný, vlhký	chladný, vlhký
Suma teplot nad 10 °C	2800 - 3100	2200 - 2400	2000 - 2200	pod 2000
Průměrná roční teplota °C	9 - 10	6 - 7	5 - 6	< 5
Průměrný roční úhrn srážek v mm	500 - 600	650 - 750	700 - 800	> 800
Pravděpodobnost suchých vegetačních období	30 - 50	5 - 15	0 - 5	0
Vláhová jistota	0 - 3	>10	>10	>10

SILNÉ STRÁNKY
- Zvýšení počtu zemědělských subjektů, které se projevuje výrazně pestřejším zaměřením podnikatelských aktivit.   - Potenciální zdroje znečištění ze zemědělské výroby jsou malé a roztříštěné a tudíž představují malou zátěž na životní prostředí.   - Potenciál pro rozvoj turistického zájmu o obce, spojeného se zemědělskými aktivitami, i když nelze předpokládat, že by to mělo zásadní význam pro styl hospodaření v obci.
SLABÉ STRÁNKY
- Ekonomika zemědělské výroby se pohybuje na hranici efektivní zemědělské výroby.   - Průměrné klimatické a půdní podmínky, velká svažitost a přírodní roztříštěnost na malé půdní celky neumožňují efektivnější zemědělství.

PŘÍLEŽITOSTI	
• Příznivé podmínky pro rozvoj turistického zájmu o obce, spojeného se zemědělskými aktivitami, i když nelze předpokládat, že by to mělo zásadní význam pro styl hospodaření. • Lze předpokládat, že se bude zvyšovat stav masného skotu, pro který je typická extenzita, menší investiční náročnost, méně nároků na pracovní síly atd. Přírodní, ekonomické i sociální podmínky pro tento obor jsou zde velmi dobré. • Je zde prostor i pro chov menších přežvýkavců, jako jsou kozy a ovce.	
	HROZBY
• Negativní ekonomický vývoj, který může způsobit zánik hospodařících subjektů. • Zarůstání krajiny náletovými dřevinami v důsledku ekonomicky vyvolaného útlumu zemědělských aktivit.	

15. LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Pojem lesní půdní fond byl konstituován zákonem č. 61/1977 Sb., o lesích. Nová právní úprava, zákon č.289/1995 Sb., zavádí pojem „pozemky určené k plnění funkce lesa“ (PUPFL). Vzhledem k tomu, že obsah chápeme v běžné praxi prakticky totožně a vzhledem k tomu, že zejména v urbanistické praxi je tento pojem vžitý, jsou v dalším textu použity oba termíny.

Úvod

Liberecký kraj je krajem s nejvyšší lesnatostí v ČR. Podíl lesa na 1 obyvatele činí 0,33 ha a je třetí nejvyšší v ČR. Lesy jsou velmi zatíženy civilizačními faktory. Velké plochy jsou zařazeny do pásem ohrožení A a B a spolu s Ústeckým krajem patří k nejohroženějším lesům v ČR. Z tohoto důvodu také disponuje druhým nejmenším objemem těžby a produkuje čtvrtý nejmenší výnos mezi ostatními kraji. Hospodaření v lesích je zatíženo ochranou přírody. Podíl lesů, zahrnutých ve velkoplošných, zvláště chráněných územích, je největší v ČR. Kraj má jeden z největších podílů státního lesního majetku a nejmenší podíl majetků obecních. Rovněž podíl soukromých majetků je podprůměrný.

Stejně jako v ostatních částech Libereckého kraje občané chápou les jako veřejný statek, a to bez ohledu na jeho vlastníka. Vidí v lesích podstatnou část přírodního a kulturního dědictví, ke které jim přísluší určitá práva již z dávné minulosti (tzv. právo obecného užívání). Využívají hojně mimoprodukčních funkcí lesa, hlavně funkce rekreační, což v době převahy pohybově málo aktivních zaměstnání nabývá na důležitosti. Trvale udržitelný rozvoj spojují občané především s lesy a jejich ohrožení těžbou dřeva. Proto může politická reprezentace svým přístupem k lesům mnoho získat, ale také ztratit.

Mimo toho, že lesy jsou podstatnou složkou životního prostředí, mají ještě jednu zásadní vlastnost. Stav a rizika lesního majetku mohou mít důsledky, které daleko přesahují hranice majetku samotného. Nejedná se jen o ohrožení majetků sousedních, ale i o ohrožení poměrů mikroklimatických, hygienických, hydrologických, poměrů stability území a dalších. Proto stát i samospráva ve všech vyspělých zemích věnují regulačním opatřením v lesích velkou pozornost. Kraje jsou z regionálního pohledu v tomto směru činitelem nejdůležitějším.

Rozložení lesních pozemků dle vlastnických poměrů v ORP

Na území ORP Železný Brod převažují lesy drobných vlastníků lesa, které dosahují téměř 59 % výměry, zatímco lesy státní tvoří necelých 24 % a lesy městské a obecní pak 17 % výměry. To jsou ve srovnání s celkovými poměry v Libereckém kraji zcela opačné poměry.

Státní lesy	Městské a obecní lesy (LHP nad 50 ha)	Ostatní (LHO do 50 ha)	Celkem
804,58 ha	592,48 ha	1999,87 ha	3396,93 ha
3,7 %	17,4 %	58,9 %	100 %

Organizace lesního hospodářství na území ORP ŽB

Všechny lesy na území České republiky musí být zařízeny v systému hospodářské úpravy lesů v souladu s lesním zákonem č. 289/1995 Sb. a prováděcí vyhláškou č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování. Lesy jednotlivých vlastníků s výměrou nad 50 hektarů jsou zpracovány ve formě lesních hospodářských plánů (LHP) a lesy s výměrou do 50 hektarů jsou zpracovány ve formě lesních hospodářských osnov (LHO).

Na území ORP Železný Brod jsou v současnosti zpracovány následující LHP a LHO

Obec	K. ú.	LHC	Název	Platnost	Plocha (ha)
Držkov	Držkov	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 -2012	139,28
		501762	LHP Plchov	2003-2012	145,93
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002-2011	8,85
Jílové u Držkova	Jílové u Držkova	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003-2012	76,31
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002-2011	1,14
Koberovy	Besedice	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003-2012	90,43
		501454	Malá Skála	2003-2012	198,17
	502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002-2011	2,93	
	Koberovy	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	64,79
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	19,73
Vrát	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	94,04	
Lišný	Lišný	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	52,83
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	15,81
Loužnice	Loužnice	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	82,92
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	15,07
Pěnčín	Alšovice	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	48,58
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	7,64
	Bratříkov	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	96,97
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	21,74
	Huť	409002	LHP LČR Jablonec n/N	2003 - 2012	464,63
409805		LHO Jablonec n/N-Sever	2003 - 2012	16,57	
502003		LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	5,59	
Jistebsko	Jistebsko	409002	LHP LČR Jablonec n/N	2003 - 2012	66,73
		409805	LHO Jablonec n/N-Sever	2003 -2012	5,05
	Pěnčín	-	-	-	0,00
Radčice	Radčice	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	37,16
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	24,83
Skuhrov	Skuhrov u Dr.	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	128,52
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	23,82

Vlastiboř	Vlastiboř u Držkova	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	58,72
		501755	LHP Navarov	2003 - 2012	180,23
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	7,09
Zásada	Zásada	409002	LHP LČR Jablonec n/N	2003 - 2012	19,37
		409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	203,85
		501762	LHP Píčov	2003 - 2012	0,37
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	8,31
Železný Brod	Bzí u ŽB	409421	LHP Železný Brod	2003 - 2012	0,23
		409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	100,88
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	19,39
	Horská Kamenice	409421	LHP Železný Brod	2003 - 2012	2,41
		409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	165,41
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	7,20
	Hrubá Horka	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	76,56
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	12,08
	Chlístov u ŽB	409421	LHP Železný Brod	2003 - 2012	0,71
		409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	205,32
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	6,99
	Jirkov u ŽB	409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	120,86
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	11,12
	Střevelná	409421	LHP Železný Brod	2003 - 2012	5,32
		409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	40,63
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	3,57
	Železný Brod	409421	LHP Železný Brod	2003 - 2012	59,11
		409806	LHO Jablonec n/N - Jih	2003 - 2012	94,19
		502003	LHP LČR Podkrkonoší	2002 - 2011	27,28
Celkem					3396,93

Rozložení lesních pozemků

Rozmístění lesních porostů v ORP je poměrně rovnoměrné, což vytváří příznivý estetický dojem malebné krajiny. Lesnatost v řešeném území dosahuje cca 43,7 %, přičemž se pohybuje od 21,6 % do 68 %.

Obec	Rozloha obcí (ha)	Výměra PUPFL (ha)	Lesnatost (%)
Držkov	597	294,06	49,3
Jílové u Držkova	358	77,45	21,6
Koberovy	874	473,76	54,2
Líšný	173	68,64	39,7
Loužnice	229	97,99	42,8
Pěnčín	1 338	733,50	54,8
Radčice	184	61,99	33,7
Skuhrov	426	152,34	35,8
Vlastiboř	362	246,04	68,0
Zásada	612	231,90	37,9
Železný Brod	2 251	959,26	42,6

Celkem	7 766	3396,93	43,7

Základní členění pozemků určených k plnění funkcí lesa ve smyslu zákona č. 289/1995 Sb. je následující:

Členění PUPFL v ORP Železný Brod	(ha)
Porostní půda	2992,83
Bezlesí	266,60
Jiné pozemky	137,50
Celkem PUPFL	3396,93

Přírodní lesní oblasti

Převážná část lesů v ORP ŽB je součástí přírodních lesních oblastí 23 Podkrkonoší (PLO 23). Severní okraje obce Pěnčín a Zásada jsou součástí PLO 21a Jizerské hory, jihozápadní cíp obce Koberovy (k. ú. Besedice - Zbirohy, Michovka) je součástí PLO 18b Český ráj.

PLO 23 Podkrkonoší

Oblast PLO je tvořena pahorkatinou, jejíž svahové partie často přecházejí do hlubokých zářezů vodních toků. V porostech se dominantně uplatňuje 5. (jedlobukový) stupeň, 4. (bukový) stupeň a 3. (dubobukový) stupeň. Menší měrou jsou zastoupeny i 0., 2. (bukodubový) a 6. (smrkobukový) lvs., okrajově pak 1. (dubový) a 7. (bukosmrkový) lvs. V geologické stavbě dominují permokarbonské usazeniny. Ve stanovištní mozaice dominuje kyselá řada, menší zastoupení má živná řada, doprovodně jsou zastoupeny řada obohacená humusem a vodou a řada oglejená. V druhové skladbě zcela převládá smrk (téměř 70 %), významné zastoupení má borovice a modřín. Z listnatých dřevin jsou jen slabě rozšířeny buk s dubem, relativně hojný je jasan, javor mléč i klen a lípa. Vyšší podíl těchto dřevin souvisí s častými polohami suťových lesů. Ve středověku byly lesy silně exploatovány, ve 20. letech minulého století pak byly kulturní smrčiny postiženy rozsáhlou mniškovou kalamitou, která zasáhla 50 - 70 % rozlohy lesů. I v následně obnovovaných lesích pak byla podržena absolutní dominance smrku. Z hlediska ochrany přírody mají význam především lesní porosty v údolích Jizery, místně se zachovalým bukem a remízky v četných erozních roklích. Tyto porosty jsou většinou listnaté, s hojným jasanem, javory, místy i lípou a poměrně zajímavou garniturou podrostových druhů, především na paleovulkanitech.

PLO 21a Jizerské hory

Tato oblast se z větší části kryje s CHKO Jizerské hory. Severní oblast ORP ŽB je ale již mimo CHKO Jizerské hory. Geologický podklad je uniformní, tvořený žulou, okrajově kyselými krystalickými horninami (ruly, svory). Ve stanovištní mozaice je zastoupena nadpoloviční většinou kyselá řada, živná řada má podíl cca 20 %, převážně kategorie „S“. Zhruba vyrovnaně jsou zastoupeny řada podmáčená a oglejená. Hlavní dřevinou oblasti je smrk, který je zde do jisté míry dřevinou přirozenou.

PLO 18b Český ráj

Tato podoblast se nachází ve 3. a 4. lesním vegetačním stupni, na nehomogenním reliéfu křídových sedimentů, místy s kvartérními překryvy. Nejvýraznějším fenoménem jsou zde skalní pískovcová města. V pískovcovém terénu je převažující dřevinou borovice, místy dobře prospívá smrk, který je v chladných roklích dřevinou původní. Častou dřevinou je dub a zejména buk, který vykazuje značnou vitalitu. Stanoviště jsou převážně kyselá, na skalních hranách extrémní. Bylinný podrost je druhově velmi chudý, tvořený jen nemnohými acidofyty. Pestřejší květena se objevuje v údolních systémech a při úpatí pahorkatiny, zejména v podmáčených polohách. Z hlediska ochrany přírody je stav lesů vcelku uspokojivý, nedostatkem je vysoký podíl borovice, popř. smrku.

Zastoupení jednotlivých PLO v ORP Železný Brod (ha)	
21a	395,69
21a	1136,40
23	1460,74
Celkem porostní půda	2992,83

Rozložení lesních vegetačních stupňů v rámci ORP je následující:

Vegetační stupně v ORP Železný Brod					
3.lvs	4.lvs	5.lvs	6.lvs	7.lvs	Celkem porostní půda
293,23	888,60	1244,65	566,31	0,04	2992,83

Z tabulky je patrné, že nejvyšší zastoupení v ORP Železný Brod má 5. (jedlobukový) stupeň a 4. (bukodubový) stupeň.

Zastoupení ekologických řad PLO, resp. v podoblastech (ha)								
extrémní	kyselá	živná	obohacená humusem	obohacená vodou	oglejená	podmáčená	rašelinná	Celkem
87,20	2092,55	502,10	118,62	41,02	129,72	21,62	0,00	2992,83

Z ekologických řad zastoupených na území ORP Železný Brod jasně dominuje řada kyselá se souborem typů 5K, 4K a 6N. Významný je i podíl řady živné s vysokým zastoupením souborů lesních typů 4S, 5S a 6S.

Kategorie lesů na území ORP ŽB

Zastoupení jednotlivých kategorií a subkategorií lesa v dikci zákona č. 289/1995 Sb. je následující:

Zastoupení jednotlivých PLO v ORP Železný Brod		
Kategorie	Subkategorie	Plocha (ha)
Les hospodářský	10	2532,43
Les ochranný	21a	126,33
Les zvláštního určení	31a	6,12
	32a/32e	21,97
	32c	26,51
	32e	279,47
Celkem porostní půda		2992,83

V zájmovém území převažují lesy hospodářské cca 85%. Lesy ochranné tvoří cca 4 % a lesy zvláštního určení dosahují 11 %. Lesy zvláštního určení zahrnují:

- 31a lesy v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I.stupně cca 0,2 %
- 32a/32e překryv lesů v přírodních rezervacích a přírodních památkách s lesy se zvýšenou půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajinnou funkcí cca 0,7 %
- 32c lesy příměstské a se zvýšenou rekreační funkcí cca 0,9 %
- 32e lesy se zvýšenou půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajinnou funkcí cca 9,3 %

Zastoupení dřevin v lesích ORP Železný Brod

Ze zastoupení lesních dřevin je zřejmá dominance smrku ztepilého (65 %) a borovice lesní (12 %), z listnáčů pak je významný buk lesní (6 %) a bříza bradavičnatá (5 %).

Dřevina	Zkratka	Plocha dřeviny (ha)	Zastoupení dřeviny (%)
Trnovník akát	AK	0,62	0,02
Buk lesní	BK	186,93	6,35
Borovice banksovka	BKS	0,48	0,02
Borovice lesní	BO	360,60	12,03
Borovice černá	BOC	0,94	0,03
Bříza bradavičnatá	BR	145,11	4,85
Dub letní a zimní	DB	15,44	0,52
Dub červený	DBC	0,26	0,01
Douglaska tisolistá	DG	12,28	0,41
Habr obecný	HB	32,50	1,09
Jedle bělokorá	JD	4,30	0,14
Jedle obrovská	JDO	0,21	0,01
Vrba jíva	JIV	0,82	0,03
Jilm horský	JL	0,09	0,01
Jeřáb ptačí	JR	15,68	0,52
Jasan ztepilý	JS	15,48	0,52
Javor mléč	JV	1,54	0,05
Javor klen	KL	32,65	1,09
Keře	KR	0,28	0,01
Lípa srdčitá	LP	0,24	0,01
Modřín opadavý	MD	102,65	3,43
Olše lepkavá	OL	40,22	1,34
Olše šedá	OLS	0,05	0,00
Topol osika	OS	14,92	0,50
Smrk ztepilý	SM	1955,88	65,25
Smrk pichlavý	SMP	0,10	0,00
Topol (šlechtěný)	TPS	0,04	0,00
Třešeň ptačí	TR	0,21	0,01
Borovice vejmutovka	VJ	13,99	0,47
Vrby	VR	0,19	0,01
Holiny		38,13	1,27
Celkem porostní půda		2992,83	100,00

Rozložení dřevin ve věkových stupních v ORP

Z následující tabulky lze vyčíst převahu středněvěkých až mýtných porostních skupin v rozpětí sedmého až jedenáctého věkového stupně (mniškové porosty), což představuje i velmi vysokou těžební možnost oblasti ORP v současnosti a několika následných desetiletích.

Věkový stupeň	Rozpětí věku	Plocha stupně	%	Zásoba (m ³ b.k.)
0	0	38,13	1,3	0
1	0-10	186,58	6,2	0
2	11-20	98,63	3,3	957
3	21-30	170,44	5,7	15220
4	31-40	182,23	6,1	29303
5	41-50	176,39	5,9	39539
6	51-60	212,20	7,1	57411
7	61-70	263,73	8,8	78972
8	71-80	334,93	11,3	114564
9	81-90	323,08	10,8	118519
10	91-100	357,26	11,9	137535
11	101-110	309,30	10,3	118409
12	111-120	123,32	4,1	48609
13	121-130	111,32	3,7	41802
14	131-140	76,24	2,5	30231
15	141-150	23,75	0,8	9833
16	151-160	3,71	0,1	1805
17	161+	1,59	0,1	561
Celkem porostní půda		2992,83	100,00	843270

Stupeň přirozenosti lesních porostů

Obec	Katastrální území	Stupeň
Držkov	Držkov	1,97878
Jílové u Držkova	Jílové u Držkova	1,90434
Koberovy	Besedice	2,4332
	Koberovy	2,18691
	Vrát	0,99578
Líšný	Líšný	0,71225
Loužnice	Loužnice	1,71633
Pěnčín	Alšovice	1,49553
	Bratříkov	1,84247
	Huť	1,60318
	Jistebsko	2,27298

	Pěnčín	
Radčice	Radčice	1,91289
Skuhrov	Skuhrov u Držkova	1,57073
Vlastiboř	Vlastiboř u Držkova	1,74608
Zásada	Zásada	2,23049
Železný Brod	Bzí u Železného Brodu	1,20536
	Horská Kamenice	1,40319
	Hrubá Horka	1,91079
	Chlístov u Železného Brodu	1,4057
	Jirkov u Železného Brodu	1,65729
	Střevelná	1,72519
	Železný Brod	1,30642

Imise

Území ORP Železný Brod se nachází v pásmu ohrožení imisemi C (cca 4 %) a v pásmu ohrožení imisemi D (cca 96 %). To je důvodem i velmi nízkých stupňů poškození, které je terénním šetřením popsáno u následujících dřevin takto:

	Stupeň poškození (ha)	
Dřevina	0/1	1
Jedle bělokora	0,06	
Borovice lesní	36,19	2,97
Smrk ztepilý	75,18	171,67
Buk lesní		0,46
Celkem	111,43	175,10

Zdravotní stav lesů

Lesní porosty zájmového území jsou vzdáleny přirozené skladbě, což vyplývá z velmi vysokého zastoupení smrku ztepilého a borovice lesní, které je ekonomickým důsledkem historického vývoje lesnictví České republiky. Tyto lesní porosty jsou pak náchylnější k působení biotických i abiotických činitelů, jejichž výsledkem jsou škody až kalamitního charakteru.

Tento stav je jednoznačně zapříčiněn činností člověka, ať již se jedná o nevhodné hospodaření v lesích nebo externí vlivy těžby surovin, energetiky, průmyslu nebo dopravy. Na okrajích zájmového území je možno zaznamenat vlivy imisního poškození porostů v důsledku přenosu škodlivin z energetických zdrojů za státní hranici (tepelné elektrárny v Polské republice a v bývalé NDR).

Druhovú a věkovú strukturu porostů znamená velký potenciál poškození bořivými větry a sekundárně také hmyzími škůdci (v minulosti bekyně mniška, dnes především lýkožrouti).

Zvláštní kapitolou jsou škody spárkatou zvěří (srnec, jelen, muflon), které jsou trvale vysoké v důsledku neúnosných stavů zvěře, jako výsledku nevhodného mysliveckého hospodaření. Tlak zvěře v některých lokalitách je limitem pro přirozenou i umělou obnovu lesa, znemožňuje vnášení melioračních a zpevňujících dřevin a znamená trvale vysoké náklady na opatření k ochraně porostů (oplocování, individuální ochrany výsadeb, nátěry, nástřiky, ovazování, rozsochy atd.).

Nelze opomenout ani působení lesních požárů, jejichž nebezpečí, zejména v porostech s převahou borovice, je velmi vysoké. V suchých letních měsících vyžadují ohrožené porosty trvalou kontrolu a ochranu proti požárům.

SILNÉ STRÁNKY	
• Relativně nízké ohrožení imisemi. • Vysoká lesnatost území ORP ŽB. • Příznivé a pestré zastoupení dřevin ve 3.lesním vegetačním stupni. • Krajina se silným estetickým nábojem. • Hustá síť turistických cest v lesních porostech s doplňky ve formě vyhlídkových míst a průhledů do krajiny. • Poměrně vysoká zásoba dřevní hmoty.	
	SLABÉ STRÁNKY
• Poměrně silná majetková roztržštěnost (vysoký podíl vlastníků do 50 hektarů) ztěžující zpřístupnění lesa pro provedení plánovaných hospodářských opatření i při odstraňování kalamit včetně následné dopravy dřeva. • Nevhodná dřevinná skladba – vysoký podíl smrkových porostů ve 4. a 5. lesním vegetačním stupni. • Častý výskyt kalamitních jevů (vítr) a následná gradace lesních škůdců (kůrovec). • Nerozpracovanost porostů obnovou.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Preferovat přirozenou druhovou skladbu při obnově lesních porostů • Zjemnit hospodářské zásahy – zejména v obnově lesa preferovat podrostní způsob před holosečným • Ovlivnit drobné vlastníky lesa ve zvýšení podílu listnatých dřevin a jedle bělokoré při obnově lesa • Zvýšit využití lesních porostů pro rekreaci a turistiku propagací regionu ORP ŽB.	
	HROZBY
• Větrné kalamity a následné přemnožení lesních škůdců (kůrovec). • Od 400 metrů nad mořem ohrožení borových porostů námrazou – je nutno ji zde vyloučit z obnovy lesních porostů. • Ohrožení lesa požáry způsobené zejména pálením klestu. • Škody na lesních kulturách způsobené spárkatou zvěří. • Škody na lesních sazenicích způsobené lesním škůdcem klikorohem borovým.	

16. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Pod pojem kvalita životního prostředí spadají charakteristiky těch složek životního prostředí, které mají vliv na hygienu prostředí obyvatel. Z pohledu územního plánování jsou sledovány ty složky, které lze hodnotit měřitelnými parametry a které lze územně plánovacími nástroji ovlivňovat.

OVZDUŠÍ

ORP nepatří z pohledu dlouhodobého zatížení ovzduší „klasickými škodlivinami“ typu oxidu siřičitého či oxidů dusíku mezi rizikové oblasti v rámci Libereckého kraje. Nicméně, několik obcí ORP ŽB bylo v únoru 2003 zařazeno mezi oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší.

Obce s překročeným imisním limitem pro ochranu zdraví

Obce	Kadmium	Nikl	Arsen	Souhrn
	Imisní limit pro roční koncentrace $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$			
	5	20	6	
	Podíl plochy s překročením limitu na celkové ploše obce (%)			
Držkov	100,0		100,0	100,0
Jílové u Držkova			100,0	100,0
Loužnice			100,0	100,0
Vlastiboř	100,0		100,0	100,0
Zásada	100,0		100,0	100,0

V roce 2005 a 2006 byla na základě dat z předešlého roku vymezena oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší.

Rok / obec	PM ₁₀ (dIL) v % území
2005 / Železný Brod	15,4
2006 / Železný brod	9,7

Na území ORP není umístěna žádná monitorovací stanice sledování imisí. Nejbližší stanicí imisního monitoringu je stanice ČHMÚ provozovaná v Jablonci nad Nisou a stanice provozovaná Státním zdravotním ústavem umístěná v Tanvaldě. Pro posouzení imisí situace tzv. základních škodlivin je proto využito modelové hodnocení, které bylo provedeno v rámci Konceptu snižování emisí a imisí znečišťujících látek v Libereckém kraji (2003). Z modelových prognóz stavu pro rok 2010 vyplývá:

Škodlivina	Imisní limit	Hodnota pro území ORP ŽB
1hr SO ₂ ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	50 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	obce < 4 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
1h _k SO ₂ ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	300 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	Železný Brod 50 – 100 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) ostatní obce < 25 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
1hr NO ₂ ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	40 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	obce < 8 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
1h _k NO ₂ ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	200 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	Železný Brod 50 – 100 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) ostatní obce < 25 ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)

Velké zdroje znečišťování ovzduší

Provozovatel	Činnost	Hlavní znečišťující látky
Classic s.r.o., provozovna Těpeře 34	lakovna bižuterie	těkavé organické látky, oxid siřičitý
Jablonex Group a.s., provozovna Železný Brod	tavení skla, lakovna bižuterie	těkavé organické látky, oxidy dusíku

Colas CZ a.s., provozovna Chuchelna	obalovna živičných směsí	organické látky, tuhé znečišťující látky
Bohemia Asphalt s.r.o., provozovna Jílové u Držkova	obalovna živičných směsí	organické látky, tuhé znečišťující látky

Střední zdroje znečišťování ovzduší

Pro potřeby tohoto hodnocení nebyly poskytnuty data o středních zdrojích znečištění. Z přehledů a závěrů dostupných dat lze ale usuzovat, že nepředstavují zásadní hrozbu pro kvalitu ovzduší.

Malé zdroje znečišťování ovzduší

Na kvalitu ovzduší v lokalitě mají vliv místní malé zdroje znečišťování ovzduší. Území je z poloviny plynofikováno (Železný Brod, Líšný, Koberovy, Pěňčí, Zásada, Držkov), ve zbývajících obcích je koncepčně plynofikace navržena, nicméně je ekonomicky neefektivní a lokální vytápění bude i do budoucna hlavním zdrojem emisí v území těchto obcí. Lokálně může navíc docházet ke zhoršení imisní situace vlivem místních inverzí v územích podél Jizery a v údolích podél Žernovníku a Kopaňského potoka.

KVALITA VODY

V území ORP neprobíhá měření kvality toků a vod. Na hranici území ORP probíhá pravidelné měření na Kamenici ve Spálově. Čistota vody je klasifikována II. třídou - mírně znečištěná voda.

Dlouhodobé a systematické sledování kvality povrchové vody je prováděno na profilu Jizery u Rakous. Čistota vody je klasifikována rovněž II. třídou - mírně znečištěná voda.

VÝSKYT PŮDNÍHO RADONU

Sledovanou složkou životního prostředí je radon, inertní radioaktivní plyn, který vzniká radioaktivním rozpadem radia ²²⁶Ra. Výskyt půdního radonu souvisí s geologickým podložím.

Na základě znalostí o geologickém podloží je území zařazeno do ploch s kategorií malého, středního a vysokého obsahu objemové aktivity radonu v půdním vzduchu.

Stupeň rizika	Obce / k. ú.
Malý	Koberovy (Vrát, Besedice)
Střední	Loužnice, Držkov, Radčice, Jílové, Vlastiboř, Železný Brod, Skuhrov, Líšný, převážná část obcí Pěňčín a Zásada
Vysoký	severní okraj obce Pěňčín, severozápadní okraj obce Zásada

Problematicke ochrany staveb před působením půdního radonu věnovat zvýšenou pozornost vzhledem k tomu, že převážná část území se nachází v území se středním obsahem. Při výstavbě objektů je postup při výskytu středního a vysokého obsahu radonu upraven předpisy a požadavky na realizaci protiradonových opatření.

NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

Nakládání s odpady zahrnuje činnosti zaměřené na předcházení a omezování vzniku odpadů a systém komplexního nakládání s odpady, tzn. shromažďování, sběr, výkup, třídění, přepravu a dopravu, skladování, úpravu, využívání a odstraňování odpadů. Úkolem územního plánu v tomto procesu je především posouzení a vytipování vhodných lokalit k umístění zařízení a ploch určených k nakládání s odpady.

Komunální odpad

Koncepce, systém a ekonomické souvislosti nakládání s komunálními odpady jsou řízeny na úrovni samosprávy obcí. Nakládání s komunálním odpadem se řídí obecně závaznými vyhláškami, které stanoví systém sběru, třídění, využívání a zneškodňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem na území obce.

Na území obce ORP ŽB není provozováno zařízení na likvidaci komunálního odpadu. Dostupnými zařízeními jsou skládka komunálního odpadu v Košťálově a závod na termickou likvidaci odpadů Termizo v Liberci.

Skládky a deponie

Na území obcí nejsou provozovány řízené skládky a deponie.

Separace odpadů

Separace odpadů na území obcí ORP ŽB probíhá prostřednictvím kontejnerů rozmístěných po obcích. Separovanými komoditami jsou sklo, plasty a papír.

Obec	Typ zařízení	Kódy zařízení	Oprávněná osoba
Železný brod	sběrna	S6,Sb,V	Město Železný Brod
Železný Brod	sběrna	Sb,V	Severočeské sběrné suroviny a.s.
Železný Brod	biologická dekontaminace	D8	SČVaK, a.s.
Železný Brod	sběrné místo autovraků, demontáž	N9,N10	AUTOGERDA, spol. s r.o.
Železný Brod	výkupy, sklady	N9,Sb,V	fyzická osoba

STARÉ EKOLOGICKÉ ZÁTĚŽE

Přehled ekologických zátěží byl zpracován dle databáze SEKM MŽP.

Obec / k. ú.	Název lokality
Držkov	Technosklo a.s.
V databázi nejsou uvedeny žádné údaje.	
Líšný	Liglass a.s. Líšný
Lokalita se nachází severně od obce Líšný při pravé straně silnice od Turnova do Železného Brodu. V závodě je od roku 1958 sklářská výroba patřící pod podnik Železnobrodské sklo. V roce 1990 byla založena akciová společnost LIGLASS. Hlavními výrobními technologiemi jsou broušení a zušlechťování skla (ploškování, sejmování, similizování, mačkání, výroba vinutých perlí a ručních líbel), galvanické pokovování skla a kovových součástek a obrábění kovových součástek lustrů. Kromě hlavních výrobních činností se musí podnik zabývat získáváním energie (elektrárna, kotelna na tuhá paliva) a likvidací odpadů (především odpadních vod a neutralizačních a brusných kalů). Dříve byly kaly ukládány do kalových jímek a dále do skládkových polí u jezu, v současnosti jsou likvidovány schváleným způsobem mimo závod. Sanace provedena 1997-1998. Ekologická smlouva č. 120/95/01 ukončena v roce 2004. Typ zátěže: průmyslová / obchodní místa Druh provozu: sklo, keramika, kámen, stavební hmoty Celkové riziko: 5 - žádné	
Líšný	Liglass a.s. Splzov
Lokalita LIGLASS a.s. provozovna Splzov je situována na levé straně silnice z Líšného do Huntířova. Přímou přes areál protéká Huntířovský potok, který se po cca 250 m vlévá do Jizery. V závodě je od roku 1958 sklářská výroba patřící pod podnik Železnobrodské sklo. V roce 1990 byla založena akciová společnost LIGLASS. Hlavními výrobními technologiemi jsou broušení a zušlechťování skla (ploškování, sejmování, similizování, mačkání, výroba vinutých perlí a ručních líbel), galvanické pokovování skla a kovových součástek, obrábění kovových součástek lustrů, leštění a matování skla. Brusné kaly z provozovny byly dříve ukládány po neutralizaci do dvou kalových lagun, dnes jsou po neutralizaci a odstranění vody na kalolisu převáženy k solidifikaci do Gesty Rynoltice. Sanace provedena 1997-98. Ekologická smlouva č. 120/95/01 ukončena v roce 2004.	

Typ zátěže: průmyslová / obchodní místa Druh provozu: sklo, keramika, kámen, stavební hmoty Celkové riziko: 5 - žádné	
Pěčín / Bratřikov	Lom Štěbrov
Skládky se nachází 750 m východně od Alšovic, 700 m JZ od kóty 535.7. Typ zátěže: komunální skládka Druh provozu: ostatní Celkové riziko: 3 - střední, 4 - bodové	
Pěčín / Bratřikov	Trnka
Severní okraj Bratřikova, 1 km jižně od kóty 547.2 Končiny. Typ zátěže: komunální skládka Druh provozu: ostatní Celkové riziko: 4 - nízké, 4 - bodové	
Pěčín / Huť	Ornela a.s.
Databáze SEKM neobsahuje podrobné informace.	
Železný Brod / Chlístov	Dupanda
Bývalý zadní Ryzlův lom. Typ zátěže: komunální skládka Druh provozu: ostatní Celkové riziko: 0 - neznámé, 3 - lokální	
Železný Brod	Benzina a.s. ČSPHM Železný Brod
Areál čerpací stanice se nachází na severním okraji města Železný Brod, zhruba 600 m od centra města. Plocha zájmového území činí 2227 m ² , z toho zastavěná plocha zaujímá 141 m ² . Čerpací stanice se nachází na parcelách č. 1161/1 a 1161/2. Při svém západním okraji je lokalita ohraničena zalesněným svahem, podél východní hranice probíhá silnice E 65 ve směru na Tanvald a Harrachov. Za touto silnicí je situována zástavba charakteru obytných domů. Ve vzdálenosti zhruba 100 m od posuzovaného území protéká potok Žernovník. Nadmořská výška zájmového území se pohybuje kolem 295 m n.m. Typ zátěže: těžba, zpracování a skladování ropy Druh provozu: ropný průmysl Celkové riziko: 0 - neznámé, 4 - bodové	
Železný Brod	Brodec - Na vápence
Východní okraj města, 1 km JZ od kóty 443,5 V šachtách. Typ zátěže: Komunální skládka Druh provozu: ostatní Celkové riziko: 4 - nízké	
Železný Brod	Propastný - lom Koberovy
750m JZ od Železného Brodu, 500m JV od kóty 439,7. Typ zátěže: Komunální skládka Druh provozu: ostatní Celkové riziko: 3 - střední, 4 - bodové	

HLUK

Hluk je významnou emisí silniční dopravy. Kritickými se hlukové emise stávají především v městském prostředí. V tomto směru je nejohroženějším územím území v Železném brodě.

Na území ORP ŽB nejsou k dispozici naměřené údaje o emisích hluku (dle konzultací na Krajském úřadu Libereckého kraje).

Pro potřeby ÚPD je nutné při umisťování ploch bydlení podél komunikací predikovat hlukové poměry výpočtovými metodami a navrhovat protihluková opatření.

SILNÉ STRÁNKY	
• Životní prostředí lze hodnotit jako dobré. Na území nejsou prováděna měření, kterými by bylo možné dokladovat hodnocení. Což ale na druhé straně dokladuje skutečnost, že situace nevyžaduje zvláštní měření či hodnocení. • ORP nepatří z pohledu dlouhodobého zatížení ovzduší klasickými škodlivinami typu oxidu siřičitého či oxidů dusíku mezi rizikové oblasti v rámci Libereckého kraje. • Staré ekologické zátěže nejsou hrozbou v území, z převážné části jsou již sanovány. • Na území RORP ŽB nejsou provozována zařízení nadmístního významu pro nakládání s odpady. • Kvalita toků je v rámci Libereckého kraje nadprůměrná, hlavní toky Jizera a Kamenice jsou klasifikovány II. třídou - mírně znečištěná voda. Lze tedy předpovídat i dobrou kvalitu podzemní vody.	
	SLABÉ STRÁNKY
• V území byla detekována zátěž těžkými kovy na území obcí Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Vlastiboř a Zásada, což je pozůstatkem sklářského průmyslu. • Na kvalitu ovzduší v území mají vliv místní malé zdroje znečišťování ovzduší. • Lokální vytápění bude i do budoucna hlavním zdrojem emisí v území těchto obcí. Je třeba územně plánovacími a zejména ekonomickými nástroji snižovat podíl méně kvalitních paliv v lokálních zdrojích.	
PŘÍLEŽITOSTI	
• Staré ekologické zátěže nejsou hrozbou v území, z převážné části jsou již sanovány. • Na základě znalostí o geologickém podloží je převážná část území zařazeno do ploch s kategorií středního a částečně i vysokého obsahu objemové aktivity radonu v půdním vzduchu. Při výstavbě objektů je postup při výskytu středního a vysokého obsahu radonu upraven předpisy a požadavky na realizaci protiradonových opatření.	
	HROZBY
• V roce 2005 a 2006 bylo území Železného Brodu základě dat z předešlého roku vymezena jako oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší v PM_{10} (dIL). • Lokálně může navíc docházet ke zhoršení imisní situace vlivem místních inverzí v územích podél Jizery a v údolích podél Žernovníku a Kopaňského potoka. • Ohrožení kvality vodních toků nevybudováním kanalizací se zakončením ČOV.	